

ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ 2009/IV

Περιεχόμενα

- ΣτΕ 2516/2009 [Παράνομος χαρακτηρισμός διατηρητέου κτιρίου ως επικίνδυνα ετοιμόρροπης οικοδομής].
- ΣτΕ 2514/2009 [Πρόστιμο για παράβαση της περιβαλλοντικής νομοθεσίας].
- ΣτΕ 2513/2009 [Παράνομη Υ.Α. για τον καθορισμό χρήσης ξενοδοχείου και επιτρεπόμενων εργασιών επισκευής και αποκατάστασης σε διατηρητέο κτίριο στην Πλάκα].
- ΣτΕ 2510/2009 [Νόμιμη απαγόρευση έκδοσης οικοδομικών αδειών και εκτέλεσης οικοδομικών εργασιών σε ζώνη διέλευσης οδού υπό κατασκευή].
- ΣτΕ 2464/2009 [Παράνομη η εγκατάσταση αιολικού πάρκου στη Μύκονο σε θέση εκτός της μοναδικής ζώνης, όπου επιτρέπονται αιολικά πάρκα].
- ΣτΕ 2504/2009 [Νόμιμη απόρριψη αίτησης για έκδοση οικοδομικής άδειας].
- ΣτΕ 2500/2009 [Παράνομη η παραχώρηση τμήματος της χερσαίας ζώνης του λιμένα Πάργας καθώς και η άδεια οικοδομής για την κατασκευή στεγάστρων μπροστά από τα παραλιακά καταστήματα].
- ΣτΕ 2473/2009 [Νόμιμη Υ.Α. για τον χαρακτηρισμό διαρητηρέου κτιρίου, τον καθορισμό χρήσης καταστήματος υγειονομικού ενδιαφέροντος και την επιβολή ειδικών όρων δόμησης].
- ΣτΕ 2472/2009 [Παράνομη άδεια οικοδομής για ανέγερση πολιτιστικού κέντρου χωρίς να προηγηθεί έγκριση περιβαλλοντικών όρων].
- ΣτΕ 2486/2009 [Αναδάσωση τμήματος κληροτεμαχίου που εκχερσώθηκε παράνομα].

ΣτΕ 2516/2009

[Παράνομος χαρακτηρισμός διατηρητέου κτιρίου ως επικίνδυνα ετοιμόρροπης
οικοδομής]

Πρόεδρος: *Αγγ. Θεοφιλοπούλου*

Εισηγητής: *Χρ. Ντουχάνης*

Δικηγόροι: *Ελ. Αυγερινού-Ψαλίδα, Σπ. Κολοβατιανός*

Η πράξη χαρακτηρισμού οικοδομής ως επικίνδυνα ετοιμόρροπης εκδίδεται με διαφορετική διαδικασία και έχει διαφορετικές έννομες συνέπειες από την πράξη χαρακτηρισμού οικοδομής ως απλώς ετοιμόρροπης. Πρέπει να αιτιολογείται ειδικά, τόσο ως προς τη φύση και το μέγεθος των ελλείψεων ή ζημιών της οικοδομής, όσο και ως προς την αξιολόγηση των διαπιστώσεων αυτών σε σχέση με την ασφάλεια της οικοδομής από στατική και δομική άποψη.

Ο χαρακτηρισμός διατηρητέας οικοδομής ως επικίνδυνα ετοιμόρροπης επιτρέπεται, μόνον όταν η αρμόδια επιτροπή αποκλείει με ειδική αιτιολογία τη δυνατότητα διάσωσης του κτιρίου με ηπιότερα μέσα, οπότε και θα συντρέχει περίπτωση ανάκλησης της σχετικής πράξης χαρακτηρισμού.

Βασικές σκέψεις

3. Επειδή, η κατεδάφιση του κτιρίου, το κέλυφος του οποίου έχει ήδη κηρυχθεί διατηρητέο με την 1427/11.1.2007 πράξη του Υφυπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων (ΦΕΚ 23 ΑΑ & ΠΘ), συνιστά υλική εκτέλεση του προσβαλλόμενου πρωτοκόλλου και δεν συνεπάγεται λήξη της ισχύος του. Κατά συνέπεια η κατεδάφιση αυτή δεν επηρεάζει το αντικείμενο της παρούσας δίκης και, ειδικότερα, δεν επιφέρει κατάργηση της κατά το άρθρο 32 του Π.Δ. 18/1989 (ΦΕΚ 8 Α') (πρβλ. ΣτΕ 887/2008, 3611/2007, 977/2005), δεδομένου, άλλωστε ότι οι δυσμενείς για την αιτούσα, συνέπειες από το προσβαλλόμενο πρωτόκολλο εξακολουθούν να υφίστανται (πρβλ. ΣτΕ 1950/2008), είναι δε απορριπτέοι οι περί του αντιθέτου ισχυρισμοί της καθ'ής Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Φωκίδος.

4. Επειδή, σύμφωνα με το άρθρο 422 παρ. 2 του Κώδικα Βασικής Πολεοδομικής Νομοθεσίας (Κ.Β.Π.Ν., Π.Δ. της 14/27-7-19995 ΦΕΚ 580 Δ'), που αποδίδει το περιεχόμενο του άρθρου 1 παρ. 2 του από 13/22.4.1929 Π. Δ/τος «περί επικινδύνων οικοδομών» (ΦΕΚ 153 Α'), οικοδομή και εν γένει κατασκευή θεωρείται επικίνδυνη από άποψη στατική και δομική (κοινώς ετοιμόρροπη) όταν λόγω ανεπαρκούς ή κακής θεμελίωσης, υποσκαφής, διάβρωσης ή για άλλους λόγους δεν παρουσιάζει εν όλω ή εν μέρει την απαιτούμενη για τα φορτία που θα βαστάζει και γενικά για τον προορισμό της ασφάλεια. Όταν υπάρχουν σαφείς ενδείξεις του κινδύνου, που εκδηλώνονται με σημαντικές καθιζήσεις, παρεκκλίσεις, αποσύνθεση μαζών τοιχοποιίας, ρωγμές δηλωτικές στατικής ανεπάρκειας σε σημείο επικίνδυνου, ο κίνδυνος θεωρείται ως άμεσος και η κατασκευή χαρακτηρίζεται ως επικινδύνως ετοιμόρροπη. Ακολούθως, στο άρθρο 425 του Κ.Β.Π.Ν. (άρθρο 4 του Π. Δ/τος της 13.4.1929), προβλέπεται ότι διενεργείται αυτοψία για την εξακρίβωση του κινδύνου και συντάσσεται σχετική έκθεση (παρ. 1), ότι στην έκθεση αυτή πρέπει να μνημονεύονται, μεταξύ άλλων, το είδος και η έκταση του κινδύνου καθώς και τα εφαρμοστέα για την άρση του μέτρα και να ορίζεται αν επιβάλλεται η κατεδάφιση λόγω αποκλεισμού των επισκευών (παρ. 2) και ότι για την αποτροπή του κινδύνου πρέπει να υποδεικνύονται κατά προτίμηση τα ηπιότερα μέτρα, όπως επισκευές, ενισχύσεις κ.λπ. και σε έσχατη περίπτωση οριστικές κατεδαφίσεις (παρ. 3). Περαιτέρω, στο άρθρο 428 παρ. 1 Κ.Β.Π.Ν. (άρθρο 7 παρ. 1 του Π. Δ/τος της 13.4.1929) ορίζεται ότι σε περίπτωση επικινδύνως ετοιμόρροπων κατασκευών την προς τούτο έκθεση συντάσσει ειδική τριμελής επιτροπή, τρεις δε ημέρες μετά την κοινοποίηση αντιγράφου της εκθέσεως αυτής στον ιδιοκτήτη και τους ενοίκους, η πολεοδομική υπηρεσία προβαίνει ευθύς αμέσως στην κατεδάφιση της επικίνδυνης κατασκευής, αποκλειόμενης οποιασδήποτε

ενστάσεως. Αν η επιτροπή διαπιστώσει σοβαρό και άμεσο κίνδυνο, ύστερα από σχετική μνεία στην έκθεσή της για την αμεσότητα του κινδύνου, είναι δυνατόν η εκκένωση και η κατεδάφιση να συντελεσθεί αμέσως.

5 . Επειδή, εξάλλου, κατά το άρθρο 4 παρ. 2 του Ν. 1577/1985 (ΦΕΚ 210 Α'), όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 1 παρ. 2α του Ν. 1772/1988 (ΦΕΚ 91 Α' - διόρθωση σφαλμάτων ΦΕΚ 104/1988 Α') και συμπληρώθηκε με το άρθρο 22 του Ν. 2300/1995 (ΦΕΚ 69 Α'), στη συνέχεια κωδικοποιήθηκε στο άρθρο 110 του Κώδικα Βασικής Πολεοδομικής Νομοθεσίας και αντικαταστάθηκε με το άρθρο 3 του Ν. 2831/2000 (ΦΕΚ 140 Α'), με απόφαση του Υπουργού ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε., που εκδίδεται ύστερα από αιτιολογημένη έκθεση της αρμόδιας υπηρεσίας του Υπουργείου, μπορεί να χαρακτηρίζονται κτίρια ως διατηρητέα, για τους λόγους που αναφέρονται στην προηγούμενη παράγραφο 1, δηλαδή για τη διατήρηση και ανάδειξη του ιδιαίτερου πολεοδομικού, αισθητικού, ιστορικού, λαογραφικού και αρχιτεκτονικού χαρακτήρα τους, και να καθορίζονται ειδικοί όροι προστασίας τους. Τέλος, στην παρ. 5 του ανωτέρω άρθρου, όπως αυτό, κατά τα ανωτέρω, ισχύει, ορίζονται τα εξής: «α) Ακίνητα και στοιχεία αρχιτεκτονικής κληρονομιάς ανακατασκευάζονται στην αρχική τους μορφή αν έχουν χαρακτηριστεί διατηρητέα ή έχει κινηθεί γι' αυτά η διαδικασία χαρακτηρισμού τους ως διατηρητέων με την κοινοποίηση στους ενδιαφερόμενους ή στον οικείο δήμο ή κοινότητα της αιτιολογικής έκθεσης χαρακτηρισμού και βρίσκονται σε κατάσταση επικινδύνου ετοιμορροπίας και επιβάλλεται η κατεδάφιση τους, εφόσον δεν υφίσταται η δυνατότητα άμεσης αποσόβησης του κινδύνου με ηπιότερα μέτρα, όπως αντιστηρίξεις, υποστηλώσεις, επισκευές, μερικές κατεδαφίσεις...».

6. Επειδή, κατά την έννοια των ως άνω διατάξεων των άρθρων 422, 425 και 428 του Κ.Β.Π.Ν., η πράξη χαρακτηρισμού οικοδομής ως επικινδύνως ετοιμορροπής, που εκδίδεται κατά διαφορετική διαδικασία και έχει διαφορετικές έννομες συνέπειες από την πράξη χαρακτηρισμού οικοδομής ως απλώς ετοιμορροπής, πρέπει να αιτιολογείται ειδικώς, αφ' ενός ως προς την φύση και το μέγεθος των ελλείψεων ή ζημιών της οικοδομής, με την περιγραφή των σχετικών διαπιστώσεων του αρμοδίου τεχνικού οργάνου, και, αφ' ετέρου, ως προς την αξιολόγηση των διαπιστώσεων αυτών σε σχέση με την ασφάλεια της οικοδομής από στατικής και δομικής απόψεως, με την παράθεση των συγκεκριμένων λόγων στους οποίους στηρίζεται η κρίση για την ύπαρξη σαφών ενδείξεων κινδύνου που δικαιολογούν, κατά νόμο, τον χαρακτηρισμό

της οικοδομής ως επικινδύνως ετοιμόρροπης. Σε περίπτωση δε που η οικοδομή έχει προηγουμένως χαρακτηριστεί ως διατηρητέα, ή έχει συνταχθεί η προβλεπόμενη από τις προαναφερόμενες διατάξεις αιτιολογική έκθεση της αρμόδιας υπηρεσίας ενόψει ακριβώς του χαρακτηρισμού της οικοδομής ως διατηρητέας (βλ. άρθρο 4 παρ. 5 του ν. 1577/1985)) η σημασία της πράξης χαρακτηρισμού αυτής επιβάλλει στην εν λόγω επιτροπή την ειδική εξέταση του ζητήματος της αντιμετώπισης του προβλήματος της στατικής επάρκειας της οικοδομής με ηπιότερα μέσα, προς διάσωση του διατηρητέου κτιρίου. Τότε δε μόνον επιτρέπεται ο χαρακτηρισμός διατηρητέας οικοδομής ως επικινδύνως ετοιμόρροπης, όταν με όλως ειδική αιτιολογία η επιτροπή αποκλείει την δυνατότητα διάσωσης του κτιρίου με ηπιότερα μέσα, οπότε και θα συντρέχει περίπτωση ανάκλησης της, τυχόν, εκδοθείσης πράξεως χαρακτηρισμού (πρβλ. ΣΤΕ 1950/2008, 60/2006, 774/2003 κ.ά.) .

7. Επειδή, όπως προκύπτει, εν προκειμένω, από το φάκελο της υπόθεσης, με την από 8.6.2005 αιτιολογική έκθεση της Διεύθυνσης Πολεοδομικού Σχεδιασμού του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων προτάθηκε ο χαρακτηρισμός κτίσματος, φερομένου ως ιδιοκτησίας Η. και Χ. Μ. και ευρισκομένου στο Οικοδομικό Τετράγωνο 28 της παραλίας της πόλης της Ιτέας, ως διατηρητέου κατά τις σχετικές διατάξεις του Γενικού Οικοδομικού Κανονισμού. Όπως προκύπτει από την ως άνω αιτιολογική έκθεση, το κτίριο έχει ελαφρώς προεξέχουσα στέγη με οδοντωτή ταινία και κάθετη συστοιχία ανοιγμάτων, η οποία υποδηλώνει την ύπαρξη κατακόρυφου άξονα στις όψεις του κτιρίου. Το κτίριο φέρει ξύλινα παράθυρα και εξώστη μικρού πλάτους στον όροφο, ενώ τα ανοίγματα του ισογείου εμφανίζονται αλλοιωμένα. Σύμφωνα με την ίδια αιτιολογική έκθεση, τα μορφολογικά στοιχεία του κτιρίου είναι χαρακτηριστικά της περιοχής, η οποία ανακουφίζεται από το ύψος του κτιρίου, εκφράζεται δε η εκτίμηση ότι η διατήρηση του κελύφους του κτιρίου θα συντελέσει στην προβολή του παραλιακού μετώπου της πόλης της Ιτέας, το οποίο τείνει να αλλοιωθεί. Η αιτιολογική έκθεση αναρτήθηκε στο κατάστημα του Δήμου Ιτέας στις 7-7-2005, επιδόθηκε δε στους Η. και Χ. Μ. στις 15.7-2005, όπως προκύπτει από τη σχετική έκθεση του δημοτικού κλητήρα, Δημητρίου Τσελέ. Στη συνέχεια, στις 15.6.2006 διενεργήθηκε αυτοψία από υπαλλήλους της Διεύθυνσης Πολεοδομίας και Πολεοδομικών Εφαρμογών της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Φωκίδας στο ως άνω κτίριο, συντάχθηκε δε το προσβαλλόμενο 3587/15.6.2006 Πρωτόκολλο Αυτοψίας Επικινδύνως Ετοιμόρροπης Οικοδομής, Στο πρωτόκολλο αυτό περιέχεται η διαπίστωση ότι πρόκειται για διώροφη οικοδομή με κεραμοσκεπή στέγη, η οποία έχει

φέροντα οργανισμό από ωμοπλινθόκτιστο μέχρι το δάπεδο του ισογείου, ότι υπάρχουν διαμπερείς έντονες ρηγματώσεις και ολική αποκόλληση της φέρουσας τοιχοποιίας, ελαφρά απόκλιση από την κατακόρυφο, ότι έχει καταρρεύσει και τμήμα της κεραμοσκεπούς στέγης, ότι όλα αυτά είναι δηλωτικά της έλλειψης της απαιτούμενης ασφάλειας, της στατικής ανεπάρκειας, καθώς και της επικινδυνότητας τη οικοδομής, και ότι το εν λόγω διώροφο κτίσμα φέρει σημαντικές βλάβες στο φέροντα οργανισμό και αποτελεί σήμερα ακατοίκητη κατοικία. Περαιτέρω, συνοψίζεται ότι υπάρχουν σαφείς ενδείξεις του κινδύνου, που εκδηλώνεται με έντονες ρηγματώσεις και μερική αποδιοργάνωση μάζας της φέρουσας ωμοπλινθοδομής και μερική κατάρρευση του φέροντος οργανισμού, καθώς και ελαφρά απόκλιση από την κατακόρυφο, κυρίως λόγω διάβρωσης από τα ύδατα και υποσκαφής.

8. Επειδή, από τα προαναφερόμενα στοιχεία του φακέλου προκύπτει ότι η έκδοση του προσβαλλόμενου πρωτοκόλλου αποτελεί, μεν, προϊόν της διαπίστωσης ότι το επίμαχο κτίριο φέρει πολύ σημαντικές βλάβες, οι οποίες κρίνεται από τη Διοίκηση ότι επηρεάζουν ουσιωδώς τη στατική και δομική του επάρκεια, ουδόλως, όμως, προκύπτει ότι, κατά την έκδοσή του, συνεκτιμήθηκε η προηγούμενη κίνηση της διαδικασίας για την κήρυξη του ως διατηρητέου, η οποία, άλλωστε, ολοκληρώθηκε μετά την άσκηση της υπό κρίση αιτήσεως με την έκδοση της 1427/11.1.2007 πράξη του Υφυπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων (ΦΕΚ 23 ΑΑ & ΠΘ), με την οποία χαρακτηρίστηκε πράγματι ως διατηρητέο το κέλυφος του κτιρίου αυτού. Πολύ περισσότερο, δεν περιέχεται ούτε στο σώμα της προσβαλλόμενης πράξης ούτε στο φάκελο ειδική αναφορά στο ενδεχόμενο άρσης της επικινδυνότητας με ηπιότερα της κατεδάφισης μέσα, η οποία ήταν, εν προκειμένω, επιβεβλημένη λόγω της προηγούμενης κίνησης της διαδικασίας κήρυξης του κελύφους της οικοδομής ως διατηρητέου. Η πλημμέλεια της αιτιολογίας της προσβαλλόμενης πράξης είναι τοσούτω μάλλον σοβαρή, αφού από τα στοιχεία του φακέλου προκύπτει ότι το ίδιο κτίριο είχε κριθεί αρμοδίως κατά το παρελθόν επισκευάσιμο. Ειδικότερα, με το 2590/95/4.7.1996 έγγραφο της Γενικής Γραμματείας Δημοσίων Έργων, το οποίο εκδόθηκε μετά το σεισμό του Αιγίου της 15.6.1995, παρεχόταν προς τον τότε ιδιοκτήτη του κτιρίου η πληροφορία ότι το κτίριο, το οποίο είχε υποστεί ζημιές από το σεισμό αυτό, μπορούσε να επισκευασθεί, ενώ και στο από 21.12.2004 υπηρεσιακό σημείωμα της Διεύθυνσης Πολεοδομικού Σχεδιασμού του Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε., στο οποίο περιγράφεται η κακή κατάσταση του κτιρίου, περιέχεται, πάντως, η εκτίμηση ότι η αποκατάσταση του «καθίσταται δύσκολη», ενώ, τέλος, στο 31559/27.7.2006 έγγραφο

του ΥΠΕΧΩΔΕ προς την αιτούσα εκφράζεται η άποψη ότι «...δεδομένου ότι προέχει η ασφάλεια των πολιτών, οι διαδικασίες που αναφέρονται στην παρ. 1 (δηλαδή, οι σχετικές με τα ετοιμόρροπα κτίρια), κατισχύουν κάθε άλλης διάταξης». Υπό τα δεδομένα αυτά, η προσβαλλόμενη πράξη παρίσταται ανεπαρκώς αιτιολογημένη. Για το λόγο αυτό, βασίμως προβαλλόμενο, η υπό κρίση αίτηση πρέπει να γίνει δεκτή, να ακυρωθεί το προσβαλλόμενο πρωτόκολλο, η δε υπόθεση πρέπει να αναπεμφθεί στη Διοίκηση για νέα αιτιολογημένη, κατά τα ανωτέρω, κρίση.

ΣτΕ 2514/2009

[Πρόστιμο για παράβαση της περιβαλλοντικής νομοθεσίας]

Πρόεδρος: *Αγγ. Θεοφιλοπούλου*

Εισηγητής: *Χρ. Ντουχάνης*

Δικηγόροι: *Αθ. Παπαγεωργόπουλος, Α. Αλεφάντη*

Κρίσιμο νομοθετικό καθεστώς ως προς το ύψος του προστίμου για παράβαση της περιβαλλοντικής νομοθεσίας είναι εκείνο που ίσχυε κατά το χρόνο που συνέτρεξαν τα πραγματικά περιστατικά που στοιχειοθετούν την αντικειμενική υπόσταση της παράβασης.

Η προσβαλλόμενη απόφαση πρέπει να αναιρεθεί κατά το μέρος που το δικάσαν δικαστήριο έκρινε το ύψος του προστίμου για την αποδιδόμενη παράβαση βάσει του αυστηρότερου νομοθετικού καθεστώτος που ίσχυε κατά το χρόνο έκδοσης της πράξης επιβολής του προστίμου, αλλά όχι κατά το χρόνο τέλεσης της παράβασης αυτής.

Βασικές σκέψεις

1. Επειδή, για την άσκηση της υπό κρίση αιτήσεως έχει καταβληθεί το νόμιμο παράβολο (1972523-5/2006 ειδικά γραμμάτια παραβόλου).

2. Επειδή, με την αίτηση αυτή ζητείται η εν μέρει αναίρεση της 2163/2005 απόφασης του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών, με την οποία, κατά μερική αποδοχή προσφυγής της αναιρεσείουσας, περιορίσθηκε πρόστιμο, ύψους 152.000 ευρώ, που είχε επιβληθεί σ' αυτήν με την 92461/22.5-2002 απόφαση της Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, σε 40.000 ευρώ.

3. Επειδή, σύμφωνα με το άρθρο 30 παρ. 1 του Ν. 1650/1986 (ΦΕΚ 16ο Α'), όπως αυτό ίσχυε κατά το χρόνο εκδόσεως της προσβληθείσης με την προσφυγή πράξεως, δηλαδή μετά την αντικατάσταση της εν λόγω παραγράφου 1 με το άρθρο 4 του Ν. 3010/2002 (ΦΕΚ 91 Α') και πριν τη θέση σε ισχύ του άρθρου ογδόου παρ. 6 του Ν. 3621/2007 (ΦΕΚ 279 Α1) «σε φυσικά ή νομικά πρόσωπα που προκαλούν οποιαδήποτε ρύπανση ή άλλη υποβάθμιση του περιβάλλοντος ή παραβαίνουν τις διατάξεις του νόμου αυτού ή των κατ' εξουσιοδότηση του εκδιδόμενων διαταγμάτων ή υπουργικών ή περιφερειακών ή νομαρχιακών αποφάσεων, καθώς και στους παραβάτες των όρων και των μέτρων που καθορίζονται με τις διοικητικές πράξεις, που προβλέπονται στα άρθρα 11 και 12 των νόμων 1515/1985 (ΦΕΚ 18 Α') και 1561/1985 (ΦΕΚ 148 Α'), ανεξάρτητα από την αστική ή ποινική ευθύνη, επιβάλλεται ως διοικητική κύρωση πρόστιμο, από πενήντα (50) μέχρι πεντακόσιες χιλιάδες (500.000) ευρώ, ύστερα από εισήγηση είτε των κατά το άρθρο 6 υπηρεσιών είτε των κατά το άρθρο 26 κλιμακίων Ελέγχου Ποιότητας Περιβάλλοντος, ανάλογα με τη σοβαρότητα της παράβασης, τη

συχνότητα, την υποτροπή, το ύψος υπέρβασης των θεσμοθετημένων ορίων εκπομπών και την παραβίαση των περιβαλλοντικών όρων ως εξής: α. από τον οικείο Νομάρχη, εφόσον το πρόστιμο που προτείνεται ανέρχεται έως εξήντα χιλιάδες (60.000) ευρώ, β. από το Γενικό Γραμματέα Περιφέρειας, εφόσον το πρόστιμο που προτείνεται κυμαίνεται από εξήντα χιλιάδες (60.000) ευρώ έως εκατόν πενήντα χιλιάδες (150.000) ευρώ, γ. από τον Υπουργό Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων, εφόσον το πρόστιμο που προτείνεται υπερβαίνει τις εκατόν πενήντα χιλιάδες (150.000) ευρώ». Εξάλλου, στο τρίτο εδάφιο της παρ. 3 του ίδιου άρθρου, όπως συμπληρώθηκε με την παρ. 12 του άρθρου 98 του Ν. 1892/1990 (ΦΕΚ Ιοί Α') ορίζεται ότι : «Κατά των αποφάσεων με τις οποίες επιβάλλονται τα κατά τις προηγούμενες παραγράφους πρόστιμα, επιτρέπεται προσφυγή στα τακτικά διοικητικά δικαστήρια μέσα σε 45 ημέρες από την ημέρα κοινοποίησης αυτών στον παραβάτη. Οι παραπάνω διαφορές διέπονται από τις διατάξεις του Κώδικα Φορολογικής Δικονομίας, όπως εκάστοτε ισχύουν». Με τις διατάξεις του άρθρου 30 παρ. 3 του Ν. 1650/1986 ανατίθεται στα τακτικά διοικητικά δικαστήρια η επίλυση των διαφορών, οι οποίες ανακύπτουν από την εφαρμογή της νομοθεσίας περί προστασίας του περιβάλλοντος με την καθιέρωση προσφυγής ουσίας κατά των διοικητικών πράξεων επιβολής προστίμου για παραβάσεις αυτής της νομοθεσίας. Η υπαγωγή δε των διαφορών αυτών ουσίας στη δικαιοδοσία των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων βρίσκεται μέσα στα όρια της θεμιτής ρυθμιστικής δράσης του νομοθέτη, όπως αυτή έχει προσδιορισθεί από τα άρθρα 95 παρ. 1 περ. α' και 3 και 94 παρ. 1 του Συντάγματος, δεδομένου ότι από την πραγματοποιούμενη με τον ως άνω νόμο διεύρυνση των αρμοδιοτήτων των δικαστηρίων αυτών και η οποία πρέπει, πάντως, να συνδυασθεί και με την μεταβίβαση στα ίδια δικαστήρια αρμοδιοτήτων που έχουν ήδη προβλέψει άλλοι ειδικοί νόμοι, δεν ανατρέπεται ούτε μειώνεται ουσιωδώς ή κατά το Σύνταγμα γενική ακυρωτική αρμοδιότητα του Συμβουλίου της Επικρατείας. Συνεπώς, σύμφωνα με τα προεκτεθέντα, απόφαση που επιβάλλει πρόστιμο, κατ' εφαρμογή των πιο πάνω διατάξεων, υπόκειται σε προσφυγή ενώπιον του αρμόδιου Διοικητικού Πρωτοδικείου (πρβλ. ΣτΕ 5218/1996) και ήδη (άρθρο 9 παρ. 7 του Ν. 2947/2001, ΦΕΚ 228 Α'), ενώπιον του Τριμελούς Διοικητικού Εφετείου, εφ' όσον το ύψος του επιβαλλομένου προστίμου υπερβαίνει τα 5.000.000 δραχμές. Νομίμως, κατά συνέπεια, η προσφυγή της αναιρεσεύουσας κατά της 92461/22.5.2002 απόφασης της Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, με την οποία είχε επιβληθεί σ' αυτήν πρόστιμο ύψους 152.000 ευρώ (51.794.000 δραχμές), εκδικάσθηκε από το Τριμελές Διοικητικό Εφετείο Αθηνών.

4 . Επειδή, εξάλλου, οι προαναφερόμενες διατάξεις της παραγράφου 1 του άρθρου 30 του Ν. 1650/1986, όπως η παράγραφος αυτή αντικαταστάθηκε με το άρθρο 4 του Ν. 3010/2002, οι οποίες κατανέμουν, κατά τα ανωτέρω, μεταξύ του Νομάρχη, του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας και του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων την αρμοδιότητα για την έκδοση πράξεων επιβολής των προβλεπομένων προστίμων ανάλογα με το ύψος τους, διαφοροποιούνται από τις διατάξεις του άρθρου 30 παρ. 1 του Ν. 1650/1986, όπως η παράγραφος αυτή ίσχυε υπό την αρχική της μορφή, δηλαδή πριν αντικατασταθεί με το άρθρο 4 του Ν. 3010/2002, οι οποίες καθίδρυναν τη σχετική αρμοδιότητα, κατά βάση, υπέρ του Νομάρχη, υποχρεωμένου να παραπέμψει την υπόθεση στον Υπουργό Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων σε ορισμένες μόνο περιπτώσεις ιδιαιτέρως σοβαρών παραβάσεων της περιβαλλοντικής νομοθεσίας. Οι νεότερες αυτές διατάξεις, κατά το μέρος που ρυθμίζουν το κατ' εξοχήν διαδικαστικό θέμα της αρμοδιότητας επιβολής των προβλεπομένων προστίμων ανάλογα με το ύψος τους, εφαρμόζονται σε κάθε περίπτωση ως προς πράξεις που εκδίδονται μετά τις 25.4.2002, οπότε τέθηκε σε ισχύ το άρθρο 4 του Ν. 3010/2002 (άρθρο 13 του Ν. 3010/2002), το οποίο αντικατέστησε, κατά τα ανωτέρω, την παράγραφο 1 του άρθρου 30 του Ν. 1650/1986, ακόμη, δηλαδή, και στις περιπτώσεις, κατά τις οποίες η παράβαση της περιβαλλοντικής νομοθεσίας, για την οποία επιβάλλεται το πρόστιμο, είχε λάβει χώρα πριν από την ημερομηνία αυτή. Αντίθετα, ως προς το ύψος του επιβαλλομένου προστίμου, ως προς το οποίο οι νεότερες διατάξεις του άρθρου 4 του Ν. 3010/2002, διαφοροποιούνται επίσης έναντι εκείνων που ίσχυαν προηγουμένως, δηλαδή της παραγράφου 1 του άρθρου 30 του Ν. 1650/1986 υπό την αρχική της μορφή, δεδομένου ότι το προβλεπόμενο ανώτατο όριο του συνήθους προστίμου αυξήθηκε από 10.000.000 δρχ. σε 500.000 ευρώ (170-375.000 δραχμές), οι νεότερες αυτές διατάξεις εφαρμόζονται μόνον εφ' όσον η περιβαλλοντική παράβαση, για την οποία επιβάλλεται το πρόστιμο, διαπράττεται μετά τις 25-4-2002, διότι κρίσιμο νομοθετικό καθεστώς ως προς το ύψος του προβλεπομένου προστίμου είναι εκείνο που ίσχυε κατά το χρόνο που συνέτρεξαν τα πραγματικά περιστατικά, τα οποία στοιχειοθετούν την αντικειμενική υπόσταση της παράβασης, για την οποία επιβάλλεται το πρόστιμο αυτό (πρβλ. ΣτΕ 1748/2001). Αντίθετη ερμηνεία των εν λόγω διατάξεων θα προσέκρουε στις διατάξεις του άρθρου 7 παρ. 1 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, κατά τις οποίες «ουδείς δύναται να καταδικασθή δια πράξιν ή παράλειψιν, η οποία, καθ' ήν στιγμήν διεπράχθη, δεν απετέλει αδίκημα ... Ούτε και επιβάλλεται βαρύτερα ποινή από εκείνην, η οποία

επεβάλλετο κατά την στιγμήν της διαπράξεως του αδικήματος», και οι οποίες δεν καταλαμβάνουν μόνον τις ποινές του ποινικού δικαίου, αλλά κάθε μέτρο, που εξομοιώνεται με «ποινή», κατά την έννοια της διάταξης αυτής (πρβλ. ΣΤΕ 1728/2008, 2797/2004 επταμ.), βάσει ορισμένων κριτηρίων, όπως, μεταξύ άλλων, η φύση και ο σκοπός του μέτρου και η βαρύτητα των συνεπειών του (πρβλ. Ε.Δ.Δ.Α. 67335/01 Achour κατά Γαλλίας, 32492/96 Coëme et autres κατά Βελγίου, 17440/90 Welch κατά Ηνωμένου Βασιλείου, 15917/89 Jamil κατά Γαλλίας κ.ά.).

6. Επειδή, όπως, εν προκειμένω, δέχεται η αναιρεσιβαλλομένη απόφαση, στις 15-4-2002 διενεργήθηκε αυτοψία από όργανα του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων στις εγκαταστάσεις της αιτούσας χαρτοβιομηχανικής ανώνυμης εταιρείας, οι οποίες ευρίσκονται στην περιοχή της Κοινότητας Άνοιξης Αττικής, κατά την οποία διαπιστώθηκε, αφενός, μεν, ότι η επιχείρηση λειτουργούσε χωρίς εγκεκριμένους περιβαλλοντικούς όρους, αφού η ισχύς της 11978/12.5.1995 πράξης του ΥΠΕΧΩΔΕ, με την οποία είχαν εγκριθεί οι σχετικοί περιβαλλοντικοί όροι, είχε λήξει και δεν είχε εκδοθεί νέα και, αφετέρου, ότι κατά το χρόνο αυτοψίας υπήρχε διαρροή ανεπεξέργαστων αποβλήτων της βιομηχανικής αυτής μονάδας προς το παρακείμενο ρέμα της Χελιδονούς, οφειλόμενη, κατά τις σχετικές δηλώσεις υπευθύνων της εταιρείας «σε βλάβη της αντλίας», η οποία αποκαταστάθηκε εντός 20 λεπτών, οπότε και σταμάτησε η ροή των αποβλήτων. Διαπιστώθηκε, ακόμη, ότι η εταιρεία διέθετε σύστημα επεξεργασίας αποβλήτων (KROFTA), τα δε επεξεργασμένα απόβλητα ανακυκλώνονταν πλήρως στην παραγωγική διαδικασία. Διαπιστώθηκε, επίσης, ότι η διαρροή οφειλόταν σε μικρής εκτάσεως υπερχειλίση του φρεατίου άντλησης και ανακυκλοφορίας ανεπεξέργαστων αποβλήτων, τα δε δείγματα των αποβλήτων που ελήφθησαν κατά τη διαρροή υπερέβαιναν τα καθοριζόμενα νόμιμα όρια. Κατόπιν αυτού, και αφού διατυπώθηκε σχετικώς εισήγηση της υπηρεσίας προς την Υπουργό ΠΕΧΩΔΕ, ελήφθησαν δε υπόψη οι απόψεις της αναιρεσεύουσας, όπως είχαν διατυπωθεί με το από 13-5-2002 έγγραφο της προς την οικεία Διεύθυνση του ΥΠΕΧΩΔΕ, εκδόθηκε η 92461/22.5.2002 πράξη της Υπουργού ΠΕΧΩΔΕ, με την οποία επιβλήθηκε στην αναιρεσεύουσα πρόστιμο 152.000 ευρώ. Προσφυγή της αναιρεσεύουσας κατά της πράξης αυτής έγινε εν μέρει δεκτή από το Διοικητικό Εφετείο Αθηνών, το οποίο, με την αναιρεσιβαλλομένη απόφασή του, μεταρρύθμισε την προσβληθείσα πράξη και διαμόρφωσε το επιβληθέν πρόστιμο σε 40.000 ευρώ.

7. Με την υπό κρίση αίτηση, εξάλλου, προβάλλεται ότι μη νομίμως η προσβληθείσα πράξη δεν ακυρώθηκε στο σύνολό της κατά συνεκτίμηση των συνθηκών της υπόθεσης, όπως αυτές εκτέθηκαν στο δικόγραφο της προσφυγής. Όπως, όμως, προκύπτει από την αναιρεσιβαλλομένη απόφαση, το δικαστήριο, κατά συνεκτίμηση του γεγονότος ότι η αναιρεσείουσα είχε ήδη υποβάλει τα απαραίτητα δικαιολογητικά για την έκδοση νέας έγκρισης περιβαλλοντικών όρων, η οποία και εκδόθηκε, ότι η διαπιστωθείσα διαρροή ήταν μικρής έκτασης και αποκαταστάθηκε πλήρως με την κατάλληλη επισκευή της σχετικής αντλίας, ότι ουδέποτε στο παρελθόν είχε διαπιστωθεί παρόμοια παράβαση και, τέλος, ότι η αιτούσα έχει κινηθεί για την έκδοση άδειας κατασκευής υπόγειας δεξαμενής εξισορρόπησης και την έγκριση της σχετικής μελέτης από την πολεοδομική αρχή με σκοπό την αποτελεσματική αντιμετώπιση του προβλήματος της διαρροής, εφόσον αυτό ανακύψει εκ νέου, έκρινε ότι το επιβλητέο πρόστιμο πρέπει να περιορισθεί στο ποσό των 40.000 ευρώ, ενώ, κατά τα λοιπά, η αμφισβήτηση της περί πραγμάτων κρίσης του δικαστηρίου της ουσίας ως προς το κατά πόσον η αιτούσα υπέπεσε πράγματι στις αποδοθείσες σ' αυτήν παραβάσεις δεν είναι επιτρεπτή κατ' αναίρεση.

8. Επειδή, με την υπό κρίση αίτηση προβάλλεται ότι μη νομίμως απορρίφθηκε ο λόγος της προσφυγής, σύμφωνα με τον οποίο μη νομίμως επελήφθη εν προκειμένω η Υπουργός ΠΕΧΩΔΕ, χωρίς η υπόθεση να παραπεμφθεί προς αυτήν από πλευράς του μόνου, κατ' αρχήν, αρμοδίου για την επιβολή του προστίμου, Νομάρχη Ανατολικής Αττικής. Ο λόγος αυτός, ο οποίος εκκινεί από την εσφαλμένη εκδοχή ότι εφαρμοστέες διατάξεις ως προς την κατανομή αρμοδιοτήτων μεταξύ διοικητικών οργάνων και τη διοικητική διαδικασία επιβολής του προστίμου ήταν, στη συγκεκριμένη περίπτωση, οι διατάξεις του άρθρου 30 παρ. 1 του Ν. 1650/1986 υπό την αρχική τους μορφή και όχι όπως αυτές διαμορφώθηκαν μετά την αντικατάσταση της εν λόγω παραγράφου με το άρθρο 4 του Ν. 3010/2002, τεθέντος σε ισχύ, κατά τα προαναφερόμενα, στις 25-4-2002, πριν, δηλαδή, να εκδοθεί η προσβληθείσα πράξη, είναι απορριπτέος ως αβάσιμος, δεν ασκεί δε επιρροή το γεγονός ότι τέλεση των σχετικών παραβάσεων διαπιστώθηκε στις 15-4-2002, δηλαδή πριν την ισχύ του ως άνω άρθρου 4 του Ν. 3010/2002, δεδομένου ότι οι εν λόγω νεότερες διατάξεις του Ν. 3010/2002, κατά το μέρος που ρύθμιζαν ζητήματα αρμοδιότητας και, εν γένει, διαδικαστικού χαρακτήρα, νομίμως κρίθηκε από το Διοικητικό Εφετείο ότι καταλάμβαναν την υπό κρίση περίπτωση.

9. Επειδή, εξάλλου, είναι απορριπτέος και ο λόγος, σύμφωνα με τον οποίο μη νομίμως η προσβληθείσα πράξη δεν ακυρώθηκε στο σύνολό της από το Διοικητικό Εφετείο για το λόγο ότι, κατά την αιτούσα, της εκδόσεώς της δεν είχε προηγηθεί υπηρεσιακή εισήγηση, δεδομένου ότι, όπως δέχεται η αναιρεσιβαλλομένη, η περί πραγμάτων εκτίμηση της οποίας δεν είναι ελεγκτή κατ' αναίρεση, στην Υπουργό ΠΕΧΩΔΕ υποβλήθηκε η 92190/20.5.2002 υπηρεσιακή εισήγηση της αρμόδιας Διεύθυνσης του Υπουργείου.

10. Επειδή, προβάλλεται, περαιτέρω, ότι μη νομίμως απορρίφθηκε ο λόγος της προσφυγής σύμφωνα με τον οποίο δεν ήταν, εν προκειμένω, επιτρεπτή η επιβολή προστίμου βαρύτερου από αυτό που προβλεπόταν για συνήθεις παραβάσεις κατά το χρόνο τέλεσης των διαπιστωθεισών παραβάσεων. Ο λόγος αυτός, ο οποίος προβλήθηκε εμμέσως με την προσφυγή της αναιρεσειουσας κατόπιν της διευκρινίσεως και αναπτύξεως αυτών με την από 16.10.2003 αντίκρουση από την αιτούσα υπομνήματος του Ελληνικού Δημοσίου, είναι, κατά τα ανωτέρω, βάσιμος και πρέπει να γίνει δεκτός. Πρέπει, κατόπιν τούτου, να αναιρεθεί η προσβαλλόμενη απόφαση κατά το μέρος που το δικάσαν δικαστήριο εξέφερε την κρίση του ως προς το ύψος του προστίμου για την αποδιδόμενη στην αναιρεσειούσα παράβαση βάσει του αυστηρότερου νομοθετικού καθεστώτος που ίσχυε κατά το χρόνο έκδοσης της επιβλητικής του προστίμου πράξης, αλλά όχι και κατά το χρόνο τέλεσης της παράβασης αυτής, και να αναπεμφθεί, κατά το μέρος αυτό, η υπόθεση στο δικάσαν διοικητικό εφετείο για νέα νόμιμη κρίση.

ΣΤΕ 2513/2009

[Παράνομη Υ.Α. για τον καθορισμό χρήσης ξενοδοχείου και επιτρεπόμενων εργασιών επισκευής και αποκατάστασης σε διατηρητέο κτίριο στην Πλάκα]

Πρόεδρος: *Αγγ. Θεοφιλοπούλου*

Εισηγητής: *Αντ. Ντέμσιας*

Δικηγόροι: *Ανδ. Λακαρδή, Α. Αλεφάντη, Κ. Κιούλος*

Η προσβαλλομένη υπουργική απόφαση είναι ακυρωτέα ενπρώτοις επειδή αρκείται στη διαπίστωση της ανάγκης επισκευής και αποκατάστασης του διατηρητέου κτιρίου προκειμένου να επαναχρησιμοποιηθεί. Εξάλλου επιτρέπει όρους δόμησης (προσθήκη κατ' επέκταση στον τρίτο όροφο, προσάρτηση κλιμακοστασίου πυροπροστασίας, κατασκευή δύο πόλων περγκολών), χωρίς να προκύπτει η συνδρομή των κατά νόμο προϋποθέσεων και χωρίς να βεβαιώνεται ότι εξυπηρεείται η διατήρηση του επίδικου διατηρητέου κτιρίου και ότι οι όροι αυτοί δεν συνεπάγονται την αλλοίωση ή υποβάθμιση του κτιρίου.

Τέλος, δεν προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου ότι επίσης προηγήθηκε η αναγκαία συνεκτίμηση της τυχόν αλλοίωσης ή υποβάθμισης του όμορου διατηρητέου κτιρίου ούτε ότι έχει δοθεί σχετική έγκριση της ΕΠΑΕ.

Οι μη επιτρεπόμενες χρήσεις στην Πλάκα (στις οποίες περιλαμβάνεται και η χρήση ξενοδοχείου) μπορούν να εξακολουθούν να λειτουργούν αν υφίσταται ο δικαιούχος της σχετικής νόμιμης προ της 23.11.1982 εκδοθείσας άδειας. Σε περίπτωση, όμως, που ο δικαιούχος εκλείψει δεν επιτρέπεται η ανανέωση της άδειας στο όνομα νέου δικαιούχου και επιβάλλεται η χρήση κατοικίας σε διατηρητέα που είχαν κατασκευαστεί για τη χρήση αυτή.

Βασικές σκέψεις

2. Επειδή, με την αίτηση αυτή ζητείται, κατ' εκτίμηση του δικογράφου, η

ακύρωση της υπ' αριθμ. 9524/27.2.2004 (Δ' 190/3.3.2004) απόφασης της Υφυπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων. Με αυτήν καθορίσθηκε, για το ακίνητο που φέρεται να ανήκει στην ανώνυμη εταιρεία «B... Π... A.E.» και που βρίσκεται στο Ο.Τ. 31 της Ζώνης Α2 (χρήση γενικής κατοικίας) του ρυμοτομικού σχεδίου Αθηνών, στην περιοχή «Πλάκα» και επί της οδού Ν Νικοδήμου, χρήση Ξενοδοχειακής Μονάδας υπερπολυτελών διαμερισμάτων πλήρως εξοπλισμένων για τις ανάγκες της φιλοξενίας διεθνών προσωπικοτήτων και επιτράπηκε η στατική ενίσχυση της υπάρχουσας οπτοπλινθοδομής, η δημιουργία νέου φέροντος οργανισμού, η εσωτερική αναδιαρρύθμιση του διατηρητέου κτιρίου και η δημιουργία νέων σταθμών υπογείων χώρων για την εξυπηρέτηση των μηχανολογικών και λοιπών εγκαταστάσεων του κτιρίου.

5. Επειδή, το Σύνταγμα, όπως ισχύει μετά την αναθεώρηση του έτους 2001, στα άρθρα του 24 παρ. 1, 2 και 6 και 43 παρ. 2 ορίζει τα εξής: Άρθρο 24: «1. Η προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος αποτελεί υποχρέωση του Κράτους και δικαίωμα του καθενός. Για τη διαφύλαξη του το Κράτος έχει υποχρέωση να παίρνει ιδιαίτερα προληπτικά ή κατασταλτικά μέτρα στο πλαίσιο της αρχής της αειφορίας. ... 2. Η χωροταξική αναδιάρθρωση της Χώρας, η διαμόρφωση, η ανάπτυξη, η πολεοδόμηση και η επέκταση των πόλεων και των οικιστικών γενικά περιοχών υπάγεται στη ρυθμιστική αρμοδιότητα και τον έλεγχο του Κράτους, με σκοπό να εξυπηρετείται η λειτουργικότητα και η ανάπτυξη των οικισμών και να εξασφαλίζονται οι καλύτεροι δυνατοί όροι διαβίωσης. Οι σχετικές τεχνικές επιλογές και σταθμίσεις γίνονται κατά τους κανόνες της επιστήμης ... 6. Τα μνημεία, οι παραδοσιακές περιοχές και τα παραδοσιακά στοιχεία προστατεύονται από το Κράτος ...». Άρθρο 43. «1. ... 2. Ύστερα από πρόταση του αρμόδιου Υπουργού επιτρέπεται η έκδοση κανονιστικών διαταγμάτων, με ειδική εξουσιοδότηση νόμου και μέσα στα όριά της. Εξουσιοδότηση για έκδοση κανονιστικών πράξεων από άλλα όργανα της διοίκησης επιτρέπεται προκειμένου να ρυθμιστούν ειδικότερα θέματα ή θέματα με τοπικό ενδιαφέρον ή με χαρακτήρα τεχνικό ή λεπτομερειακό». Με τις διατάξεις αυτές του Συντάγματος καθιερώνεται ειδικώς αυξημένη προστασία του πολιτιστικού περιβάλλοντος, δηλαδή των μνημείων και λοιπών πολιτιστικών αγαθών που προέρχονται από την ανθρώπινη δραστηριότητα και συνθέτουν, λόγω της ιστορικής, καλλιτεχνικής ή επιστημονικής σημασίας τους, την εν γένει πολιτιστική κληρονομιά της Χώρας. Η προστασία αυτή περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, τη διατήρηση στο διηνεκές των εν λόγω πολιτιστικών στοιχείων καθώς και την προστασία του

αναγκαίου για την ανάδειξη τους περιβάλλοντος χώρου (ΣτΕ 2231/2006 επταμ., 4007/2004, 1682/2002 Ολομ. κ.ά.) και συνεπάγεται την δυνατότητα επιβολής των αναγκαίων προς τον σκοπό αυτό μέτρων και περιορισμών της ιδιοκτησίας. Εξάλλου, κατά το άρθρο 43 παρ. 2 του Συντάγματος με πρόταση του αρμοδίου Υπουργού επιτρέπεται η έκδοση κανονιστικών διαταγμάτων βάσει ειδικής εξουσιοδότησης νόμου και εντός των ορίων ταύτης. Εξουσιοδότηση προς έκδοση κανονιστικών πράξεων υπό ετέρων οργάνων της διοίκησης επιτρέπεται προκειμένου περί ρυθμίσεως ειδικότερων θεμάτων ή θεμάτων τοπικού ενδιαφέροντος ή τεχνικού ή λεπτομερειακού χαρακτήρα (ΣτΕ 657/2001 κ.α.).

6. Επειδή, περαιτέρω, με την παρ. 6 του άρθρου 79 του Γ.Ο.Κ. 1973 (ν.δ. 8/1973, ΦΕΚ 124 Α', όπως αυτή αντικαταστάθηκε με την παρ. 1 του άρθρου 4 του ν. 622/1977, ΦΕΚ 171 Α') οριζόταν ότι «Διά Π.Δ/των ... δύναται προς διατήρησιν ιδιαίτερου ιστορικού, λαογραφικού, πολεοδομικού, αισθητικού ή και αρχιτεκτονικού χαρακτήρος να χαρακτηρίζονται κτίρια ως διατηρητέα ή οικισμοί ή τμήματα αυτών ως παραδοσιακοί και να θεσπίζονται όροι και περιορισμοί δομήσεως διάφοροι των διά του παρόντος Ν.Δ/τος καθοριζομένων τοιούτων». Εξάλλου, το άρθρο 4 του Γ.Ο.Κ. 1985 [ν. 1577/1985 (Α' 210), βλ. άρθρο 110 παρ. 2 του Κώδικα Βασικής Πολεοδομικής Νομοθεσίας, Κ.Β.Π.Ν. π.δ. της 14/27.7.1999, Δ' 580], όπως είχε αρχικά, όριζε στην παρ. 2 ότι: «Με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, που εκδίδεται ύστερα από αιτιολογημένη έκθεση της αρμόδιας υπηρεσίας του Υπουργείου και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, μπορεί να χαρακτηρίζονται κτίρια ή τμήματα τους ως διατηρητέα ... και να καθορίζονται ειδικοί όροι προστασίας και περιορισμοί δόμησης και χρήσης, κατά παρέκκλιση από τις διατάξεις του νόμου αυτού και από κάθε άλλη γενική ή ειδική διάταξη ...». Το ως άνω άρθρο 4 του ν. 1577/85 αντικαταστάθηκε με το άρθρο 3 του ν. 2831/2000 (Α' 140), ορίζει δε ήδη στην παρ. 2 τα εξής: «α) Με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων ή του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού, που εκδίδεται ύστερα από αιτιολογημένη έκθεση της αρμόδιας υπηρεσίας του Υπουργείου και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, μπορεί να χαρακτηρίζονται ως διατηρητέα, μεμονωμένα κτίρια ή τμήματα κτιρίων ή συγκροτήματα κτιρίων, ως και στοιχεία του περιβάλλοντος χώρου αυτών, όπως επίσης και στοιχεία του φυσικού ή και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος χώρου ... και να καθορίζονται ειδικοί όροι προστασίας και περιορισμοί δόμησης και χρήσης ...». Κατά την έννοια των διατάξεων αυτών, ερμηνευομένων ενόψει και της επιτασσόμενης από

το άρθρο 24 παρ. 6 του Συντάγματος προστασίας των μνημείων, όροι και περιορισμοί δόμησης κτιρίων χαρακτηριζομένων ως διατηρητέων, με τους οποίους παρέχεται η δυνατότητα πραγματοποίησης εργασιών, είναι επιτρεπτοί μόνο στο μέτρο που οι εν λόγω εργασίες δεν συνεπάγονται την αλλοίωση ή υποβάθμιση του κτιρίου (πρβλ. ΣΤΕ 2128/2006 επταμ.).

7. Επειδή, στην προκείμενη περίπτωση, από τα στοιχεία του φακέλου προκύπτουν τα εξής: Η αιτούσα φέρεται ιδιοκτήτρια ακινήτου στο Ο.Τ. 31 της Ζώνης Α2 (χρήση γενικής κατοικίας) του ρυμοτομικού σχεδίου Αθηνών, στην περιοχή «Πλάκα» (επί της οδού Ν. Νικόδημου, αρ. 31 Α). Το ακίνητό της συνορεύει με κτίριο στο ίδιο Ο.Τ., ιδιοκτησίας της εταιρίας «Β... Π... Α.Ε.», ενώ και τα δύο κτίρια έχουν χαρακτηριστεί ως διατηρητέα με το από 24.10.1980 π.δ/μα (ΦΕΚ Δ' 617). Με την υπ' αριθ. πρωτ. 141429/30.7.2003 αίτησή της, η «Β... Π... Α.Ε.» ζήτησε τον καθορισμό ειδικής χρήσης στο ένδικο διατηρητέο κτίριο ως ξενοδοχειακής μονάδας, με την προοπτική της ένταξης του κτιρίου αυτού σε πρόγραμμα φιλοξενίας για τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004. Επί της αίτησης αυτής εκδόθηκε η από 18.9.2003 αιτιολογική έκθεση της αρμόδιας υπηρεσίας του Υπουργείου ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. (Δ/νση Πολεοδομικού Σχεδιασμού/Τμήμα Παραδοσιακών Οικισμών/Γραφείο Ιστορικού Κέντρου Αθήνας) και στη συνέχεια η υπ' αριθ. 9524/27.2.2004 απόφαση του Υφυπουργού ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. Με την τελευταία καθορίσθηκε χρήση Ξενοδοχειακής Μονάδας υπερπολυτελών διαμερισμάτων πλήρως εξοπλισμένων για τις ανάγκες της φιλοξενίας διεθνών προσωπικοτήτων και επιτράπηκε η στατική ενίσχυση της υπάρχουσας οπτοπλινθοδομής, η δημιουργία νέου φέροντος οργανισμού, η εσωτερική αναδιαρρύθμιση του διατηρητέου κτιρίου και η δημιουργία νέων σταθμών υπογείων χώρων για την εξυπηρέτηση των μηχανολογικών και λοιπών εγκαταστάσεων του κτιρίου. Στην από 18.9.2003 αιτιολογική έκθεση του ως άνω Τμήματος Παραδοσιακών Οικισμών, η οποία μνημονεύεται στο προοίμιο της απόφασης, αρχικά αναφέρεται ότι το επίμαχο κτίριο λειτουργούσε με άδεια του ΕΟΤ μέχρι 21.12.1982 ως Ξενοδοχείο Γ' τάξης υπό τον τίτλο «ΚΑΡΥΑΤΙΣ» και ότι, μετά την εγκατάλειψή του (από το 1982) λόγω των σεισμών, σήμερα βρίσκεται σε κακή κατάσταση και χρήζει άμεσης επισκευής και αποκατάστασης, στη συνέχεια δε παρατίθεται το ισχύον νομοθετικό καθεστώς ως προς τις επιτρεπόμενες στην περιοχή χρήσεις γης. Ακολούθως, αναφέρεται ότι η ως άνω υπηρεσία, αφού εξέτασε τα υποβληθέντα στοιχεία και «αφού έλαβε υπόψη της ... 1. Την αρχιτεκτονική διάρθρωση και τον μεγάλο όγκο του συγκεκριμένου διατηρητέου κτιρίου ... 2. Την αναγκαιότητα της άμεσης επισκευής και

στατικής ενίσχυσης του ώστε να επαναχρησιμοποιηθεί, δεδομένου ότι βρίσκεται σε πλήρη εγκατάλειψη ... και αποτελεί εστία ρύπανσης και επικινδυνότητας για την ευρύτερη περιοχή του. 3. Την περίοπτη θέση, στην οποία βρίσκεται ... 4. Την (β) σχετική επιστολή του ΑΘΗΝΑ 2004 ... 5. Το σκεπτικό της υπ' αρ. 482/7.8.1996 γνωμοδότησης της Ολομέλειας του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους ...» προτείνει «την έκδοση Υπουργικής Απόφασης ... για τον καθορισμό συμπληρωματικών όρων και περιορισμών δόμησης ... με το εξής περιεχόμενο: 1. Επιτρέπεται η λειτουργία «Ξενοδοχειακής Μονάδας υπερπολυτελών διαμερισμάτων» (για τις ανάγκες της φιλοξενίας διεθνών προσωπικοτήτων) στο σύνολο του διατηρητέου κτιρίου ... 2. Επιτρέπεται η στατική ενίσχυση της υπάρχουσας οπτοπλινθοδομής και η δημιουργία νέου φέροντος οργανισμού, όπως και η εσωτερική αναδιαρ ρύθμιση του διατηρητέου κτιρίου. 3. Επιτρέπεται να δημιουργηθούν νέες στάθμες υπογείων χώρων για την εξυπηρέτηση των μηχανολογικών και λοιπών εγκαταστάσεων του κτιρίου. 4. Η μελέτη για τις ως άνω προτάσεις, η οποία δεν θα πρέπει να αλλοιώνει την μορφή και τον όγκο του κτιρίου τίθεται προς έγκριση στον ΕΟΤ και της Β/θμίου ΕΠΑΕ. 5. Κατά τα λοιπά εξακολουθούν να ισχύουν τα οριζόμενα στο από 24.10.1980 Π. Δ/γμα...». Εξάλλου, στη σχετική τεχνική έκθεση του Αρχιτέκτονα Μηχανικού Π. Ν. αναφέρονται τα εξής: «... Παράλληλα δημιουργείται εσωτερικό αίθριο... Τα υπολειπόμενα μέτρα του συντελεστού δόμησης που προκύπτουν από την εφαρμογή του αίθριου υλοποιούνται ως προσθήκη κατ' επέκταση στον τρίτο όροφο. Το δώμα εξυπηρετείται με την προσθήκη νέου ανελκυστήρα, ο οποίος λειτουργεί καθ' όλο το ύψος του κτιρίου... Σύμφωνα με τις διατάξεις πυροπροστασίας προσαρτήθηκε στον κορμό του κτιρίου κλιμακοστάσιο πυροπροστασίας παραδοσιακού ρυθμού... Η διαμόρφωση του περιβάλλοντος χώρου περιλαμβάνει την κατασκευή δύο πόλων περγκολών για θερινό εστιατόριο και σερβίρισμα πρωινών...».

8. Επειδή, η ανωτέρω διάταξη του άρθρου 4 παρ. 2 ν. 1577/1985, όπως ισχύει μετά την αντικατάστασή του από το άρθρο 3 παρ. 2 του ν. 2831/2000, με την οποία προβλέπεται ο καθορισμός με υπουργική απόφαση ειδικών όρων προστασίας και περιορισμών δόμησης και χρήσης συγκεκριμένου διατηρητέου ακινήτου είναι σύμφωνη προς τη συνταγματική ρύθμιση της αυξημένης προστασίας του πολιτιστικού περιβάλλοντος, ο εν λόγω δε καθορισμός των ενδεδειγμένων εκάστοτε ειδικών όρων προστασίας και περιορισμών δόμησης και χρήσης του διατηρητέου ακινήτου αποτελεί, ως προς τούτο, τεχνικό ζήτημα συναρτημένο αμέσως προς τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και τη φυσιογνωμία εκάστου διατηρητέου κτιρίου, τις ειδικές

συνθήκες, υπό τις οποίες τελεί, και τις ανάγκες αυτού. Άλλωστε, εν προκειμένω δεν πρόκειται για κανονιστικές ρυθμίσεις πολεοδομικού σχεδιασμού οποιασδήποτε κλίμακας, αλλά για μέτρα προστασίας συγκεκριμένου διατηρητέου ακινήτου. Κατά συνέπεια νομίμως ο καθορισμός αυτός αποτελεί αντικείμενο υπουργικής απόφασης και όχι Προεδρικού Διατάγματος, είναι δε απορριπτέος ως αβάσιμος ο περί παράβασης του άρθρου 43 παρ. 2 του Συντάγματος λόγος ακύρωσης (πρβλ. ΣΤΕ 2185/1994). Εξάλλου, κατά την έννοια των ίδιων ανωτέρω διατάξεων, ο χαρακτηρισμός οικισμού ή τμήματός του ως παραδοσιακού αποσκοπεί στη διατήρηση και στην ανάδειξη του ιδιαίτερου χαρακτήρα αυτού. Μέσο για την επίτευξη του σκοπού αυτού είναι η θέσπιση, για τα εντός αυτού ευρισκόμενα κτίρια, πρόσφορων όρων και περιορισμών δόμησης, καθώς και χρήσεων, που για το λόγο αυτό επιτρέπεται να παρεκκλίνουν από κάθε άλλη γενική ή ειδική διάταξη, ώστε να επιτυγχάνεται και η μη αλλοίωση του ιδιαίτερου χαρακτήρα τους. Περαιτέρω, κατά την έννοια των αυτών διατάξεων, και για μεμονωμένα κτίρια, τα οποία έχουν χαρακτηριστεί ως διατηρητέα, δύνανται, για τη διατήρηση και την ανάδειξη του ιδιαίτερου χαρακτήρα αυτών, να θεσπίζονται όροι και περιορισμοί δόμησης και να καθορίζονται χρήσεις, κατά παρέκκλιση εκείνων που ισχύουν στην περιοχή όπου αυτά ευρίσκονται. Η ως άνω δυνατότης θέσπισης παρεκκλίσεων αφορά και τα ευρισκόμενα εντός παραδοσιακών οικισμών κτίρια, τα οποία έχουν κηρυχθεί αυτοτελώς διατηρητέα, ακόμη και εάν έχουν θεσπισθεί ειδικοί όροι δόμησης για τον οικισμό αυτόν. Ειδικότερα, η κατά τα ανωτέρω, πρόβλεψη χρήσεων σε διατηρητέα κτίρια, κατά παρέκκλιση από εκείνες που έχουν καθορισθεί για την περιοχή ή για το τμήμα του παραδοσιακού οικισμού, όπου αυτά ευρίσκονται, επιτρέπεται υπό την προϋπόθεση ότι η προβλεπόμενη, κατά παρέκκλιση χρήση σχετίζεται με το λόγο χαρακτηρισμού του κτιρίου ως διατηρητέου και ότι η πρόβλεψη της χρήσεως αυτής είναι αναγκαία για τη διατήρηση και την ανάδειξη του διατηρητέου κτιρίου (ΣΤΕ 3303/2007, βλ. και ΣΤΕ 1786/2000). Επομένως, η επίμαχη εξουσιοδοτική διάταξη δεν είναι αντισυνταγματική στο μέτρο που η προβλεπόμενη, κατά παρέκκλιση, χρήση σχετίζεται με το λόγο χαρακτηρισμού του κτιρίου ως διατηρητέου και ότι η πρόβλεψη της χρήσης αυτής είναι αναγκαία για τη διατήρηση και την ανάδειξη του διατηρητέου κτιρίου. Συνεπώς, ο προβαλλόμενος λόγος ακύρωσης είναι απορριπτέος ως αβάσιμος.

9. Επειδή, προβάλλεται ότι η προσβαλλόμενη πράξη έχει εκδοθεί καθ' υπέρβαση νομοθετικής εξουσιοδότησης, διότι οι προβλεπόμενες από αυτήν προσθήκες και

επεμβάσεις προσβάλλουν τόσο τη διατηρητέα μορφή και όγκο του ίδιου του κτιρίου, όσο και το διατηρητέο χαρακτήρα του κτιρίου της αιτούσας.

10. Επειδή, όπως έχει κριθεί, κατά την έννοια των ανωτέρω διατάξεων, ερμηνευομένων ενόψει και της επιτασσόμενης από το άρθρο 24 παρ. 6 του Συντάγματος προστασίας των μνημείων, όροι και περιορισμοί δόμησης κτιρίων χαρακτηριζομένων ως διατηρητέων τίθενται και εξυπηρετούν κατά κύριο λόγο τον σκοπό του θεσμού, δηλαδή τη διατήρηση του κρινόμενου ως προστατευτέου κτιρίου, προσαρμόζουν δε τις επιτρεπόμενες επεμβάσεις επ' αυτού και του περιβάλλοντος αυτό χώρου στον προστατευόμενο χαρακτήρα του, κατά τρόπον ώστε διατηρητέο κτήριο και επ' αυτού επεμβάσεις να αποτελούν ένα αρμονικό σύνολο. Αντίθετα, όροι και περιορισμοί δόμησης διατηρητέων κτιρίων, με τους οποίους παρέχεται η δυνατότητα πραγματοποίησης εργασιών που συνεπάγονται την αλλοίωση ή υποβάθμιση του κτιρίου, κείνται εκτός των ορίων των ως άνω εξουσιοδοτικών διατάξεων και είναι, συνεπώς, μη νόμιμοι, διότι αντιστρατεύονται τον σκοπό, στον οποίο αποβλέπουν οι εν λόγω διατάξεις (ΣΤΕ 3303/2007, 2128/2006 επταμ., 3790/2004, 3422/2004 κ.ά). Περαιτέρω, με το άρθρο 3 του ν. 2831/2000 (Α' 140) αντικαταστάθηκε το άρθρο 4 του ν. 1577/1985 «Γενικός Οικοδομικός Κανονισμός» και ορίσθηκαν, μεταξύ άλλων, τα ακόλουθα: «... 4α) Αιτήσεις οικοδομικών αδειών για την ανέγερση οικοδομών προσθηκών σε υφιστάμενα κτίρια σε όμορα ακίνητα διατηρητέων κτιρίων παραπέμπονται υποχρεωτικώς στην πρωτοβάθμια Ε.Π.Α.Ε. της αρμόδιας πολεοδομικής υπηρεσίας για έγκριση, με κριτήριο την προστασία και ανάδειξη της αρχιτεκτονικής φυσιογνωμίας του διατηρητέου κτιρίου. β) Με τη διαδικασία που καθορίζεται στην παράγραφο 2 περίπτωση α' μπορεί να οριστούν ειδικοί όροι και περιορισμοί δόμησης ή χρήσης κατά παρέκκλιση από κάθε γενική ή ειδική διάταξη και σε ακίνητα που είναι όμορα με τα διατηρητέα κτίρια ή σε ζώνες γύρω από αυτά, για την προστασία και ανάδειξη των διατηρητέων κτιρίων ...». Από τις παραπάνω διατάξεις προκύπτουν τα ακόλουθα: Οι αιτήσεις χορήγησης οικοδομικών αδειών για την ανέγερση οικοδομών σε ακίνητα όμορα προς διατηρητέα κτίρια παραπέμπονται υποχρεωτικά στην πρωτοβάθμια Ε.Π.Α.Ε. της αρμόδιας πολεοδομικής υπηρεσίας για έγκριση, με κριτήριο την προστασία και ανάδειξη της αρχιτεκτονικής φυσιογνωμίας του διατηρητέου κτιρίου. Ακολουθώς, οι ίδιες αιτήσεις, μαζί με το σχετικό πρακτικό της Ε.Π.Α.Ε. παραπέμπονται στον Υπουργό ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ. ή τον κατά περίπτωση αρμόδιο Υπουργό, ο οποίος, μετά από αιτιολογημένη έκθεση της υπηρεσίας του Υπουργείου του, αποφασίζει για την επιβολή ή μη ειδικών όρων και

περιορισμών δόμησης ή χρήσης σε ακίνητα που είναι όμορα με τα διατηρητέα κτίρια (ΣτΕ 3856/2004). Εξάλλου, στην περίπτωση που καθορίζονται ειδικοί όροι και περιορισμοί δόμησης σε διατηρητέο κτίριο, σύμφωνα με την παρ. 2α του άρθρου 4 του ΓΟΚ/1985, το οποίο είναι όμορο άλλου διατηρητέου κτιρίου, επιβάλλεται οι εν λόγω όροι και περιορισμοί δόμησης αφενός να τίθενται και να εξυπηρετούν τον σκοπό του θεσμού, δηλαδή τη διατήρηση του διατηρητέου κτιρίου στο οποίο αφορούν, αφετέρου δε να έχουν τεθεί κατόπιν συνεκτίμησης της τυχόν αλλοίωσης ή υποβάθμισης του όμορου διατηρητέου κτιρίου, η προστασία και ανάδειξη της αρχιτεκτονικής φυσιογνωμίας του οποίου είναι επίσης συνταγματικά κατοχυρωμένη. Τέλος, η προστασία του πολιτιστικού περιβάλλοντος οργανώνεται και εξειδικεύεται με τις διατάξεις του ν. 3028/2002 (ΦΕΚ Α' 153), με τις οποίες ορίζονται, μεταξύ άλλων, οι προϋποθέσεις επέμβασης σε ακίνητο μνημείο και στο περιβάλλον του. Στο άρθρο 10 του νόμου αυτού και υπό τον τίτλο «Ενέργειες σε ακίνητα μνημεία και στο περιβάλλον τους» ορίζονται ειδικότερα τα ακόλουθα : «1. Απαγορεύεται κάθε ενέργεια σε ακίνητο μνημείο η οποία είναι δυνατόν να επιφέρει με άμεσο ή έμμεσο τρόπο καταστροφή, βλάβη, ρύπανση ή αλλοίωση της μορφής του ... 3. Η ... οικοδομική δραστηριότητα πλησίον αρχαίου επιτρέπεται μόνο μετά από έγκριση του Υπουργού Πολιτισμού, η οποία εκδίδεται ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου. Η έγκριση χορηγείται εάν η απόσταση από ακίνητο μνημείο ή η σχέση με αυτό είναι τέτοια ώστε να μην κινδυνεύει να επέλθει άμεση ή έμμεση βλάβη αυτού λόγω του χαρακτήρα του έργου ή της επιχείρησης η της εργασίας. 4. Για κάθε εργασία, επέμβαση ή αλλαγή χρήσης σε ακίνητα μνημεία, ακόμη και αν δεν επέρχεται κάποια από τις συνέπειες της παραγράφου 1 σε αυτά, απαιτείται έγκριση που χορηγείται με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου ... 6. Στις περιπτώσεις που απαιτείται έγκριση σύμφωνα με τις προηγούμενες παραγράφους, αυτή προηγείται από τις άδειες άλλων αρχών που αφορούν την επιχείρηση ή την εκτέλεση του έργου ή της εργασίας και τα στοιχεία της αναγράφονται με ποινή ακυρότητας στις άδειες αυτές. ...». Οι πιο πάνω διατάξεις εκκινούν από τη διάκριση σε επεμβάσεις επί και πλησίον ακινήτου μνημείου. Ως επεμβάσεις επί ακινήτου μνημείου, απολύτως απαγορευμένες από το νόμο, νοούνται αυτές οι οποίες είναι δυνατόν να επιφέρουν με άμεσο ή έμμεσο τρόπο καταστροφή, βλάβη, ρύπανση ή αλλοίωση της μορφής του και για το επιτρεπτό τέτοιων επεμβάσεων απαιτείται πάντοτε προηγούμενη έγκριση του Υπουργού Πολιτισμού, ύστερα από γνώμη του αρχαιολογικού συμβουλίου. Για τις επεμβάσεις πλησίον μνημείου ισχύει ο κανόνας του επιτρεπτού τους μόνο κατόπιν έγκρισης του Υπουργού Πολιτισμού, ειδικά δε για τις οικοδομικές εργασίες η έγκριση του Υπουργού

Πολιτισμού χορηγείται εάν η απόσταση από το ακίνητο μνημείο - στην έννοια του οποίου συμπεριλαμβάνεται πλέον ρητώς και το άμεσο περιβάλλον του - ή η σχέση με αυτό είναι τέτοια ώστε να μην κινδυνεύει να επέλθει άμεση ή έμμεση βλάβη σε αυτό. Από τα ανωτέρω συνάγεται ότι για οποιαδήποτε επέμβαση πλησίον ακινήτου μνημείου απαιτείται προηγούμενη έγκριση του Υπουργού Πολιτισμού, η έγκριση δε αυτή απαιτείται να προηγείται τυχόν αδειών άλλων αρχών που αφορούν στην επέμβαση.

11. Επειδή, περαιτέρω, με το άρθρο 1 του από 21.9-13.10.1979 π.δ. (ΦΕΚ 567 Δ') χαρακτηρίσθηκε ως παραδοσιακό τμήμα της πόλης της Αθήνας, πλην άλλων, η περιοχή της Πλάκας, ενώ με το από 29.4-25.5.1987 π.δ. (ΦΕΚ 468 Δ') καθορίσθηκαν κατά τομείς ειδικοί όροι και περιορισμοί δόμησης των οικοπέδων της περιοχής Πλάκας, με το δε από 5-7,10.1993 π.δ. (ΦΕΚ 1329 Δ') καθορίσθηκαν για την αυτή ως άνω περιοχή οι ειδικές χρήσεις γης. Ειδικότερα, με το άρθρο 2 του από 5-7.10.1993 π.δ/τος ορίσθηκαν οι ειδικές χρήσεις γης στην περιοχή της Πλάκας, στις οποίες δεν περιλαμβάνονται ξενοδοχεία αλλά μόνο ξενώνες (παρ. Π), ενώ με το άρθρο 8 ορίζεται, ότι χρήσεις γης που υπήρχαν στην περιοχή της Πλάκας μέχρι την 23.11.1982 και που δεν απαγορεύονται από την παρ. 5α επιτρέπονται κατά παρέκκλιση, εφόσον λειτουργούν βάσει νόμιμης άδειας (παρ. 2), δεν επιτρέπεται η ίδρυση νέων κέντρων διασκέδασης, ντισκοτέκ, καμπαρέ, μπαρ, χαρτοπαικτικών λεσχών και καταστημάτων με ηλεκτρονικά παιχνίδια (5α) και ότι δεν επιτρέπεται η λειτουργία νέων ξενοδοχειακών εγκαταστάσεων οποιουδήποτε είδους ή κατηγορίας παρά μόνο στα κτίρια που λειτουργούν νομίμως προ της 23.11.1982 (παρ. 9α). Εξάλλου στο από 24.10.1980 π.δ/μα (ΦΕΚ Δ' 617), με το οποίο χαρακτηρίσθηκαν ως διατηρητέα τα κτίρια τα κείμενα εντός της περιοχής Πλάκας του ρυμοτομικού σχεδίου Αθηνών, ορίζεται ότι «Ως διατηρητέον καθορίζεται το αρχικόν εκάστοτε κτίριον, ως και αι εναρμοζόμεναι προς τούτο μεταγενέστεραι προσθήκαι, όχι όμως και τα πάσης φύσεως καθ' ύψος ή κατ' έκτασιν υφιστάμενα προκτίσματα, τα οποία αλλοιώνουν το αρχικό κτίριον ...» (άρθρο 1 παρ. 2), ότι «Εις τα χαρακτηριζόμενα ως διατηρητέα ως άνω κτίρια απαγορεύεται πάσα αφαίρεσις, αλλοίωσις ή καταστροφή τώσον των επί μέρους αρχιτεκτονικών ή καλλιτεχνικών διακοσμητικών στοιχείων των, όσον και του κτιρίου εν τω συνόλω» (άρθρο 2) και ότι «Επιτρέπεται η επισκευή, ο εκσυγχρονισμός των εγκαταστάσεων, η στατική ενίσχυσις και η εσωτερική όιαρρύθμισις των δια του παρόντος χαρακτηριζομένων ως διατηρητέων κτιρίων, εφ' όσον δεν αλλοιούται ο γενικός αρχιτεκτονικός χαρακτήρ του κτιρίου και δεν θίγονται τα εις το προηγούμενον άρθρον αναφερόμενα διατηρητέα στοιχεία αυτού.

Επιτρέπεται η κατασκευή προσθήκης ελάσσονος κλίμακος, εφ' όσον κριθή απαραίτητος δια την λειτουργική εξυπηρέτησιν του διατηρητέου κτιρίου, έστω και αν ο ισχύων συντελεστής δομήσεως επιτρέπει μείζονα ταύτης προσθήκην. Ωσαύτως δύναται να επιτραπή, κατόπιν εγκρίσεως της Επιτροπής Ενασκήσεως Αρχιτεκτονικού Ελέγχου, η κατασκευή ετέρου κτιρίου, εις το αυτό οικόπεδον, άνευ υπερβάσεως του συντελεστού δομήσεως, εφ' όσον τούτο δεν παραβιάπει το διατηρητέον κτίριον και τον περιβάλλοντα αυτό χώρο» (άρθρο 3).

12. Επειδή, με τα παραπάνω δεδομένα, η προσβαλλόμενη υπουργική απόφαση, η οποία αρκείται, όπως προκύπτει από την αιτιολογική έκθεση που τη συνοδεύει, στη διαπίστωση της ανάγκης επισκευής και αποκατάστασης του επίδικου διατηρητέου κτιρίου ώστε να επαναχρησιμοποιηθεί, παρίσταται μη νόμιμη, κατά τα ήδη εκτεθέντα. Και τούτο αφενός διότι, καθ' υπέρβαση των εξουσιοδοτικών διατάξεων των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 4 του ΓΟΚ 1985, επιτρέπει όρους δόμησης (προσθήκη κατ' επέκταση στον τρίτο όροφο, προσάρτηση κλιμακοστασίου πυροπροστασίας, κατασκευή δύο πόλων περγκόλων), χωρίς να προκύπτει η συνδρομή των προϋποθέσεων που απαιτούνται από τις διατάξεις αυτές, εφόσον στην ανωτέρω αιτιολογική έκθεση δεν βεβαιώνεται κατά τρόπο συγκεκριμένο ότι οι εν λόγω όροι δόμησης έχουν τεθεί και εξυπηρετούν κατά κύριο λόγο τον σκοπό του θεσμού, δηλαδή τη διατήρηση του επίδικου διατηρητέου κτιρίου και ότι, πάντως, οι όροι αυτοί δεν συνεπάγονται την αλλοίωση ή υποβάθμιση του κτιρίου, σύμφωνα και με τις διατάξεις του από 24.10.1980 π.δ/τος, αφετέρου δε διότι, ανεξαρτήτως του ζητήματος εάν ήταν απαραίτητη εν προκειμένω προηγούμενη έγκριση από τον Υπουργό Πολιτισμού, κατά το άρθρο 10 παρ. 7 του ν. 3029/2002, πάντως δεν προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου ότι έχει προηγηθεί της προσβαλλόμενης απόφασης η αναγκαία συνεκτίμηση της τυχόν αλλοίωσης ή υποβάθμισης του όμορου διατηρητέου κτιρίου της αιτούσας από τους καθοριζόμενους όρους δόμησης, δεδομένου ότι η πρόβλεψη στην προσβαλλόμενη απόφαση περί υποβολής της σχετικής μελέτης προς έγκριση στην αρμόδια Β/θμια ΕΠΑΕ, φαίνεται ότι αφορά μόνο στη διαπίστωση της μη αλλοίωσης της μορφής και του όγκου του διατηρητέου κτιρίου στο οποίο αφορά και όχι και του όμορου αυτού διατηρητέου ακινήτου της αιτούσας, σε κάθε δε περίπτωση δεν προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου ότι έχει δοθεί σχετική έγκριση της ΕΠΑΕ. Για τον λόγο επομένως αυτόν, βασίμως προβαλλόμενο, πρέπει να γίνει δεκτή η αίτηση ακυρώσεως.

13. Επειδή, προβάλλεται, καθ' ερμηνεία του δικογράφου, ότι η προσβαλλόμενη πράξη έχει εκδοθεί καθ' υπέρβαση νομοθετικής εξουσιοδότησης, διότι με αυτήν επιτρέπεται χρήση ξενοδοχειακής μονάδας, δηλαδή χρήση αποκλίνουσα εκείνων που ισχύουν για το τμήμα του παραδοσιακού οικισμού, στο οποίο ευρίσκεται το επίδικο, διατηρητέο κτίριο, χωρίς να προκύπτει η συνδρομή των προϋποθέσεων που απαιτούνται από τις διατάξεις αυτές για την θέσπιση της παρέκκλισης.

14. Επειδή, όπως προαναφέρθηκε, ο χαρακτηρισμός οικισμού ή τμήματος του ως παραδοσιακού αποσκοπεί στη διατήρηση και στην ανάδειξη του ιδιαιτέρου χαρακτήρα του, μέσο δε για την επίτευξη του σκοπού αυτού είναι η θέσπιση, για τα εντός αυτού ευρισκόμενα κτίρια, πρόσφορων χρήσεων, που για το λόγο αυτό επιτρέπεται να παρεκκλίνουν από κάθε άλλη γενική ή ειδική διάταξη, ώστε να επιτυγχάνεται και η μη αλλοίωση του ιδιαιτέρου χαρακτήρα τους. Εξάλλου, και για μεμονωμένα κτίρια, τα οποία έχουν χαρακτηριστεί ως διατηρητέα, δύνανται, για τη διατήρηση και την ανάδειξη του ιδιαιτέρου χαρακτήρα αυτών, να καθορίζονται χρήσεις, κατά παρέκκλιση εκείνων που ισχύουν στην περιοχή όπου αυτά ευρίσκονται. Η ως άνω δυνατότητα θέσπισης παρεκκλίσεων αφορά και τα ευρισκόμενα εντός παραδοσιακών οικισμών κτίρια, τα οποία έχουν κηρυχθεί αυτοτελώς διατηρητέα, ακόμη και εάν έχουν καθορισθεί ειδικές χρήσεις για τον οικισμό αυτόν. Ειδικότερα, η κατά τα ανωτέρω, πρόβλεψη χρήσεων σε διατηρητέα κτίρια, κατά παρέκκλιση από εκείνες που έχουν καθορισθεί για την περιοχή ή για το τμήμα του παραδοσιακού οικισμού, όπου αυτά ευρίσκονται, επιτρέπεται υπό την προϋπόθεση ότι η προβλεπομένη, κατά παρέκκλιση χρήση σχετίζεται με τον λόγο χαρακτηρισμού του κτιρίου ως διατηρητέου και ότι η πρόβλεψη της χρήσεως αυτής είναι αναγκαία για την διατήρηση και την ανάδειξη του διατηρητέου κτιρίου (ΣΤΕ 3303/2007, βλ. και ΣΤΕ 1786/2000). Εξάλλου, με το από 5-7.10.1993 π.δ/μα καθορίστηκαν για την περιοχή της Πλάκας ειδικές χρήσεις γης. Ειδικότερα, με το άρθρο 2 αυτού ορίστηκαν οι ειδικές χρήσεις γης στην περιοχή της Πλάκας, στις οποίες δεν περιλαμβάνονται ξενοδοχεία αλλά μόνο ξενώνες (παρ. II) ενώ με το άρθρο 7 του διατάγματος αυτού, η ζώνη Α2/31, στην οποία εμπίπτει το επίδικο ακίνητο, καθορίστηκε ως ζώνη «Γενικής Κατοικίας», ορίστηκε δε ότι σε αυτήν «επιτρέπονται οι χρήσεις που προβλέπονται στο ... άρθρο 3 παραγρ. Ια, παραγρ. 2α, β, γ, δ. Οι χρήσεις αυτές επιτρέπεται να καταλαμβάνουν μόνο το ισόγειο. Από τον 1ο όροφο και πάνω επιτρέπεται μόνο κατοικία». Περαιτέρω, με το άρθρο 8 ορίζεται ότι χρήσεις γης που υπήρχαν στην περιοχή της Πλάκας μέχρι την 23.11.1982 και που δεν απαγορεύονται από την παρ. 5α

- στην οποία δεν περιλαμβάνονται τα ξενοδοχεία - επιτρέπονται κατά παρέκκλιση, εφόσον λειτουργούν βάσει νόμιμης άδειας (παρ. 2), ότι επιβάλλεται η χρήση κατοικίας σε διατηρητέα που είχαν κατασκευαστεί για τη χρήση αυτή και ότι δεν επιτρέπεται η λειτουργία νέων ξενοδοχειακών εγκαταστάσεων οποιουδήποτε είδους ή κατηγορίας παρά μόνο στα κτίρια που λειτουργούν νομίμως προ της 23.11.1982 (παρ. 9α). Η έννοια των διατάξεων του άρθρου 8 του ανωτέρω π.δ/τος είναι ότι οι καταρχήν μη επιτρεπόμενες χρήσεις (στις οποίες περιλαμβάνεται και η χρήση ξενοδοχείου) μπορούν να εξακολουθούν να λειτουργούν αν υφίσταται ο δικαιούχος της σχετικής νόμιμης, κατά τον χρόνο εκείνο, άδειας, σε περίπτωση, όμως, που ο δικαιούχος εκλείψει δεν επιτρέπεται η ανανέωση της άδειας στο όνομα νέου δικαιούχου (ΠΕ 329/1993), και ότι επιβάλλεται η χρήση κατοικίας σε διατηρητέα που είχαν κατασκευαστεί για τη χρήση αυτή. Εξάλλου, η μεταβατική ρύθμιση της παρ. 9α) του ίδιου άρθρου 8 του π.δ/τος δεν μπορεί να τύχει εφαρμογής σε περιπτώσεις κατά τις οποίες επιδιώκεται η αναβίωση της μη επιτρεπόμενης πλέον λειτουργίας ξενοδοχειακής εγκατάστασης, μετά την πάροδο ευλόγου χρόνου, διότι διαφορετικά θα επιτρεπόταν, προς βλάβη του παραδοσιακού χαρακτήρα της περιοχής, τον οποίο εντούτοις σκοπεί το προεδρικό αυτό διάταγμα, η λειτουργία για αόριστο χρονικό διάστημα χρήσης μη συμβατής με τον ως άνω χαρακτήρα. Αν οι απαγορευμένες πλέον χρήσεις συντελούσαν στη διατήρηση του παραδοσιακού χαρακτήρα της περιοχής, τότε η διατήρησή τους θα έπρεπε να γίνει δυνάμει πάγιας ρύθμισης και όχι μεταβατικής, όπως εν προκειμένω (πρβλ. ΠΕ 329/1993, 136/2006). Συνεπώς, η χρήση ξενοδοχείου δεν ήταν επιτρεπτή στην περιοχή της Πλάκας κατά τον ένδικο χρόνο, ενόψει του ότι είχε παρέλθει χρονικό διάστημα άνω της 15ετίας από το έτος 1982, οπότε και τέθηκε σε ισχύ το ανωτέρω π.δ/μα (βλ. και το υπ' αριθ. πρωτ. 25704/5264/20.8.1997 έγγραφο της Διεύθυνσης Νομοθετικού Έργου του Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε., καθώς και το υπ' αριθ. πρωτ. οικί 05862/987/ 26.9.1997 έγγραφο του Γραφείου Ιστορικού Κέντρου της Αθήνας του ίδιου Υπουργείου).

15. Επειδή, με τα παραπάνω δεδομένα, η προσβαλλομένη υπουργική απόφαση, η οποία αρκείται, όπως προκύπτει από την αιτιολογική έκθεση που τη συνοδεύει, στη διαπίστωση της ανάγκης επισκευής και αποκατάστασης του επίδικου διατηρητέου κτιρίου ώστε να επαναχρησιμοποιηθεί, παρίσταται μη νόμιμη, κατά τα ήδη εκτεθέντα. Και τούτο διότι, καθ' υπέρβαση των εξουσιοδοτικών διατάξεων των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 4 του ΓΟΚ 1985, επιτρέπει χρήση αποκλίνουσα εκείνων που ισχύουν για το τμήμα του παραδοσιακού οικισμού, στο οποίο ευρίσκεται

το επίδικο, διατηρητέο κτίριο, χωρίς να προκύπτει η συνδρομή των προϋποθέσεων που απαιτούνται από τις διατάξεις αυτές για την θέσπιση της παρέκκλισης, εφόσον στην ανωτέρω αιτιολογική έκθεση δεν βεβαιώνεται κατά τρόπο συγκεκριμένο ότι η θεσπιζόμενη κατά παρέκκλιση ειδική χρήση αποτελεί και τον λόγο του χαρακτηρισμού του κτιρίου ως διατηρητέου και ότι η πρόβλεψη της χρήσης αυτής είναι αναγκαία για τη διατήρηση και την ανάδειξη του συγκεκριμένου, διατηρητέου κτιρίου (βλ. ΣτΕ 3303/2007). Για τον λόγο επομένως αυτόν, βασίμως προβαλλόμενο, πρέπει να γίνει δεκτή η αίτηση ακυρώσεως.

16. Επειδή, σύμφωνα με όσα έγιναν δεκτά παραπάνω, πρέπει να γίνει δεκτή η κρινόμενη αίτηση, να απορριφθεί η παρέμβαση και να ακυρωθεί η προσβαλλόμενη απόφαση.

ΣτΕ 2510/2009

[Νόμιμη απαγόρευση έκδοσης οικοδομικών αδειών και εκτέλεσης οικοδομικών εργασιών σε ζώνη διέλευσης οδού υπό κατασκευή]

Πρόεδρος: *Αγγ. Θεοφιλοπούλου*

Εισηγητής: *Χρ. Παπανικολάου*

Δικηγόροι: *Κ. Γούλα, Α. Αλεφάντη*

Οι διατάξεις που διέπουν την κατασκευή και τη συντήρηση οδών αποσκοπούν στην εξασφάλιση της οδικής ασφάλειας και της συναφούς δυνατότητας απρόσκοπτης ορατότητας, στην εξασφάλιση της δυνατότητας μελλοντικής διαπλάτυνσης των οδών της χώρας, στην ανεμπόδιστη εκτέλεση νέων έργων στο Εθνικό ή Επαρχιακό οδικό δίκτυο, καθώς και στη συνακόλουθη αύξηση της κυκλοφοριακής ικανότητας των οδικών δικτύων.

Η προβλεπόμενη αναστολή χορήγησης οικοδομικών αδειών και εκτέλεσης οικοδομικών εργασιών αποβλέπει στον παραπάνω σκοπό, αποτελεί συνταγματικώς ανεκτό περιορισμό του δικαιώματος της ιδιοκτησίας και δεν παραβιάζει το άρθρο 1 του (πρώτου) Προσθέτου Πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ. Περιορίζει τη δυνατότητα εκμετάλλευσης ακινήτου εκτός σχεδίου ή εκτός ορίων οικισμού, για εύλογο χρονικό διάστημα, όχι ανώτερο της οκταετίας, επιβάλλεται από λόγους ειδικού δημοσίου συμφέροντος και υπόκειται ως προς τη νομιμότητα και τη διάρκειά του σε δικαστικό έλεγχο τόσο κατά την επιβολή όσο και κατά την παράτασή του. Η τελευταία επιτρέπεται μόνο μία φορά, εφόσον αποδεικνύεται ότι οι εργασίες για την υλοποίηση του έργου έχουν προωθηθεί σε σημαντικό βαθμό και η μη αποπεράτωση δεν οφείλεται σε υπαίτια καθυστέρηση.

Βασικές σκέψεις

2. Επειδή, με την υπ' αριθ. οικ/2584/19.4.2004 απόφαση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας (Δ' 556/25.6.2004) καθορίστηκε, κατ' εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 3 του π.δ. 209/1998, σε τέσσερα χρόνια ο χρόνος υλοποίησης του έργου του οδικού τμήματος Κ11 (Ανατολικής Περιφερειακής) - Θέρμη, από ΧΘ 2+825 ως ΧΘ 5+000 και επιβλήθηκε για το αυτό χρονικό διάστημα, τέσσερα χρόνια από τη δημοσίευση της ανωτέρω απόφασης στην Ε.τ.Κ., το μέτρο της απαγόρευσης έκδοσης οικοδομικών αδειών και εκτέλεσης οικοδομικών εργασιών στη ζώνη διέλευσης της οδού. Οι αιτούντες, οι οποίοι είναι συνιδιοκτήτες ακινήτου 4.145 τ.μ., δυνάμει του υπ' αριθ. 43.617/1988 συμβολαίου αγοραπωλησίας του συμβολαιογράφου Θεσσαλονίκης Χ. Σ., το οποίο εμπίπτει στη ζώνη διέλευσης της

οδού, άσκησαν αίτηση ακυρώσεως κατά της ανωτέρω απόφασης ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας στις 8.11.2004. Επ' αυτής εκδόθηκε η [...] απόφαση του Δικατηρίου, η οποία κήρυξε την δίκη κατηρημένη. Στις 20.6.2008 δημοσιεύθηκε στην ΕτΚ (Δ' 250/20.6.2008) η υπ' αριθ. ΔΜΕΟ/οικ/4412/20.6.2008 απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, με την οποία παρατάθηκε, κατ' εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 3 του π.δ. 209/1998, για τέσσερα ακόμη έτη ο χρόνος υλοποίησης του έργου και η αναστολή χορήγησης οικοδομικών αδειών για ανέγερση κτιρίων και εκτέλεσης οικοδομικών εργασιών στην επίδικη περιοχή. Η ήδη κρινόμενη αίτηση ακυρώσεως ασκηθείσα στις 11.8.2008 στρέφεται εμπροθέσμως και παραδεκτώς εν γένει κατά της τελευταίας αυτής απόφασης.

3. Επειδή, στο άρθρο 1 του ν. 3155/55 «Περί κατασκευής και συντηρήσεως των οδών» (Α' 63) ορίζεται ότι οι οδοί της χώρας διακρίνονται σε εθνικές, επαρχιακές και δημοτικές ή κοινοτικές. Με τα άρθρα 2, 3 και 4 του ίδιου νόμου ορίζονται τα λειτουργικά χαρακτηριστικά της κάθε κατηγορίας με βασικό κριτήριο τη σπουδαιότητα των «κέντρων» που ενώνει, προβλέπεται δε επίσης η κατάταξη των οδών σε εθνικές και επαρχιακές, με Β.Δ. που θα εκδοθούν εφάπαξ, κατόπιν εξειδικεύσεως των ανωτέρω αντικειμενικών κριτηρίων σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση οδού. Εξάλλου, με το άρθρο 12 παρ. 2, εδ. Β' του ν. 3155/55 παρασχέθηκε η δυνατότητα να ρυθμίζονται με διατάγματα: «τα διά την ασφάλειαν της υπεραστικής συγκοινωνίας αναγκαία μέτρα, οίον η απομόνωσις των οδών από τας πέριξ ιδιοκτησίας, ο καθορισμός των οδεύσεων εντός κατοικημένων τόπων, αι από του άξονος των οδών αποστάσεις οικοδομικών γραμμών, φρακτών, δενδροστοιχιών κ.λπ., αι περιπτώσεις συνεχούς ή περιοδικού αποκλεισμού κυκλοφορίας επί υπεραστικών οδών, η λήψις μέτρων προς εξασφάλισιν της ορατότητος, τα όρια βάρους και διαστάσεων των επί του οδικού δικτύου κυκλοφορούντων οχημάτων και τα του ελέγχου αυτών». Βάσει της διάταξης αυτής εκδόθηκε το π.δ. 347/93 «Λήψη μέτρων για την ασφάλεια της υπεραστικής συγκοινωνίας» (Α' 146) και, ακολούθως, το ομοίου τίτλου και περιεχομένου, διάταγμα 209/1998 (Α' 169). Με τις ρυθμίσεις του διατάγματος αυτού επιχειρήθηκε η περαιτέρω κατηγοριοποίηση του εθνικού και επαρχιακού οδικού δικτύου της χώρας σε βασικό, δευτερεύον και τριτεύον εθνικό οδικό δίκτυο και σε πρωτεύον και δευτερεύον επαρχιακό δίκτυο (οριζόμενης αντικειμενικώς της εννοίας εκάστης κατηγορίας) η κατάταξη δε των εθνικών και επαρχιακών οδών στις κατηγορίες αυτές ανατέθηκε στον Υπουργό ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε, (άρθρο

1). Με το άρθρο 2 του διατάγματος καθορίστηκαν οι ελάχιστες αποστάσεις των πάσης φύσεως και χρήσεως κτιρίων από τους άξονες των οδών ή τα όριά τους, σε εκτός εγκεκριμένου σχεδίου πόλεως ή οικισμών περιοχές. Στο άρθρο 3 του διατάγματος αυτού, όπως τροποποιήθηκε με το π.δ. 221/1999 (Α΄ 188) ορίζονται τα εξής: «1. Οι αποστάσεις που προβλέπονται στο άρθρο 2 του παρόντος, εφαρμόζονται και στις περιπτώσεις κατασκευής έργων στο Εθνικό ή Επαρχιακό οδικό δίκτυο αντίστοιχα. Τέτοια έργα είναι κυρίως οι νέοι οδικοί άξονες, οδοί παρακαμπτήριοι, περιμετρικοί, συνδετήριοι, κυκλοφοριακοί κόμβοι και βελτιώσεις υφισταμένων οδικών τμημάτων, είτε περιλαμβάνονται σε εγκεκριμένα ρυθμιστικά σχέδια ή Γ.Π.Σ. ή σχέδια χρήσεων γης, είτε όχι. 2. Η εφαρμογή των διατάξεων της προηγούμενης παραγράφου αρχίζει από τη δημοσίευση στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, απόφασης του Υπουργού ΠΕΧΩΔΕ, του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας ή του Νομάρχη, η οποία συνοδεύεται από την εγκεκριμένη μελέτη (η οποία θα είναι σε στάδιο προμελέτης ή οριστικής μελέτης επί τοπογραφικού υποβάθρου) με καθορισμένο τον άξονα και τη ζώνη διέλευσης του έργου και προγραμματιζόμενο χρόνο υλοποίησης του έργου όχι πέραν της τετραετίας δυνάμενο να ανανεωθεί μία φορά μόνο. 3. Από την έκδοση της σχετικής απόφασης (η οποία εκδίδεται μετά την έγκριση του σταδίου Προμελέτης ή Οριστικής μελέτης επί τοπογραφικού υποβάθρου) δεν επιτρέπεται η έκδοση οικοδομικών αδειών για ανέγερση κτιρίων και εκτέλεση οικοδομικών εργασιών στη ζώνη διέλευσης της οδού».

4. Επειδή, οι ανωτέρω διατάξεις αποσκοπούν στην εξασφάλιση της οδικής ασφάλειας και της συναφούς δυνατότητας απρόσκοπτης ορατότητας, στην εξασφάλιση της δυνατότητας μελλοντικής διαπλάτυνσης των οδών της χώρας (διασφαλίζοντας τον απαιτούμενο χώρο διέλευσης της οδού και, όπου χρειάζεται, των παραπλεύρων οδών), στην ανεμπόδιση εκτέλεση νέων έργων στο Εθνικό ή Επαρχιακό οδικό δίκτυο, καθώς και στη συνακόλουθη αύξηση της κυκλοφοριακής ικανότητας των οδικών δικτύων. Οι σκοποί δε αυτοί επιδιώκονται με την λήψη προληπτικών μέτρων, δηλ. με την θέσπιση ελαχίστων αποστάσεων των πάσης φύσεως και χρήσεως κτιρίων από τους οδικούς άξονες καθώς και την απαγόρευση έκδοσης αδειών και εκτέλεσης οικοδομικών εργασιών εντός των ίδιων αποστάσεων σε περίπτωση κατασκευής νέων οδικών έργων, ώστε να αποτραπεί η δόμηση κατά μήκος αυτών και να εξασφαλισθεί για επαρκές χρονικό διάστημα η δυνατότητα υλοποίησης των νέων οδικών έργων. Υπό την έννοια αυτή η αναστολή χορήγησης οικοδομικών αδειών και εκτέλεσης οικοδομικών εργασιών της παρ. 3 του άρθρου 3 του ανωτέρω

διατάγματος, που αποβλέπει στον παραπάνω σκοπό, αποτελεί συνταγματικώς ανεκτό περιορισμό του δικαιώματος της ιδιοκτησίας και δεν παραβιάζει ούτε το άρθρο 1 του (πρώτου) Προσθέτου Πρωτοκόλλου της κυρωθείσης με το άρθρο πρώτο του ν.δ. 53/1974 (Α' 256) Ευρωπαϊκής Συμβάσεως των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, εφόσον δεν συνιστά απαλλοτρίωση ή αφαίρεση ιδιοκτησίας χωρίς αποζημίωση, αλλά επιτρεπτό προσωρινό, επί εύλογο, όχι ανώτερο της οκταετίας, χρονικό διάστημα, περιορισμό της δυνατότητας εκμετάλλευσης ακινήτου κειμένου εκτός σχεδίου πόλης ή εκτός ορίων οικισμού. επιβαλλόμενο από λόγους ειδικού δημοσίου συμφέροντος, ήτοι την κατασκευή έργων στο Εθνικό ή Επαρχιακό οδικό δίκτυο και υποκείμενο, ως προς την νομιμότητα και την διάρκεια του, σε δικαστικό έλεγχο τόσο κατά την επιβολή του όσο και κατά την τυχόν παράτασή του. Πάντως, ενόψει του γεγονότος ότι με το μέτρο της αναστολής οικοδομικών εργασιών και έκδοσης οικοδομικών αδειών περιορίζεται η άσκηση δικαιωμάτων και ευχερειών που απορρέουν από την ιδιοκτησία, η επιβολή της απαγόρευσης προϋποθέτει αφενός μεν την προηγούμενη έγκριση της μελέτης του έργου σε στάδιο προμελέτης ή οριστικής μελέτης επί τοπογραφικού υποβάθρου και τον καθορισμό του άξονα και της ζώνης διέλευσης του έργου αφετέρου δε. με την απόφαση του Υπουργού ΠΕΧΩΔΕ, του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας ή του Νομάρχη που προβλέπεται στην παρ. 2 του άρθρου του άρθρου 3 του π.δ. 209/1998, τον καθορισμό του χρόνου υλοποίησης του έργου, ο οποίος δεν μπορεί να υπερβαίνει την τετραετία. Για τον ίδιο ως άνω καθοριζόμενο χρόνο υλοποίησης του έργου επιβάλλεται με την ίδια απόφαση η απαγόρευση έκδοσης οικοδομικών αδειών για ανέγερση κτιρίων και εκτέλεση οικοδομικών εργασιών στη ζώνη διέλευσης της οδού. Εξάλλου, παράταση του χρόνου υλοποίησης του έργου και της ισχύος του μέτρου της απαγόρευσης έκδοσης οικοδομικών αδειών και εκτέλεσης οικοδομικών εργασιών στη ζώνη διέλευσης της οδού επιτρέπεται μόνον μία φορά, εντός των τασσομένων από την ανωτέρω διάταξη χρονικών ορίων, μόνο όταν αποδεικνύεται, κατά τρόπο συγκεκριμένο, ότι οι εργασίες για την υλοποίηση του έργου έχουν προωθηθεί σε σημαντικό βαθμό και χωρίς υπαίτια καθυστέρηση.

5. Επειδή, στη συγκεκριμένη περίπτωση από τα στοιχεία του φακέλου προκύπτουν τα εξής: Με την υπ' αριθ. 1911/5.4.2000 απόφαση του Προϊσταμένου της Διεύθυνσης Δημοσίων Έργων της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας εγκρίθηκε η προμελέτη οδοποιίας και η προκαταρκτική μελέτη των κυκλοφοριακών κόμβων του οδικού τμήματος από Κ11 έως Θέρμη με συνδέσεις προς Πανόραμα, Μ. Αντύπα και

Πόντου από Χ.Θ. 0+000 έως Χ.Θ. 2+825. Ακολούθως,, εκδόθηκε η υπ' αριθ. οικ/1981/6.4.2000 απόφαση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας Κ. Μακεδονίας (Δ' 242/20.4.2000) με την οποία, κατ' επίκληση, μεταξύ άλλων, των διατάξεων του άρθρου 3 του π.δ. 209/1998, ανεστάλη η χορήγηση οικοδομικών αδειών για ανέγερση κτιρίων και η εκτέλεση 'οικοδομικών εργασιών στη ζώνη διέλευσης εκτός σχεδίου του οδικού τμήματος Κ11 (Ανατολικής Περιφερειακής) - Θέρμη, από Χ.Θ. 0+000 έως Χ.Θ. 2+825. Με την υπ' αριθ. 6928/19.11.2001 απόφαση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας Κ. Μακεδονίας εγκρίθηκαν οι περιβαλλοντικοί όροι του έργου «Αξονας Θεσσαλονίκης-Πολυγύρου. Τμήμα Κόμβος Κ11-Θέρμη- Γαλάτιστα», ορίστηκε δε ότι οι όροι αυτοί ισχύουν έως την 31.12.2006. Περαιτέρω, με την απόφαση 4160/16.12.2002 του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας Κ. Μακεδονίας εγκρίθηκε η προμελέτη οδοποιίας για το δεύτερο υποτμήμα του ως άνω οδικού έργου από Χ.Θ. 2+825 έως Χ.Θ. 4+871, η προκαταρτική μελέτη του κόμβου Πανοράματος και η προκαταρτική μελέτη των τεχνικών έργων. Ακολούθησε η έκδοση της υπ' αριθ, οικ/2586/19.4.2004 απόφασης του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας (Δ' 556/25.6.2004) με την οποία ανανεώθηκε η απαγόρευση χορήγησης οικοδομικών αδειών και η εκτέλεση οικοδομικών εργασιών στη ζώνη διέλευσης του ανωτέρω πρώτου υποτμήματος. Με την υπ' αριθ. οικ/2584/19.4.2004 απόφαση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας (Δ' 556/25.6.2004) ανεστάλη για τέσσερα χρόνια από τη δημοσίευση της στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, κατ' επίκληση, μεταξύ άλλων, των διατάξεων του άρθρου 3 του π.δ. 209/1998, η χορήγηση οικοδομικών αδειών, η ανέγερση κτιρίων και η εκτέλεση οικοδομικών εργασιών στη ζώνη διέλευσης εκτός σχεδίου του οδικού τμήματος Κ11(Ανατολικής Περιφερειακής) - Θέρμη, από ΧΘ 2+825 ως ΧΘ 5+000. Με την υπ' αριθ. ΔΜΕΟ/α/οικ/1932/13.6.2006 απόφαση του Υπουργού ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ εγκρίθηκαν α) διάθεση πίστωσης 1.000.000 ευρώ και β) οι διαδικασίες ανάθεσης για την εκπόνηση της μελέτης «Συνδέσεις Εγνατίας με οδικό δίκτυο. Αξονας Πολύγυρος Θεσ/νίκη». Με την ίδια απόφαση το έργο ορίστηκε ως έργο εθνικού επιπέδου. Ακολούθως, με την 1984/15.6.2006 διακήρυξη της Διεύθυνσης Μελετών Έργων Οδοποιίας της Γενικής Γραμματείας Δημοσίων Έργων του Υ.ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ. προκηρύχθηκε δημόσιος διαγωνισμός με ανοικτή διαδικασία και σκοπό την επιλογή αναδόχου για την εκπόνηση της μελέτης «Συνδέσεις Εγνατίας με οδικό δίκτυο. Άξονας Πολύγυρος - Θεσ/νίκη, τμήμα Κ11 - Θέρμη» προϋπολογισθείσης αμοιβής 784.219,42 ευρώ, χωρίς Φ.Π.Α. και κριτήριο κατακύρωσεως την συμφερότερη προσφορά. Ο εν λόγω διαγωνισμός ολοκληρώθηκε με την έκδοση της υπ' αριθ. ΔΜΕΟ/οικ/2292/27.3.2007 απόφασης του Υπουργού ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ. περί

κατακυρώσεως του αποτελέσματος του διαγωνισμού. Κατ' αυτής ασκήθηκε αίτηση ασφαλιστικών μέτρων ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας (αρ. καταθ. 2330/21.12.2007), η οποία απορρίφθηκε με την 641/30.6.2008 απόφαση της Ε.Α. του Δικαστηρίου. Στις 20.6.2008 δημοσιεύθηκε στην ΕτΚ (Δ'250/20.6.2008) η υπ' αριθ. ΔΜΕΟ/οικ/4412/20.6.2008 απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, με την οποία ανανεώθηκε για τέσσερα ακόμη έτη η αναστολή χορήγησης οικοδομικών αδειών και εκτέλεσης οικοδομικών εργασιών στην επίδικη περιοχή (από ΧΘ 2+825 ως ΧΘ 5+000). Στην απόφαση αναφέρεται ως αιτιολογία για την ανανέωση της απαγόρευσης ότι: α) δεν έχει υλοποιηθεί η κατασκευή του υπόψη τμήματος, β) έχει ήδη ανακηρυχθεί διάδοχος για την ολοκλήρωση των μελετών στο υπόψη οδικό τμήμα, με χρηματοδότηση από το Γ' ΚΠΣ, και γ) πρέπει να προστατευθεί η ζώνη διέλευσης του συγκεκριμένου οδικού τμήματος, βάσει του άρθρου 3 του π.δ. 209/1998, για μία ακόμη τετραετία. Ακολούθησε στις 15.10.2008 η υπογραφή συμφωνητικού για την εκπόνηση της μελέτης. Σύμφωνα, τέλος, με το υπ' αριθ. ΔΜΕΟ/6709/20.10.2008 έγγραφο απόψεων που εστάλη στο Δικαστήριο, ο προβλεπόμενος χρόνος ολοκλήρωσης της μελέτης εκτιμάται σε 12 μήνες και υπάρχει πρόβλεψη για την άμεση υλοποίηση του έργου. Στο ίδιο έγγραφο αναφέρεται, εξάλλου, ότι για το πρώτο υποτμήμα του έργου δεν υπάρχει μεν δυνατότητα ανανέωσης της αναστολής χορήγησης των οικοδομικών και της εκτέλεσης των οικοδομικών εργασιών, εκτιμάται όμως ότι η μελέτη θα ολοκληρωθεί το συντομότερο δυνατόν και θα προωθηθεί η δημοπράτηση του έργου. Αναφέρεται ακόμη ότι επίκειται η ανανέωση ισχύος των περιβαλλοντικών όρων του έργου.

6. Επειδή, ενόψει όσων εκτίθενται στη σκέψη 4 της παρούσας, ο ισχυρισμός που προβάλλεται με το δικόγραφο της αιτήσεως ακυρώσεως ότι το μέτρο της αναστολής χορήγησης οικοδομικών αδειών και εκτέλεσης οικοδομικών εργασιών της παρ. 3 του άρθρου 3 του π.δ. 209/1998, αντίκειται στο άρθρο 17 του Συντάγματος, στο άρθρο 1 του (πρώτου) Προσθέτου Πρωτοκόλλου της Ευρωπαϊκής Συμβάσεως των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και στη συνταγματικά κατοχυρωμένη αρχή της αναλογικότητας, διότι η προσωρινή απώλεια των εξουσιών που απορρέουν από την ιδιοκτησία δεν αντισταθμίζεται από κάποια προσδοκία οφέλους για τον ιδιοκτήτη του ακινήτου, το δε διάστημα της οκταετίας στο οποίο μπορεί να ανέλθει συνολικά η διάρκεια ισχύος του μέτρου υπερβαίνει τον κατά το Σύνταγμα εύλογο χρόνο δέσμευσης της ιδιοκτησίας, είναι απορριπτέος ως αβάσιμος.

7. Επειδή, εξάλλου, από τις ενέργειες της Διοίκησης, οι οποίες ακολούθησαν την έκδοση της αριθ. οικ/2584/19.4.2004 απόφασης του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας, με την οποία επεβλήθη το πρώτον η αναστολή χορήγησης οικοδομικών αδειών, ανέγερσης κτιρίων και εκτέλεσης οικοδομικών εργασιών στη ζώνη διέλευσης του επίδικου υποτμήματος του έργου, αποδεικνύεται κατά τρόπο συγκεκριμένο, ότι οι εργασίες για την υλοποίηση του έργου έχουν προωθηθεί σε σημαντικό βαθμό και χωρίς υπαίτια καθυστέρηση. Ειδικότερα, μετά την έκδοση της αναιτέρω απόφασης αφενός μεν εκδόθηκε η υπ' αριθ. ΔΜΕΟ/α/οικ/1932/13.6.2006 απόφαση του Υπουργού ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ, με την οποία εγκρίθηκαν α) διάθεση πίστωσης 1.000.000 ευρώ και β) οι διαδικασίες ανάθεσης για την εκπόνηση της μελέτης «Συνδέσεις Εγνατίας με οδικό δίκτυο. Άξονας Πολύγυρος Θεσ/νικη», το δε έργο ορίστηκε ως έργο εθνικού επιπέδου, αφετέρου δε προκηρύχθηκε, με την 1984/15.6.2006 διακήρυξη της Δ.Μ.Ε.Ο. της Γ.Γ.Δ.Ε. του Υ.ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ. δημόσιος διαγωνισμός για την επιλογή αναδόχου για την εκπόνηση της μελέτης του έργου, ο οποίος ολοκληρώθηκε με την έκδοση της υπ' αριθ. ΔΜΕΟ/οικ/2292/27.3.2007 απόφασης του Υπουργού ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ. περί κατακυρώσεως του αποτελέσματος του διαγωνισμού. Και ναι μεν η υπογραφή συμφωνητικού για την εκπόνηση της μελέτης έγινε στις 15.10.2008 ήτοι μετά την πάροδο της τετραετούς αναστολής που είχε επιβληθεί με την υπ' αριθ. οικ/2584/19.4.2004 απόφαση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας, τούτο, ωστόσο, οφείλεται στο γεγονός ότι κατά της αποφάσεως περί κατακυρώσεως του αποτελέσματος του διαγωνισμού ασκήθηκε στις 21.12.2007 αίτηση ασφαλιστικών μέτρων ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας, η οποία απορρίφθηκε με την 641/30.6.2008 απόφαση της Ε.Α. του Δικαστηρίου. Εξάλλου, δεν ασκεί επιρροή στη νομιμότητα της προσβαλλόμενης απόφασης το γεγονός ότι δεν υφίσταται πλέον δυνατότητα, κατά τις διατάξεις του άρθρου 3 του π.δ. 209/1998, ανανέωσης της αναστολής χορήγησης των οικοδομικών αδειών και της εκτέλεσης των οικοδομικών εργασιών στη ζώνη διέλευσης του πρώτου υποτμήματος του έργου, δοθέντος ότι, όπως προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου, οι διαδικασίες μελέτης και υλοποίησης των δύο υποτμημάτων και, συγκεκριμένα, η έγκριση των προμελετών, ο προγραμματισμός του χρόνου υλοποίησης των έργων και η επιβολή του μέτρου της αναστολής χορήγησης των οικοδομικών αδειών και της εκτέλεσης των οικοδομικών εργασιών στη ζώνη διέλευσης των υποτμημάτων, ήταν εξ αρχής διακεκριμένες και μη εξαρτώμενες μεταξύ τους. Τέλος, η κατά τα ήδη εκτεθέντα ύπαρξη σαφούς πρόθεσης της Διοίκησης να προωθήσει την υλοποίηση του έργου μετά την έκδοση της αρχικής

απόφασης περί αναστολής, δεν αναιρείται ούτε από το γεγονός ότι έχει λήξει η ισχύς των περιβαλλοντικών όρων του έργου, διότι, πάντως, όπως αναφέρεται στο υπ' αριθ. ΔΜΕΟ/6709/20.10.2008 έγγραφο απόψεων που εστάλη στο Δικαστήριο, επίκειται η ανανέωση της ισχύος των περιβαλλοντικών όρων. Ενόψει των ανωτέρω οι περί του αντιθέτου λόγοι ακυρώσεως, όπως προβάλλονται με το δικόγραφο της αιτήσεως ακυρώσεως και των προσθέτων λόγων, είναι απορριπτέοι ως αβάσιμοι.

8. Επειδή, κατόπιν τούτων, μη προβαλλομένου άλλου λόγου ακυρώσεως, η υπό κρίση αίτηση πρέπει να απορριφθεί στο σύνολο της.

ΣΤΕ 2464/2009

[Παράνομη η εγκατάσταση αιολικού πάρκου στη Μύκονο

σε θέση εκτός της μοναδικής ζώνης, όπου επιτρέπονται αιολικά πάρκα]

Πρόεδρος: *Αγγ. Θεοφιλοπούλου*

Εισηγητής: *Ν. Ρόζος*

Δικηγόροι: *Χ. Πολίτης, Χ. Διβάνη, Θ. Στριλάκος, Ν. Παλαιοδήμος, Β. Παπαθεοδώρου*

Σύμφωνα με το π.δ. για τη ΖΟΕ Μυκόνου μόνο σε μία ζώνη επιτρέπεται η κατασκευή αιολικών πάρκων. Είναι άλλωστε η μόνη ζώνη σε μέρος της οποίας επιτρέπονται αφενός έργα και δραστηριότητες μέσης όχλησης, όπως η παραγωγή

ηλεκτρικής ενέργειας μεγαλύτερης των 700 KW από ανεμογεννήτρια, αφετέρου «κτήρια κοινής οφέλειας Δ.Ε.Η.», όπως οι εγκαταστάσεις παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας.

Η θέση «Μερσίνη», στην οποία επιτρέπεται με τη προσβαλλόμενη πράξη η εγκατάσταση αιολικού πάρκου ηλεκτροπαραγωγής ισχύος 0,9 MW με μια ανεμογεννήτρια βρίσκεται σε ζώνη, στην οποία όμως δεν επιτρέπεται να τοποθετηθεί.

Βασικές σκέψεις

2. Επειδή με την αίτηση αυτή ζητείται η ακύρωση: α) της Δ.Π. 3317/5.8.2995 (ορθή επανάληψη: 6.9.2005) αποφάσεως του Νομάρχη Κυκλάδων, με την οποία εγκρίθηκαν οι περιβαλλοντικοί όροι για την κατασκευή και λειτουργία αιολικού πάρκου ηλεκτροπαραγωγής, ισχύος 0,9 MW με μία ανεμογεννήτρια στη θέση «Μερσίνη» του Δήμου Μυκονίων από την εταιρεία «... ΕΠΕ», β) της 12700/15.9.2005 αποφάσεως του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας Νότιου Αιγαίου, με την οποία εγκρίθηκε η επέμβαση σε δημόσια χορτολιβαδική έκταση συνολικού εμβαδού 10.979 τ.μ. στην ανωτέρω θέση για την εγκατάσταση της προαναφερόμενης ανεμογεννήτριας, γ) της 14531/12.10.2005 αποφάσεως του αυτού Γενικού Γραμματέα, με την οποία χορηγήθηκε στην ανωτέρω ΕΠΕ άδεια εγκαταστάσεως του προαναφερόμενου αιολικού πάρκου και δ) της 22/23.1.2007 οικοδομικής άδειας της Διευθύνσεως Πολεοδομίας της Ν.Α. Κυκλάδων, με την οποία επετράπη στην αυτή ως άνω ΕΠΕ η κατασκευή της βάσεως της ανεμογεννήτριας και του κτηρίου ελέγχου αυτής.

3. Επειδή αρμόδιο για την εκδίκαση της κρινόμενης αιτήσεως είναι, καθ' όσον αυτή στρέφεται κατά των αναφερόμενων υπό στοιχεία α), β) και γ) στην προηγούμενη σκέψη αποφάσεων το Συμβούλιο της Επικρατείας, καθ' όσον δε στρέφεται κατά την αναφερόμενη υπό στοιχείο δ) στην αυτή σκέψη οικοδομικής άδειας το Διοικητικό

Εφετείο Πειραιά (άρθρο 1 παρ. 1 περ. θ΄ του ν. 702/1977, ΦΕΚ 268 Α΄, όπως αυτή αντικαταστάθηκε με την παρ. 1 του άρθρου 1 του ν. 2944/2001, ΦΕΚ 150 Α΄). Σύμφωνα όμως με το άρθρο 34 παρ. 1 του ν. 1968/1991 (ΦΕΚ 150 Α΄), στις ακυρωτικές υποθέσεις το Συμβούλιο της Επικρατείας, αν κρίνει ότι υπόθεση που εκκρεμεί ενώπιόν του ανήκει στην αρμοδιότητα Διοικητικού Εφετείου, μπορεί να κρατήσει την υπόθεση και να τη δικάσει κατ' ουσίαν (ΣτΕ Ολομ. 3193/2000, 2132/2002, 1344/2004, 2311/2006). Στην παρούσα υπόθεση συντρέχει, κατά την κρίση του Δικαστηρίου, νόμιμος λόγος συνιστάμενος στην οικονομία της δίκης, να κρατηθεί η υπόθεση και ως προς την προσβαλλόμενη οικοδομική άδεια, λόγω και της συνάφειας προς τις τρεις πρώτες προσβαλλόμενες αποφάσεις, οι οποίες αποτελούν η κάθε μία προϋπόθεση για την έκδοση της άλλης καθώς και για την έκδοση της οικοδομικής άδειας (πρβλ ΣτΕ 2569/2004, 1508/2008).

4. Επειδή η αναφερόμενη στη σκέψη 2 υπό στοιχείο γ) απόφαση τροποποιήθηκε με την 16268/21.9.2007 απόφαση του οργάνου που την είχε εκδόσει ως προς τον τύπο της ανεμογεννήτριας EVERCON E-44/900 KW αντί VESTAS V-52/850 KW και τον χρόνο ισχύος της, παραταθέντα κατά δύο έτη. Συνεπώς η προαναφερόμενη υπό στοιχείο γ) απόφαση προσβάλλεται, καθ' ερμηνεία του δικογράφου, όπως τροποποιήθηκε κατά τα ανωτέρω από την 16268/21.9.2007 απόφαση, η οποία πρέπει να θεωρηθεί ότι συμπροσβάλλεται (ΣτΕ 3596/2007).

5. Επειδή υπέρ του κύρους των προσβαλλομένων πράξεων παρεμβαίνει με προφανές έννομο συμφέρον η προαναφερόμενη ΕΠΕ, υπέρ της οποίας έχουν αυτές εκδοθεί.

6. Επειδή υπέρ του κύρους των προσβαλλομένων πράξεων παρεμβαίνει με έννομο συμφέρον η αστική μη κερδοσκοπική εταιρεία «ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΗΛΕΚΤΡΟΠΑΡΑΓΩΓΩΝ ΑΠΟ Α.Π.Ε.», εφόσον κατά την περ. γ΄ της παρ. 1 του άρθρου 2 του καταστατικού της στους σκοπούς της περιλαμβάνεται «Η προάσπιση των επαγγελματικών συμφερόντων των Εταίρων - Μελών της...», βεβαιώνεται δε από αυτήν με το από 10.2.2009 έγγραφό της ότι η παρεμβαίνουσα ΕΠΕ είναι μέλος της.

7. Επειδή υπέρ του κύρους των προσβαλλόμενων πράξεων παρεμβαίνει με έννομο συμφέρον η Α.Ε. Δημόσια Επιχείρηση Ηλεκτρισμού η οποία είναι διαχειρίστρια των μη συνδεδεμένων νησιών (άρθρο 23 του ν. 2773/1999).

8. Επειδή υπέρ του κύρους των προσβαλλόμενων πράξεων παρεμβαίνει με έννομο συμφέρον ο Δήμος Μυκονίων, ο οποίος με την 15/19.7.2005 απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου του ετάχθηκε υπέρ της εγκαταστάσεως της επίδικης ανεμογεννήτριας στην ανωτέρω θέση Μερσίνη της διοικητικής περιφέρειάς του.

9. Επειδή από τους αιτούντες οι μεν πρώτος, δεύτερος, τρίτη και έκτη φέρονται ότι είναι ιδιοκτήτες ακινήτων εγγύς της επίδικης ανεμογεννήτριας (από 280 έως 430 μέτρα) επί των οποίων ανεγείρονται οικοδομές βάσει οικοδομικών αδειών που εκδόθηκαν πριν την έκδοση της πρώτης από τις προσβαλλόμενες πράξεις, οι δε τέταρτος και πέμπτη κατοικιών σε απόσταση 650 περίπου μέτρων από την ανωτέρω ανεμογεννήτρια. Εχουν επομένως έννομο συμφέρον ως ενδιαφερόμενοι για το είδος των αδειοδοτούμενων στην περιοχή των ιδιοκτησιών τους εγκαταστάσεων και τα περί του αντιθέτου προβαλλόμενα από την παρεμβαίνουσα Α.Ε. Δ.Ε.Η. είναι απορριπτέα ως αβάσιμα. Εξ άλλου οι αιτούντες παραδεκτώς ομοδικούν, προβάλλοντες κοινούς λόγους ακυρώσεως που στηρίζονται στην αυτή πραγματική και νομική βάση.

10. Επειδή με την Η.Π.: 15393/2332/2002 κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας - Οικονομικών και Π.Ε.Χ.Ω.Δ.Ε. (ΦΕΚ 1022 Β΄/5.8.2002) η ηλεκτροπαραγωγή από αιολική ενέργεια κάτω των 5 MW κατατάχθηκε στη δεύτερη κατηγορία (ομάδα 10: Ειδικά έργα Α/Α 11). Προβλέπεται δε για την κατηγορία αυτή, από τα άρθρα 2 παρ. 1, 4 και 11 της Η.Π.: 11014/703/Φ104/14.3.2003 κοινής αποφάσεως των αυτών ως άνω Υπουργών και του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοικήσεως και Αποκεντρώσεως (ΦΕΚ 332 Β΄/20.3.2003) ότι για τα περιλαμβανόμενα σε αυτήν έργα και δραστηριότητες εγκρίνονται περιβαλλοντικοί όροι. Η απόφαση αυτή εγκρίσεως περιβαλλοντικών όρων υπόκειται σε διατυπώσεις δημοσιότητας, οριζόμενες με το άρθρο 5 παρ. 1 της Η.Π. 3711/2021/26.9.2003 κοινής αποφάσεως των αυτών τριών Υπουργών (ΦΕΚ 1391 Β΄/29.9.2003) και συνιστάμενες σε δημοσίευση σχετικής ανακοινώσεως στον τύπο και σε περίπτωση ελλείψεώς του σε μια εφημερίδα με ευρύτερη τοπική εμβέλεια καθώς και σε ανάρτηση της ανακοινώσεως αυτής στον πίνακα ανακοινώσεων της νομαρχιακής αυτοδιοικήσεως. Εξ άλλου, με την παρ. 4 του άρθρου 3 παρ. 4 του ν. 2244/1994 (ΦΕΚ 168 Α΄), όπως τροποποιήθηκε με την παρ. 7 του άρθρου 2 του ν. 2941/2001 (ΦΕΚ 201 Α΄), ορίζεται ότι «...Για την εγκατάσταση... ανεμογεννητριών δεν απαιτείται η έκδοση οικοδομικής άδειας, αλλά θεώρηση, που χορηγείται από την αρμόδια πολεοδομική υπηρεσία... Δεν απαλλάσσονται από την

υποχρέωση έκδοση οικοδομικής άδειας οι δομικές κατασκευές, όπως τα θεμέλια των πύργων ανεμογεννητριών, τα οικήματα στέγασης του εξοπλισμού ελέγχου και των μετασχηματιστών». Σύμφωνα με τις διατάξεις αυτές, από τις προσβαλλόμενες πράξεις, μόνον η έγκριση περιβαλλοντικών όρων για την κατασκευή και λειτουργία ανεμογεννήτριας υπόκειται σε διατυπώσεις δημοσιότητας, η συντέλεση των οποίων λαμβάνεται μεν υπόψη για τη στοιχειοθέτηση τεκμηρίου γνώσεως των αιτούτων την ακύρωση της ανωτέρω εγκρίσεως. Μόνη της όμως η συντέλεση των διατυπώσεων δημοσιότητας δεν αρκεί για τη συναγωγή του τεκμηρίου αυτού (πρβλ ΣΤΕ Ολομ. 2173/2002, 1633/2004). Τούτο δε διότι, εξαιρουμένων των περιπτώσεων εξαιρετικής δημοσιοποιήσεως του ανωτέρω έργου και από διάφορα άλλα γεγονότα, πρέπει επίσης να ληφθούν υπόψη α) το χρονικό διάστημα το οποίο παρήλθε από την έναρξη των εργασιών για την κατασκευή της ανεμογεννήτριας (θεμελίωση του πύργου της και κατασκευή του οικήματος στεγάσεως του εξοπλισμού ελέγχου και των μετασχηματιστών), η συντέλεση των οποίων δεν φανερώνει το είδος του έργου που θα γίνει, εν όψει μάλιστα και του ότι, όπως κατωτέρω αναφέρεται, δεν προβλέπεται ρητώς ότι τούτο επιτρέπεται στην επίδικη περιοχή, και β) το χρονικό σημείο κατά το οποίο εμφανίζονται στον εξωτερικό κόσμο και τα χαρακτηριστικά του τεχνικού αυτού έργου ως ανεμογεννήτριας, που αποτελεί και το εριζόμενο ζήτημα, εφόσον από αυτά και μόνο μπορεί, υπό περαιτέρω προϋποθέσεις, όπως η ιδιότητα των αιτούντων ως κατοίκων της περιοχής ανεγέρσεως, να υπολογισθεί το χρονικό σημείο στοιχειοθετήσεως του ανωτέρω τεκμηρίου πλήρους γνώσεως (πρβλ ΣΤΕ 1633/2004, 2005/2007).

11. Επειδή εν προκειμένω οι διατυπώσεις δημοσιότητας της προσβαλλόμενης εγκρίσεως περιβαλλοντικών όρων (Ε.Π.Ο.) συντελέστηκαν την 3.10.2005, οπότε δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ η ανακοίνωση της αναρτήσεώς της στον πίνακα ανακοινώσεων της Νομαρχιακής Αυτοδιοικήσεως Κυκλάδων. Οι χωματουργικές εργασίες για την εγκατάσταση της επίδικης ανεμογεννήτριας, περιλαμβάνουσες και την κατασκευή δρόμου προσβάσεως σε αυτή, άρχισαν όμως να εκτελούνται δύο έτη αργότερα, δηλαδή από το τέλος Οκτωβρίου 2007, συνεχίστηκαν δε έως την 17.3.2008, οπότε και ολοκληρώθηκαν (βλ. την από 15.11.2008 υπεύθυνη δήλωση του εκτελέσαντος αυτές Γ. Σ.). Εξ άλλου, η σκυροδέτηση των θεμελίων της βάσεως της ανεμογεννήτριας ολοκληρώθηκε τέλος Μαρτίου 2008 (βλ. την από 17.11.2008 υπεύθυνη δήλωση του εκτελέσαντος το έργο αυτό Θ. Ζ.), ενώ το σύνολο των οικοδομικών εργασιών παρατάθηκε την 11.9.2008, όπως προκύπτει από τη

σχετική βεβαίωση στην τελευταία από τις προσβαλλόμενες πράξεις (οικοδομική άδεια) της αρχής που την εξέδωσε. Τα χαρακτηριστικά επομένως του επίδικου έργου, η ιδιότητά του δηλαδή ως ανεμογεννήτριας, εμφανίστηκαν στον εξωτερικό κόσμο το νωρίτερο τον Απρίλιο του έτους 2008, εφόσον η θεμελίωση της βάσεώς της ολοκληρώθηκε, κατά τα ανωτέρω, τέλος Μαρτίου του αυτού έτους. Λαμβανομένου επομένως υπ' όψει ότι από τις χωματοργικές εργασίες δεν ήταν δυνατόν να συναχθεί το είδος του επιτελούμενου έργου, ότι οι αιτούντες δεν είναι κάτοικοι Μυκόνου, ότι το είδος του επιτελούμενου έργου φανερώθηκε στην αρχή της περιόδου επισκέψεως των ιδιοκτησιών τους καθ' ότι δεν προκύπτει ότι συνέβη κάποιο γεγονός εξαιρετικής δημοσιοποιήσεως του ανωτέρω έργου, δεν στοιχειοθετείται τεκμήριο πλήρους γνώσεως της προσβαλλόμενης Ε.Π.Ο. και της οικοδομικής άδειας από τον πρώτο και το δεύτερο των αιτούντων πριν από την 26.6.2008, ημερομηνία κατά την οποία ζήτησαν από τον Προϊστάμενο της Διευθύνσεως Πολεοδομίας της Ν.Α. Κυκλάδων την ανάκληση της οικοδομικής αυτής άδειας. Περαιτέρω, είναι αδιάφορο ότι την 12.4.2005 δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα ΕΣΤΙΑ απόφαση του Υφυπουργού Αναπτύξεως περί τροποποίησης, ως προς τη θέση της επίδικης ανεμογεννήτριας, προηγούμενης αποφάσεώς του, με την οποία είχε χορηγηθεί άδεια παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από ανεμογεννήτρια σε άλλη θέση, και β) ότι την 13.6.2005 συντελέστηκαν οι διατυπώσεις δημοσιότητας, με την δημοσίευση στην εφημερίδα ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ ανακοινώσεως ότι αναρτήθηκε στον πίνακα δημοσιεύσεων της Ν.Α. Κυκλάδων απόφαση του Γ.Γ. Περιφέρειας Ν. Αιγαίου ότι το επίδικο έργο υπάγεται στην υποκατηγορία Β4 της ανωτέρω ΚΥΑ Η.Π.: 15393/2332/2002. Και τούτο διότι οι αποφάσεις αυτές είναι προγενέστερες των προσβαλλομένων και δεν συνεπάγονται οπωσδήποτε την έκδοσή τους. Είναι επίσης μη ληπτέα υπ' όψη η από 17.11.2008 υπεύθυνη δήλωση του προαναφερόμενου Ν. Ζουγανέλη ότι τον Ιανουάριο του 2008 είχε ενημερώσει τον δεύτερο από τους αιτούντες για την ανέγερση της ανεμογεννήτριας, διότι με την από 2.12.2008 υπεύθυνη δήλωσή του, ο ανωτέρω αιτών διαψεύδη ρητώς ότι τούτο συνέβη. Τούτων δε έπεται ότι η κρινόμενη αίτηση, που ασκήθηκε την 14.7.2008, είναι εμπρόθεσμη, οι δε περί του αντιθέτου ισχυρισμοί των παρεμβαινόντων είναι απορριπτέοι ως αβάσιμοι. Κατά τη γνώμη όμως της Συμβούλου Κ. Σακελλαροπούλου και των Παρέδρων, από το σύνολο των ανωτέρω δημοσιεύσεων καθώς και από το εύλογο ενδιαφέρον των αιτούντων για την τύχη των ιδιοκτησιών τους, εκδηλούμενη με την επίσκεψή τους και την παρακολούθηση του τοπικού τύπου, σε συνδυασμό και με τη συνεχή ανάπτυξη των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, θεμελιώνεται τεκμήριο πλήρους γνώσεως των προσβαλλομένων πράξεων

από αυτούς σε χρόνο που καθιστά την κρινόμενη αίτηση ακυρώσεως εκπρόθεσμη.

12. Επειδή με την 13727/724/2003 κοινή απόφαση των Υπουργών Αναπτύξεως και ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. (ΦΕΚ 1087 Β΄/5.8.2003), όπως το παράρτημα αυτής τροποποιήθηκε με το άρθρο 1 της Δ6/Φ1/ΟΙΚ.19500/2004 κοινής αποφάσεως των Υφυπουργών Αναπτύξεως και ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. (ΦΕΚ 1671 Β΄/11.11.2004), ως προς την αντιστοίχιση των δραστηριοτήτων παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, οι σταθμοί ηλεκτροπαραγωγής από ανεμογεννήτριες άνω των 700 KW κατετάγησαν στο μέσο βαθμό όχλησης κατά την πολεοδομική νομοθεσία. Περαιτέρω, με την 25290/2003 απόφαση της Υπουργού ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. «Εγκριση Περιφερειακού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου» (ΦΕΚ 1487 Β΄/10.10.2003), αξιολογήθηκε η υπάρχουσα κατάσταση και οι προοπτικές της περιφέρειας αυτή και Α. Διαπιστώθηκε α) ως προς την ενέργεια, ότι διαθέτει μεν συγκριτικά πλεονεκτήματα λόγω κλιματολογικών χαρακτηριστικών στον τομέα των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, πλην το δυναμικό αυτό παραμένει μάλλον αναξιοποίητο (άρθρο 3 Β. 3.1.2.), β) ως προς το φυσικό περιβάλλον, ότι τα υπάρχοντα οικοσυστήματα είναι εύθραυστα και ασταθή, ότι η διατήρηση του αγροτικού τοπίου δεν έχει αποτελέσει αντικείμενο συγκεκριμένης πολιτικής, με αποτέλεσμα την αλλοίωση του τοπίου, την οποία συμπληρώνουν «τα δημόσια έργα, οι οχλούσες δραστηριότητες, οι αποθήκες, τα εμπορικά κέντρα και κάθε είδους κατασκευή που δεν λαμβάνει υπόψη της τα μορφολογικά χαρακτηριστικά και την κλίμακα της περιοχής» (άρθρο 3 Β.3.4.). Και Β) Προτάθηκε, για την επίτευξη του στόχου της προστασίας της φυσικής ιδιαιτερότητας κάθε νησιού, που πρέπει να αποτελεί τον πυρήνα ενός ολοκληρωμένου νησιωτικού σχεδιασμού, ο σεβασμός της φέρουσας ικανότητας των φυσικών οικοσυστημάτων και πόρων (άρθρο 3.Γ.1), ειδικώς δε για τον τομέα ενέργειας η «αξιοποίηση του υψηλού αιολικού δυναμικού των νησιών μέσα στα πλαίσια των περιορισμών που τίθενται για τη διατήρηση του φυσικού ...αποθέματος των νησιών» (άρθρο 3.Γ.6.1.). Επακολούθησε το από 7.3.2005 π.δ. «Καθορισμός Ζώνης Οικιστικού Ελέγχου (Ζ.Ο.Ε.), κατώτατου ορίου κατάτμησης και λοιπών όρων και περιορισμών δόμησης στην εκτός εγκεκριμένου ρυμοτομικού σχεδίου και εκτός ορίων οικισμών προϋφισταμένων του έτους 1923 περιοχή του Δήμου Μυκονίων Νήσου Μυκόνου (Ν. Κυκλάδων)» (ΦΕΚ 243 Δ΄/8.3.2005). Με το π.δ. αυτό επιτράπησαν στη νήσο Μύκονο λεπτομερώς ανά ζώνη οι επιτρεπόμενες εντός κάθε μίας από αυτές χρήσεις. Ως προς τις υποδομές, ειδικότερα, με το άρθρο 4 παρ. 22 αυτού, ορισμένες μόνο, ρητώς κατονομαζόμενες (μονάδες αφαλατώσεως, βιολογικού καθαρισμού οικιών και Χ.Υ.Τ.Α.) επιτρέπονται σε όλες τις

ζώνες εκτός από τέσσερις (2.3α.1α αρχαιολογικών χώρων, 2.3α.1β προστασίας αρχαιολογικών χώρων, 2.3α6 προστασίας φυσικού τοπίου και 2.3α.7 διαφυλάξεως αξιόλογων παραλιών και ακτών κολυμβήσεως), ενώ σε καμία από τις ζώνες, στις οποίες έχει διαιρεθεί η νήσος Μύκονος, δεν προβλέπεται ρητώς η δυνατότητα εκταταστάσεως αιολικού πάρκου, το οποίο επίσης κατατάσσεται στις υποδομές. Ως προς τις υπόλοιπες, περαιτέρω, υποδομές, πλην δηλαδή των ανωτέρω ρητώς κατονομαζομένων, προβλέπεται με το άρθρο 3 περ. Β του ανωτέρω π.δ/τος ότι κτήρια κοινής ωφέλειας Δ.Ε.Η. και Ο.Τ.Ε. επιτρέπονται μόνο στη ζώνη 2.1.δ.1 (περιοχή συγκεντρώσεως εγκαταστάσεων μεταποιήσεως-αποθηκεύσεως), η οποία είναι η μόνη από όλες τις ζώνες σε μέρος της οποίας επιτρέπονται έργα και δραστηριότητες μέσης οχλήσεως. Επιτρέπονται δε επίσης στη ζώνη αυτή έργα και δραστηριότητες χαμηλής οχλήσεως, κτήρια για την εξυπηρέτηση συγκοινωνιακών φορέων, καθώς και γεωργοκτηνοτροφικά κτήρια, όχι όμως κατοικίες. Αντιθέτως, με την περ. Δ του αυτού άρθρου 3 του ανωτέρω π.δ/τος προβλέπεται ότι στη ζώνη 2.2στ2 (γεωργοκτηνοτροφική) επιτρέπονται, πλην των ανωτέρω ρητώς κατονομαζομένων τεσσάρων υποδομών, μόνον αγροικίες, γεωργικές αποθήκες, δεξαμενές, αντλητικές εγκαταστάσεις, υδατοδεξαμενές, φρέατα και γεωργοκτηνοτροφικά κτήρια. Τέλος, με το άρθρο 4 του αυτού π.δ/τος ορίζεται ότι «5. Για τη διάνοιξη οδών και για την εκτέλεση έργων-εγκαταστάσεων κοινής ωφέλειας, απαιτείται σχετική απόφαση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας Ν. Αιγαίου...».

13. Επειδή οι παρατιθέμενες στην προηγούμενη σκέψη διατάξεις πρέπει να ερμηνευθούν, ως προς τη δυνατότητα εγκαταστάσεως αιολικού πάρκου στη Μύκονο, έτσι ώστε να επιτευχθεί η εκμετάλλευση του αιολικού της δυναμικού χωρίς όμως να ανατραπεί ο λεπτομερής σχεδιασμός των χρήσεων που επιτρέπονται σε κάθε μια από τις ζώνες στις οποίες έχει διαιρεθεί και ο οποίος αποσκοπεί στο συγκερασμό της εκμεταλλεύσεως του δυναμικού αυτού με την προστασία του αγροτικού τοπίου του νησιού. Σύμφωνα, επίσης, με τις διατάξεις αυτές, οι εγκαταστάσεις υποδομών επιτρέπεται να τοποθετηθούν μόνο στις ζώνες όπου τούτο προβλέπεται είτε ρητώς για ορισμένες από αυτές (μονάδες αφαλατώσεως, βιολογικού καθαρισμού, Χ.Υ.Τ.Α.) είτε εμμέσως, δηλαδή με την αντιστοίχιση της οχλήσεως που προκαλούν σε συνδυασμό με το είδος τους. Επί πλέον δε, εφόσον δηλαδή μια τέτοια εγκατάσταση υποδομής επιτρέπεται σε κάποια ζώνη, απαιτείται επί πλέον να εκδοθεί σχετική απόφαση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας Ν. Αιγαίου. Διαφορετικά, υπό την εκδοχή δηλαδή αν αρκεί η έκδοση της εν λόγω αποφάσεως για να τοποθετηθεί σε

οιαδήποτε ζώνη οιοδήποτε έργο υποδομής, πλην των απαγορευομένων, θα ανατρεπόταν ο κατά τα ανωτέρω λεπτομερής ανά ζώνη καθορισμός των χρήσεων και θα αναιρείτο ο απαιτηθείς συγκεκριασμός. Κατά τη γνώμη όμως της Συμβούλου Κ. Σακελλαροπούλου και των Παρέδρων, η προστασία του αγροτικού τοπίου αλλά και του νησιωτικού γενικότερα χαρακτήρα της Μυκόνου εξαρτάται προεχόντως από τη μη υποβάθμιση, συνολικώς, του νησιού λόγω της λειτουργίας υποδομών παροχής ενέργειας από μη ανανεώσιμες πηγές. Τούτου δε έπεται ότι εγκαταστάσεις υποδομής συνιστάμενες στην παροχή ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές επιτρέπεται να τοποθετηθούν σε οποιαδήποτε ζώνη, εκτός εκείνων όπου τούτο απαγορεύεται.

14. Επειδή, κατά τα ανωτέρω, μόνη ζώνη στην οποία επιτρέπεται η κατασκευή αιολικού πάρκου στη Μύκονο είναι η ζώνη 2.1.δ.1. Τούτο προκύπτει όχι μόνο από το ότι είναι η μόνη ζώνη σε μέρος της οποίας επιτρέπονται έργα και δραστηριότητες μέσης οχλήσεως, στις οποίες περιλαμβάνεται η παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας μεγαλύτερης των 700 KW από ανεμογεννήτρια, ως εν προκειμένω, αλλά και από το ότι επιτρέπονται στην αυτή ζώνη και «κτήρια κοινής οφέλειας Δ.Ε.Η.», στα οποία, προφανώς, περιλαμβάνονται σε εγκαταστάσεις παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας. Διότι τέτοια κτήρια για διαφορετικό είδος εξυπηρέτησεως, όπως διοικητικές υπηρεσίες του φορέα παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας και παροχής υπηρεσιών στο κοινό, δεν έχουν θέση σε ζώνη όπου, όπως ελέχθη, απαγορεύεται η χρήση κατοικίας. Αντιθέτως, καμία δεν υπάρχει ένδειξη ότι επιτρέπεται η κατασκευή αιολικού πάρκου στη ζώνη 2.2στ.2. Υπέρ της απόψεως αυτής συνηγορεί και το ότι, με τη μεταγενέστερη των προσβαλλόμενων πράξεων 49828/2008 απόφαση της Επιτροπής Συντονισμού της Κυβερνητικής Πολιτικής στον τομέα του χωροταξικού σχεδιασμού της αειφόρου αναπτύξεως «Έγκριση ειδικού πλαισίου χωροταξικού σχεδιασμού και αειφόρου ανάπτυξης για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας της στρατηγικής μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων αυτού» (ΦΕΚ 2464 Β΄/3.12.2008) προβλέφθηκε στο υπό τον τίτλο «Ειδικές κατευθύνσεις για την τροποποίηση των Ζωνών Οικιστικού Ελέγχου στις νησιωτικές περιοχές» άρθρο 22 αυτής ότι «3. Μύκονος: π.δ. 7/8.3.2005 (ΦΕΚ 243 Δ΄). Απαιτείται η τροποποίηση του σχετικού π.δ. ώστε να παρασχεθεί η δυνατότητα χωροθέτησης εγκαταστάσεων Α.Π.Ε. σύμφωνα με τους όρους του παρόντος Ειδικού Πλαισίου, στις περιοχές με στοιχείο (2.2στ.2) γεωργοκτηνοτροφική και στις περιοχές συγκέντρωσης εγκαταστάσεων μεταπίησης και αποθήκευσης με στοιχείο 2.1.δ (κυρίως για εγκατάσταση Φωτοβολταϊκών Πεδίων». Πράγματι, με το άρθρο αυτό θελήθηκε αφ'ενός μεν να αρθεί κάθε αμφιβολία ως προς τη δυνατότητα

εγκαταστάσεως οιασδήποτε μορφής ανανεώσιμης πηγής ενέργειας στην περιοχή 2.1.δ., για την οποία τούτο μόνον εμμέσως και μόνο για τα αιολικά πάρκα συνήγετο, αφ'ετέρου δε να επιτραπεί για πρώτη φορά η δυνατότητα αυτή στη ζώνη 2.2στ.2.

15. Επειδή, όπως προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου (βλ. ενδεικτικώς τα έγγραφα 40605/10.11.2005 Υπουργείου ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε., 5559/2.9.2006 και ΔΠ 7212/19.9.2006 της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Κυκλάδων, και δεν αμφισβητείται, η θέση «Μερσίνη» στην οποία επιτρέπεται με τη προσβαλλόμενη πράξη η εγκατάσταση αιολικού πάρκου ηλεκτροπαραγωγής ισχύος 0,9 MW με μια ανεμογεννήτρια ευρίσκεται στη ζώνη 2.2 στ.2. Στη ζώνη όμως αυτή, κατά τα εκτεθέμενα ανωτέρω, η εν λόγω εγκατάσταση δεν επιτρέπεται να τοποθετηθεί. Για το λόγο επομένως αυτόν, που βασίμως προβάλλεται, πρέπει να γίνει δεκτή η κρινόμενη αίτηση, να ακυρωθούν οι προσβαλλόμενες πράξεις και να απορριφθούν οι ασκηθείσες παρεμβάσεις, παρέλκει δε ως αλυσιτελής η εξέταση των λοιπών λόγων ακυρώσεως.

ΣΤΕ 2504/2009

[Νόμιμη απόρριψη αίτησης για έκδοση οικοδομικής άδειας]

Πρόεδρος: *Αγγ. Θεοφιλοπούλου*

Εισηγητής: *Χρ. Λιάκουρας*

Δικηγόροι: *Αθ. Καρέλας, Θ. Φιλοθειδης*

Η μη υποβολή από τους ενδιαφερόμενους δηλώσεων για παραχώρηση οικοπέδων στην επίδικη περιοχή, τόσο εντός της αρχικής προθεσμίας που είχαν θέσει οι σχετικές διατάξεις, όσο και εντός οποιασδήποτε παράτασής της, είχε ως συνέπεια τη μη εκκίνηση διαδικασίας παραχώρησης και εν συνεχεία δόμησης των οικοπέδων αυτών. Με την πλήρωση της κατά τα ανωτέρω ανατρεπτικής προθεσμίας απέβαλε την ισχύ του και το οικείο σχέδιο πόλης.

Βασικές σκέψεις

2. Επειδή, με την έφεση αυτή ζητείται η εξαφάνιση της υπ' αριθμ. 126/2005 απόφασης του Διοικητικού Εφετείου Τρίπολης, με την οποία απορρίφθηκε αίτηση ακυρώσεως της ήδη εκκαλούσας κατά του υπ' αριθμ. 3581/1882/14.6.2004 εγγράφου της Διευθύντριας της Διεύθυνσης Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Πολεοδομίας της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Μεσσηνίας, με το οποίο επιστράφηκε σε αυτή φάκελος μελέτης που είχε υποβληθεί για έκδοση οικοδομικής άδειας ανέγερσης «ισογείου με υπόγειο», σε οικόπεδό της, στην περιοχή «Μπούκα» του Δήμου Μεσσήνης.

3. Επειδή, ο ν. ΡΜΘ της 5/27.1.1866 « περί συνοικισμών» (8 Α) όριζε ότι: Άρθρο 1. Επιτρέπεται η σύστασις συνοικισμού εις τόπους οι οποίοι ήθελαν κριθεί κατάλληλοι προς τούτο, μετά προηγουμένην γνωμοδότησιν επιτροπής ... Άρθρο 2. Εις έκαστον ενήλικα και αυτεξούσιον, όστις ήθελε ζητήσει να αποκατασταθή εις συνοικισμόν, παραχωρείται δωρεάν οικόπεδον εκτάσεως 300-600 β. τετραγωνικών μέτρων. Τα παραχωρούμενα οικόπεδα εκλέγονται υπό των αιτούντων κατά την σειράν των αιτήσεων των ... Άρθρο 4. Εάν επί των παραχωρηθέντων οικοπέδων δεν

ανεγερθώσιν οικοδομαί συμφώνως με τα κανονισθέντα και δεν αποπερατωθώσιν εντός ρητής προθεσμίας, τα παραχωρηθέντα οικοπέδα επανέρχονται αυτοδικαίως εις την κυριότητα του Δημοσίου άνευ τινός αποζημιώσεως δι' υπάρχοντα τυχόν επ' αυτών ημιτελή κτίρια. Τα οικοπέδα ταύτα ή εκποιούνται επί δημοπρασίας ή παραχωρούνται εις άλλους σινοικιστάς, οφείλοντας να καταθέσωσι την αξίαν των ημιτελών κτιρίων, οριζομένων επί εκτιμήσει. Το τίμημα των οικοπέδων και των κτιρίων διατίθεται υπέρ του συνοικισμού ... Άρθρο 8. Η σύστασις των συνοικισμών γίνεται διά Β. Διατάγματος, εκδιδομένου επί τη προτάσει του υπουργικού συμβουλίου. Εις το διάταγμα προσαρτάται το τοπογραφικόν σχέδιον του συνοικισμού και ορίζεται η έκτασις των παραχωρηθέντων οικοπέδων, η ημέρα της ενάρξεως της προς παρουσίαισιν των αιτήσεων προθεσμίας, το τυχόν παρακείμενον χωρίον ή πόλις, οι κάτοικοι του οποίου θέλουσι προτιμηθή, η προθεσμία εντός της οποίας οφείλωσιν να παρουσιάσωσιν ούτοι τας αιτήσεις των, η αξία των ανεγερθησομένων οικοδομών, η προθεσμία της αποπερατώσεώς αυτών, και ο χρόνος μέχρις του οποίου θέλει εξακολουθήσει η προς τους συνοικιζομένους δωρέαν καραχώρησις των οικοπέδων. Άρθρο 9. Εάν εντός του διαγραφομένου σχεδίου συνοικισμού τινός ευρεθώσι ιδιόκτητα κτήματα λαμβάνονται παρά του δημοσίου και διατίθενται υπέρ του συνοικισμού, αφιεμένων εις έκαστον ιδιοκτήτην δύο οικοπέδων. Διά το υπόλοιπον της εκτάσεως αποζημιούνται οι ιδιοκτήται εις χρήματα ...». Βάσει του παραπάνω άρθρου 8, εκδόθηκε το από 4.10.1871 β.δ/γμα «περί συστάσεως συνοικισμού εις την θέσιν Μπούκα του δήμου Παμίσου της Επαρχίας Μεσσήνης» (ΦΕΚ 3/1872), σύμφωνα με το οποίο «Άρθρο 1. Συνιστάται συνοικισμός εις την θέσιν Μπούκα του δήμου Παμίσου της Επαρχίας Μεσσήνης. Άρθρο 2. Η έκτασις εκάστου των παραχωρηθησομένων οικοπέδων, κατά το άρθρο 2 του νόμου, ορίζεται εις 500 β. τετραγωνικά μέτρα. Άρθρο 3. Ημέρα ενάρξεως της παρουσιάσεως των αιτήσεων των συνοικισθησομένων προσδιορίζεται η τριακοστή από της δημοσιεύσεως του παρόντος, οι δε αιτήσεις απευθύνονται προς τον Νομάρχην Μεσσηνίας και εντός έτους από της αυτής προθεσμίας. Άρθρο 4. Η αξία εκάστης των ανεγερθησομένων οικοδομών ορίζεται εις δραχμάς πεντακόσιας και ελάχιστον όριον, ο δε χρόνος αποπερατώσεώς αυτού εις εν έτος από της παραχωρήσεως του οικοπέδου ...». Ακολούθως εκδόθηκε το από 24.8.1882 β.δ/γμα «περί συστάσεως συνοικισμού εν τη παραλία Μεσσήνης του δήμου Παμίσου» (ΦΕΚ 93/1882), το οποίο, έχοντας υπόψη πρωτόκολλο της Επιτροπής του άρθρ. 1 του ΡΝΘ/1866 που γνωμοδοτεί για τη μετακίνηση του κέντρου του εγκριθέντος με το προηγούμενο δ/γμα συνοικισμού, στο δυτικό μέρος της οδού, πλησίον του τελωνειακού καταστήματος, ορίζει ότι:

«Άρθρο 1. Εγκρίνεται η σύστασις συνοικισμού κατά το δυτικόν μέρος της παραλίας Μεσσήνης του δήμου Παμίσου της Επαρχίας Μεσσήνης κατά το προσηρτημένον τω παρόντι και υπό σημερινήν ημερομηνίαν εγκριθέν διάγραμμα ρυμοτομίας. Άρθρο 2. Η έκτασις εκάστου των παραχωρηθησομένων οικοπέδων ορίζεται εις πεντακόσια β. τετραγωνικά μέτρα. Άρθρο 3. Ημέρα ενάρξεως της παρουσιάσεως των αιτήσεων των συνοικισθησομένων προσδιορίζεται η τριακοστή από της δημοσιεύσεως του παρόντος Δ/τος ... Άρθρο 4. Ορίζεται προθεσμία ενός έτους από της εν τη Εφημερίδι της Κυβερνήσεως καταχωρίσεως του παρόντος Δ/τος εντός της οποίας αιτήσεις προς παραχώρησιν οικοπέδων θέλουσι είσθαι δεκταί. Άρθρο 5. Η αξία εκάστης των ανεγερθησομένων οικοπέδων ορίζεται εις δραχμάς πεντακόσιας κατ' ελάχιστον όριον, ο δε χρόνος αποπερατώσεως αυτών εις εν έτος από της παραχωρήσεως του οικοπέδου ...».

4. Επειδή, στην προκειμένη περίπτωση, με την πράξη 3581/1882/14.6.2004 η Διεύθυνση Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Πολεοδομίας της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Μεσσηνίας επέστρεψε στην εκκαλούσα το φάκελο, τον οποίο είχε υποβάλει για την έκδοση οικοδομικής άδειας στην περιοχή «Μπούκα παραλία» και, κατά την ορθή έννοια της πράξης αυτής, απέρριψε το σχετικό αίτημα με την αιτιολογία ότι με την υπ' αριθμ. 108101/11133/8.12.1993 απόφαση του Υπουργού Χωροταξίας, Περιβάλλοντος και Δημοσίων Έργων έγινε δεκτή η υπ' αριθμ. 558/1992 γνωμοδότηση του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, σύμφωνα με την οποία, το σχέδιο πόλης Μεσσήνης στη θέση «Μπούκα» έπαυσε να ισχύει, χωρίς να παρίσταται ανάγκη ανάκλησής του γιατί δεν τηρήθηκε η οριζόμενη από τον ν. ΡΜΘ/1866 διαδικασία παραχώρησης οικοπέδων σε επιλεγόμενους ιδιώτες για τη δημιουργία συνοικισμού, ούτε έγινε απαλλοτρίωση των υπαγομένων στο σχέδιο ιδιωτικών ακινήτων, προς διάθεσή τους για τη δημιουργία συνοικισμού. Η εκκαλούσα με την ασκηθείσα αίτηση ακυρώσεως προέβαλε ότι τα β.δ. των ετών 1872 και 1882, με τα οποία εγκρίθηκαν τα ρυμοτομικά σχέδια της περιοχής «Μπούκα» Μεσσηνίας εξακολουθούν να ισχύουν καθόσον ο Ν. ΡΜΘ/1866, σε εκτέλεση του οποίου εκδόθηκαν, δεν θέτει συγκεκριμένο χρονικό διάστημα ισχύος τους ούτε εξαρτά την ισχύ των ρυμοτομικών σχεδίων από την προηγούμενη παραχώρηση οικοπέδων σε δικαιούχους. Σύμφωνα δε με την εκκαλούσα, υπέρ του ανωτέρω λόγου ακυρώσεως συνηγορεί: α) η διάταξη του εδαφ. α της παρ. 1 του άρθρου 81 του Ν.Δ. της 17/7-16/8/1923, στην οποία ορίζεται ότι «Το παρόν Δ/γμα ισχύει γενικώς και ως προς τα ήδη εγκεκριμένα σχέδια πόλεων, κωμών κ.λ.π. και τα τροποποιήσεις αυτών, εξαιρέσει των περιπτώσεων, καθ' ας οι διατάξεις

αυτού ορίζουσιν άλλως», β) το γεγονός ότι η προθεσμία για την υποβολή αίτησης παραχώρησης οικοπέδου επανειλημμένα παρατάθηκε (άρθρο 9 ν. 4402/1929) και γ) το ότι έχει γίνει εφαρμογή του σχεδίου αυτού επί του εδάφους, όπως προκύπτει από το υπ' αριθμ. 18705/19.9.1980 έγγραφο της Νομαρχίας Μεσσηνίας, γεγονός που σημαίνει ότι το σχέδιο έχει εγκριθεί, σύμφωνα με τη διάταξη της παρ. 16 του άρθρου 8 του ν. 1512/1985, με την οποία αντικαταστάθηκε το άρθρο 37 του ν. 1137/1983. Το Διοικητικό Εφετείο Τρίπολης με την εκκαλούμενη απόφασή του, αφού διαπίστωσε, με βάση τα στοιχεία του φακέλου, ότι μετά τη δημοσίευση των ανωτέρω διαταγμάτων του 1872 και του 1882 δεν κινήθηκε η προβλεπόμενη από αυτά διαδικασία για την παραχώρηση οικοπέδων σε ενδιαφερόμενους εφόσον δεν υποβλήθηκαν από αυτούς σχετικές αιτήσεις, έκρινε ότι οι διατάξεις των διαταγμάτων αυτών ενόψει του επιδιωκόμενου σκοπού που ήταν η άμεση δημιουργία συνοικισμού με δωρεάν παραχώρηση των οικοπέδων αυτού προς τους ενδιαφερόμενους μέσα σε αυστηρά προκαθορισμένο χρόνο, όρισαν προθεσμία ενός έτους υποβολής των σχετικών αιτήσεων, ο χρόνος δε αυτός αποτελεί ανατρεπτική προθεσμία εντός της οποίας όφειλαν να είχαν υποβάλει οι ενδιαφερόμενοι τις εν λόγω αιτήσεις, η δε εξάντληση της προθεσμίας αυτής σε αχρησία, εφόσον εντός αυτής, αλλά και μετά από αυτή, για μία εκατονταετία περίπου, δεν υποβλήθηκαν σχετικές αιτήσεις και δεν κινήθηκε η προβλεπόμενη διαδικασία παραχώρησης οικοπέδων του σχεδίου, είχε ως συνέπεια να τεθούν αυτοδικαίως εκτός ισχύος τα προαναφερθέντα διατάγματα. Ενόψει της σκέψης αυτής απέρριψε την ασκηθείσα αίτηση ακυρώσεως της εκκαλούσας κατά της άρνησης έκδοσης οικοδομικής άδειας, κρίνοντας ως αβάσιμο τον λόγο ακυρώσεως ότι το σχέδιο της επίδικης περιοχής που εκπονήθηκε με το από 4.9.1882 βασιλικό διάταγμα εξακολουθεί να ισχύει και ως αλυσιτελή τον σχετικό ισχυρισμό της ότι έχει γίνει εφαρμογή του επίμαχου ρυμοτομικού σχεδίου επί εδάφους κατά το Σεπτέμβριο του έτους 1980, με πρωτοβουλία των ιδιοκτητών της έκτασης και θεωρήθηκε το σχετικό διάγραμμα από την ΤΥΔΚ Νομαρχίας Μεσσηνίας.

5. Επειδή, η υπό κρίση αίτηση εισάγεται για συζήτηση μετά από την έκδοση της 3767/2007 προδικαστικής απόφασης του Δικαστηρίου. Με την απόφαση αυτή, ενόψει των υφισταμένων στοιχείων του φακέλου, υποχρεώθηκε η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Μεσσηνίας να απαντήσει στα εξής θέματα: α) εάν, σύμφωνα με τις προαναφερόμενες διατάξεις υποβλήθηκαν αιτήσεις για την παραχώρηση οικοπέδων σε ενδιαφερόμενους και πόσες, β) σε καταφατική περίπτωση, εάν οι σχετικές αιτήσεις υποβλήθηκαν εντός της προβλεπόμενης προθεσμίας και των

τυχόν παρατάσεών της, γ) πότε και με ποιο τρόπο έγινε εφαρμογή του προαναφερόμενου σχεδίου, δ) σε καταφατική περίπτωση, πόσα ακίνητα οικοδομήθηκαν βάσει αυτού, και ε) εάν το ακίνητο της εφεσίβλητης εμπίπτει σε περιοχή στην οποία έγινε τυχόν εφαρμογή του σχεδίου. Ενόψει της απόφασης αυτής, διαβιβάστηκε στο Δικαστήριο το υπ' αριθμ.949/433/15.2.2008 έγγραφο της Γενικής Διεύθυνσης της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Μεσσηνίας. Στο έγγραφο αυτό η ανωτέρω αρμόδια υπηρεσία, αφενός μεν δεν δίνει απάντηση στο πρώτο σκέλος της προδικαστικής απόφασης σχετικά με το αν και πόσες αιτήσεις υποβλήθηκαν από ενδιαφερόμενους για την παραχώρηση οικοπέδων στην επίδικη περιοχή, αφετέρου δε, ως προς τα λοιπά θέματα, αφού επικαλείται το υπ' αριθμ. 20891/15.10.1980 έγγραφο της Τ.Υ.Δ.Κ. Ν.Μεσσηνίας, το οποίο υπήρχε ήδη στο φάκελο, σύμφωνα με το οποίο έχει γίνει εφαρμογή του σχεδίου του 1882 επί του εδάφους, απαντά ότι δεν έχουν εκδοθεί οικοδομικές άδειες βάσει της εφαρμογής αυτής, οι οικοδομές που υπάρχουν στη θέση Παραλίας Μπούκα είτε είναι αυθαίρετες είτε κατασκευάσθηκαν κατά τις διατάξεις της εκτός σχεδίου δόμησης και ότι το ακίνητο της εφεσίβλητης ευρίσκεται εν μέρει εντός των «οικοδομικών τετραγώνων» 44, 45, 49 και 50 του εν λόγω σχεδίου.

6. Επειδή, ενόψει των ανωτέρω στοιχείων, η κρίση της εκκαλούμενης απόφασης είναι ορθή, δεδομένου ότι, η, όπως προκύπτει από τα υπάρχοντα στοιχεία του φακέλου, μη υποβολή από τους ενδιαφερόμενους δηλώσεων για παραχώρηση οικοπέδων στην επίδικη περιοχή, τόσο εντός της αρχικής προθεσμίας που είχαν θέσει οι προαναφερόμενες διατάξεις, όσο και εντός οποιασδήποτε τυχόν εκ του νόμου παράτασης της εν λόγω προθεσμίας, είχε ως συνέπεια τη μη εκκίνηση της προβλεπόμενης από τις διατάξεις αυτές διαδικασίας παραχώρησης και εν συνεχεία δόμησης των οικοπέδων αυτών, η επίκληση δε από την εκκαλούσα των διατάξεων του άρθρου 81 παρ.1 εδαφ.α του Ν.Δ. της 17/7-16/8/1923 και του άρθρου 37 του ν. 1137/1983, όπως αντικαταστάθηκε από το άρθρο 18 παρ.16 του ν. 1512/1985, είναι αλυσιτελής, εφόσον η εφαρμογή των εν λόγω διατάξεων προϋποθέτει ισχύον σχέδιο και εν προκειμένω, όπως προαναφέρθηκε, το επίδικο σχέδιο πόλης απέβαλε την ισχύ του με την πλήρωση της κατά τα ανωτέρω ανατρεπτικής προθεσμίας. Συνεπώς, ο περί του αντιθέτου λόγος εφέσεως και οι συναφείς ισχυρισμοί της εκκαλούσας απορρίπτονται ως αβάσιμοι.

7. Επειδή, μη προβαλλόμενου άλλου λόγου εφέσεως, η υπό κρίση έφεση πρέπει

να απορριφθεί.

ΣΤΕ 2500/2009

**[Παράνομη η παραχώρηση τμήματος της χερσαίας ζώνης του λιμένα Πάργας
καθώς και η άδεια οικοδομής για την κατασκευή στεγάστρων μπροστά από
τα παραλιακά καταστήματα]**

Πρόεδρος: *Αγγ. Θεοφιλοπούλου*

Εισηγητής: *Ολ. Παπαδοπούλου*

Δικηγόροι: *Δ. Πελέκης, Σπ. Κουλούρης*

Δεδομένου ότι ο οικισμός της Πάργας έχει χαρακτηρισθεί ως ιστορικός διατηρητέος τόπος, πριν από την έκδοση των προσβαλλόμενων πράξεων, έπρεπε να χορηγηθεί έγκριση του Υπουργού Πολιτισμού, μετά από γνωμοδότηση του οικείου αρχαιολογικού συμβουλίου που, όμως, δεν προηγήθηκε. Επίσης, έπρεπε να εξετασθεί εάν το επίδικο τμήμα της χερσαίας ζώνης λιμένα εμπίπτει στην περιοχή ιδιαίτερου φυσικού κάλλους και, σε καταφατική περίπτωση, να προηγηθεί και άδεια του Υπουργού ΠΕΧΩΔΕ, μετά από γνωμοδότηση της οικείας ΕΠΑΕ, αλλά τέτοια έρευνα δεν εχώρησε. Οι γνωμοδοτήσεις της ΕΠΑΕ, καθώς και η βάσει αυτών εκδοθείσα οικοδομική άδεια, είναι μη νόμιμες και για τον πρόσθετο λόγο ότι αντίκεινται στις ανωτέρω διατάξεις

του ΚΒΠΝ για τους κοινόχρηστους χώρους.

Βασικές σκέψεις

2. Επειδή, με την αίτηση αυτή ζητείται η ακύρωση των εξής πράξεων: (α) της υπ' αριθμ. 1/2006 πράξεως της Λιμενικής Επιτροπής Νομού Πρέβεζας, η οποία αφορά παραχώρηση της χρήσεως χώρου της χερσαίας ζώνης Λιμένος Πάργας σε καταστήματα υγειονομικού ενδιαφέροντος, κατά το χρονικό διάστημα από 1.1.2006 μέχρι 31.12.2006, και εγκρίθηκε από τον Γενικό Γραμματέα Περιφέρειας Ηπείρου, με την από 11.4.2006 πράξη του, (β) της υπ' αριθμ. 608/10.4.2006 αποφάσεως του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας Ηπείρου, με την οποία παραχωρήθηκε στο Λιμενικό Ταμείο Πρέβεζας το δικαίωμα απλής χρήσεως τμήματος της χερσαίας ζώνης Λιμένος Πάργας, για την εκτέλεση έργου, και συγκεκριμένα για την τοποθέτηση σκιάστρων, (γ) της υπ' αριθμ. 71/19.4.2006 οικοδομικής αδείας του Τμήματος Πολεοδομίας και Πολεοδομικών Εφαρμογών της Νομαρχιακής Αυτοδιοικήσεως Πρέβεζας, για την κατασκευή κινητών στεγάστρων μπροστά από τα καταστήματα στην παραλία Πάργας, και (δ) της υπ' αριθμ. 31/2003 πράξεως του Δημοτικού Συμβουλίου του Δήμου Πάργας, με την οποία αποφασίσθηκε η ολοκλήρωση της διαδικασίας εκπονήσεως μελέτης, με αντικείμενο την ανάπλαση και διαμόρφωση της παραλιακής ζώνης του Όρμου Πάργας.

3. Επειδή, με την υπ' αριθμ. 2996/2007 απόφαση του Δικαστηρίου απορρίφθηκε η κρινόμενη αίτηση ακυρώσεως καθ' ο μέρος στρέφεται κατά των ανωτέρω υπό στοιχεία (α) και (δ) πράξεων, ήτοι κατά της 31/2003 πράξεως του Δημοτικού Συμβουλίου του Δήμου Πάργας και κατά της 1/2006 πράξεως της Λιμενικής Επιτροπής Νομού Πρέβεζας, αναβλήθηκε δε, κατά τα λοιπά, η εκδίκαση της υποθέσεως για τη συμπλήρωση των στοιχείων του φακέλου. Μετά την αποστολή συμπληρωματικών στοιχείων από το Υπουργείο Εμπορικής Ναυτιλίας (βλ. το 8221.Τ58/03/08/17.1.2008 έγγραφο της Διευθύνσεως Λιμενικών Υποδομών του Υπουργείου αυτού προς το Συμβούλιο της Επικρατείας) και τη Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Πρέβεζας (βλ. το Δ.Π.326/29.1.2008 έγγραφο της Διευθύνσεως

Πολεοδομίας και Πολεοδομικών Εφαρμογών της εν λόγω ΝΛ προς το Δικαστήριο), η υπόθεση εισάγεται εκ νέου προς συζήτηση, καθ' ο μέρος αφορά τις ανωτέρω υπό στοιχεία (β) και (γ) πράξεις, ήτοι την 608/10.4.2006 απόφαση, περί παραχωρήσεως στο Λιμενικό Ταμείο Πρέβεζας του δικαιώματος απλής χρήσεως τμήματος της χερσαίας ζώνης Λιμένος Πάργας για την τοποθέτηση σκιάστρων, και την 71/19.4.2006 οικοδομική άδεια, για την κατασκευή κινητών στεγάστρων στην ως άνω χερσαία ζώνη.

4. Επειδή, οι πράξεις αυτές, οι οποίες είναι συναφείς, προσβάλλονται με έννομο συμφέρον από τον αιτούντα, δημότη και κάτοικο Πάργας, ο οποίος υποστηρίζει ότι με τις προσβαλλόμενες πράξεις αλλοιώνεται η φυσιογνωμία του οικισμού της Πάργας και αναδιατάσσονται οι κοινόχρηστοι χώροι του (βλ. ΣΕ 2996/2007). Περαιτέρω, οι πράξεις αυτές προσβάλλονται εμπροθέσμως και εν γένει παραδεκτώς, κατά τα λοιπά.

5. Επειδή, στο άρθρο 24 του Συντάγματος, όπως αναθεωρήθηκε με το από 6.4.2001 Ψήφισμα της Ζ' Αναθεωρητικής Βουλής (Α' 84), ορίζεται ότι «1. Η προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος αποτελεί υποχρέωση του Κράτους και δικαίωμα του καθενός. Για τη διαφύλαξη του το Κράτος έχει υποχρέωση να παίρνει ιδιαίτερα προληπτικά ή κατασταλτικά μέτρα στο πλαίσιο της αρχής της αειφορίας ... 2. Η χωροταξική αναδιάρθρωση της Χώρας, η διαμόρφωση, η ανάπτυξη, η πολεοδόμηση και η επέκταση των πόλεων και των οικιστικών γενικά περιοχών υπάγεται στη ρυθμιστική αρμοδιότητα και τον έλεγχο του Κράτους, με σκοπό να εξυπηρετείται η λειτουργικότητα και η ανάπτυξη των οικισμών και να εξασφαλίζονται οι καλύτεροι δυνατοί όροι διαβίωσης ... 6. Τα μνημεία, οι παραδοσιακές περιοχές και τα παραδοσιακά στοιχεία προστατεύονται από το Κράτος ...». Με τις διατάξεις αυτές έχει αναχθεί σε συνταγματικά προστατευόμενη αξία το φυσικό, το πολιτιστικό και το οικιστικό περιβάλλον. Κατά την άσκηση, συνεπώς, των αρμοδιοτήτων τους, όλα τα όργανα του Κράτους έχουν, δυνάμει συνταγματικής επιταγής, υποχρέωση να μην θίγουν, κατ' αρχάς, το περιβάλλον, υπό τις ανωτέρω εκφάνσεις του και, επιπλέον, να προβαίνουν σε θετικές ενέργειες για την προστασία του, ειδικότερα δε να λαμβάνουν τα απαιτούμενα νομοθετικά και διοικητικά, προληπτικά και κατασταλτικά μέτρα, παρεμβαίνοντας, στον αναγκαίο βαθμό, στην οικονομική ή άλλη ατομική ή συλλογική δραστηριότητα (βλ. ΣΕ 613/2002 Ολομ κ.ά.).

6. Επειδή, με τις παρατεθείσες ανωτέρω συνταγματικές διατάξεις, ιδίως δε με

την παρ. 6 του άρθρου 24, καθιερώνεται, ειδικώς, αυξημένη προστασία του πολιτιστικού περιβάλλοντος, δηλαδή των μνημείων και λοιπών πολιτιστικών αγαθών που προέρχονται από την ανθρώπινη δραστηριότητα και συνθέτουν, λόγω της ιστορικής, καλλιτεχνικής ή επιστημονικής σημασίας τους, την εν γένει πολιτιστική κληρονομιά της Χώρας (βλ. ΣΕ 1580/2007 επτ., 3224/2006, 3454/2004 Ολομ., 3279/2003 Ολομ. κ.ά.).

7. Επειδή, ο ν. 1469/1950 (Α' 169) ορίζει, στην παρ. 1 του άρθρου 1, ότι «Η ανέγερσις οικοδομημάτων επί τόπων χαρακτηριζομένων ως ιδιαιτέρου φυσικού κάλλους (εξαιρουμένων των ιστορικών και αρχαιολογικών) ως και η επισκευή, κατασκευή και οιαδήποτε διαρρύθμισις των επ'αυτών κειμένων οικοδομημάτων ή μνημείων και εν γένει κτισμάτων, μεταγενεστέρων του έτους 1830 ...» υπάγεται στις διατάξεις του άρθρου 52 του κ.ν. 5351/1932, «της κατά το άρθρον τούτο απαιτουμένης εγκρίσεως του Υπουργού [ήδη Πολιτισμού] ... παρεχομένης μετά σύμφωνον γνώμην [του οικείου αρχαιολογικού συμβουλίου]», στην δε παρ. 2 του ιδίου άρθρου (όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 12 του ν.δ. 4177/1961), ότι «Ο κατά την προηγουμένην παράγραφον χαρακτηρισμός τόπου ... ενεργείται δια πράξεως του Υπουργού [ήδη Πολιτισμού] ... δημοσιευομένης δια της Εφημερίδος της Κυβερνήσεως και εκδιδομένης μετά σύμφωνον γνώμην του [οικείου αρχαιολογικού συμβουλίου] ...». Κατά το άρθρο 2 του ιδίου νόμου, «Από της εις την Εφημερίδα της Κυβερνήσεως δημοσιεύσεως των κατά [την παρ. 2] του προηγουμένου άρθρου εκδιδομένων υπουργικών πράξεων έχουσι πλήρη εφαρμογήν επί των εν ταις πράξεσι ταύταις αναφερομένων ... τόπων ... αι διατάξεις του άρθρου άρθρου 52 του κ.ν. 5351/1932 ...». Περαιτέρω, στο άρθρο 5 του αυτού νόμου ορίζονται τα εξής: «1. Εις την κατηγορίαν των καλλιτεχνικών και ιστορικών μνημείων και οικοδομημάτων παλαιότερων του 1830 ... δύνανται να υπαχθώσι και κτίσματα έχοντα ιστορικήν σπουδαιότητα, νεώτερα του έτους 1830 ως και ιστορικοί τόποι. Προς τούτο δέον προηγουμένως να χαρακτήρ ισθώσιν ως ιστορικοί τόποι διά πράξεως του Υπουργού [ήδη Πολιτισμού] ... εκδιδομένης μετά σύμφωνον γνώμην του [οικείου αρχαιολογικού συμβουλίου] και δημοσιευομένης εις την Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. 2. Επί των κατά τα ως άνω χαρακτηριζομένων ως ιστορικών οικοδομημάτων ή ως ιστορικών τόπων εφαρμόζονται άπασαι αι περί καλλιτεχνικών και ιστορικών μνημείων και οικοδομημάτων παλαιότερων του έτους 1830 διατάξεις του [κ.ν. 5351/1932] ... Ειδικώς δε προκειμένου περί ιστορικών τόπων έχουσιν εφαρμογήν και αι διατάξεις του άρθρου 50 του [κ.ν. 5351/1932]». Εξ άλλου, στο άρθρο 50 του κ.ν. 5351/1932 (Α'

275), ορίζεται, μεταξύ άλλων, ότι «Απαγορεύεται άνευ αδείας του Υπουργείου [ήδη Πολιτισμού] 1) ... 2) η πλησίον αρχαίου επιχείρησις έργου δυναμένου να βλάψει αυτό αμέσως ή εμμέσως . . . (όπως η περίπτωση 2 αντικαταστάθηκε από το άρθρο 1 του ν.δ. 6 της 26-28.11.1968, Α' 279), 3) οιαδήποτε εργασία επί κτιρίων και λειψάνων ή ερειπίων αρχαίων, και αν έτι δεν επιφέρει ζημίαν τινά ...», σύμφωνα δε με το άρθρο 52 του αυτού κ.ν., «επισκευή ή καθοιονδήποτε τρόπον μετασκευή ... καλλιτεχνικών και ιστορικών μνημείων και οικοδομημάτων παλαιότερων του 1830. γίνεται μόνον μετέγκριση του Υπουργείου [ήδη Πολιτισμού] ... μετά γνωμοδότησιν του [οικείου] αρχαιολογικού συμβουλίου».

8. Επειδή, η προστασία του πολιτιστικού περιβάλλοντος οργανώνεται και εξειδικεύεται ήδη με τις διατάξεις του ν. 3028/2002 (Α' 153). Κατά το άρθρο 2 του νόμου αυτού, «Ως ιστορικοί τόποι νοούνται είτε εκτάσεις στην ξηρά ή στη θάλασσα ... που αποτέλεσαν ή που υπάρχουν ενδείξεις ότι αποτέλεσαν το χώρο εξάιρετων ιστορικών ή μυθικών γεγονότων, ή εκτάσεις που περιέχουν ή στις οποίες υπάρχουν ενδείξεις ότι περιέχονται μνημεία μεταγενέστερα του 1830, είτε σύνθετα έργα του ανθρώπου και της φύσης μεταγενέστερα του 1830, τα οποία συνιστούν χαρακτηριστικούς και ομοιογενείς χώρους, που είναι δυνατόν να οριοθετηθούν τοπογραφικά, και των οποίων επιβάλλεται η προστασία λόγω της λαογραφικής, εθνολογικής, κοινωνικής, τεχνικής, αρχιτεκτονικής, βιομηχανικής ή εν γένει ιστορικής, καλλιτεχνικής ή επιστημονικής σημασίας τους» (περίπτωση δ'), ενώ, σύμφωνα με το άρθρο 16 του ανωτέρω νόμου, στους ιστορικούς τόπους εφαρμόζονται, αναλόγως, οι διατάξεις των προηγούμενων άρθρων 12-15. οι οποίες αφορούν την προστασία των αρχαιολογικών χώρων. Στο άρθρο 14 παρ. 2 του ίδιου νόμου ορίζονται, περαιτέρω, τα εξής: «Στους ενεργούς οικισμούς ή σε τμήματα τους που αποτελούν αρχαιολογικούς χώρους απαγορεύονται οι επεμβάσεις που αλλοιώνουν το χαρακτήρα και τον πολεοδομικό ιστό ή διαταράσσουν τη σχέση μεταξύ των κτηρίων και των υπαίθριων χώρων. Επιτρέπεται μετά από άδεια που χορηγείται με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού, η οποία εκδίδεται μετά από γνώμη του οικείου γνωμοδοτικού οργάνου: α) η ανέγερση νέων κτισμάτων, εφόσον συνάδουν από πλευράς όγκου, δομικών υλικών και λειτουργίας με το χαρακτήρα του οικισμού, β) ... γ) ... δ) η εκτέλεση οποιουδήποτε έργου στα υφιστάμενα κτίσματα, στους ιδιωτικούς ακάλυπτους χώρους και τους κοινόχρηστους χώρους, λαμβανομένου πάντα υπόψη του χαρακτήρα του οικισμού ως αρχαιολογικού χώρου, ε) ...». Τέλος, κατά το άρθρο 73 παρ. 10 του αυτού νόμου, «Πολιτιστικά αγαθά που έχουν χαρακτηρισθεί ως

προστατευόμενα σύμφωνα με τις διατάξεις της προϊσχύουσας νομοθεσίας προστατεύονται στο εξής κατά τις διατάξεις του παρόντος νόμου ...».

9. Επειδή, κατά την έννοια των ανωτέρω διατάξεων, οι οποίες ερμηνεύονται ενόψει και της αυξημένης προστασίας του πολιτιστικού περιβάλλοντος που εισάγεται με το άρθρο 24 του Συντάγματος, επιβάλλεται στη Διοίκηση η λήψη κάθε μέτρου, το οποίο κρίνεται αρμοδίως ως πρόσφορο για την προστασία των αρχαίων και νεώτερων μνημείων, καθώς και των αρχαιολογικών χώρων και ιστορικών τόπων. Η προστασία αυτή συνίσταται, κατ'αρχήν, στη διατήρηση στο διηνεκές αναλλοίωτων των ανωτέρω στοιχείων του πολιτιστικού περιβάλλοντος και του αναγκαίου για την ανάδειξή τους σε ιστορική, αισθητική και λειτουργική ενότητα περιβάλλοντος χώρου, συνεπάγεται δε δυνατότητα επιβολής των απαιτούμενων για το σκοπό αυτό μέτρων και περιορισμών της ιδιοκτησίας. Περαιτέρω, από το συνδυασμό των ιδίων διατάξεων προκύπτει ότι στους ενεργούς οικισμούς που έχουν χαρακτηριστεί ιστορικοί τόποι απαγορεύονται επεμβάσεις, οι οποίες είναι δυνατόν να επιφέρουν, με άμεσο ή έμμεσο τρόπο, καταστροφή, βλάβη ή αλλοίωση του χαρακτήρα και του πολεοδομικού τους ιστού, σε κάθε δε περίπτωση για την εκτέλεση οποιουδήποτε έργου είτε στα κτίσματα είτε στους κοινόχρηστους χώρους ιστορικού τύπου, ακόμη και εάν η πραγματοποίησή του δεν επιφέρει τις ανωτέρω δυσμενείς συνέπειες και, συνεπώς, δεν εμπίπτει στην πιο πάνω απαγόρευση, απαιτείται προηγούμενη έγκριση του Υπουργού Πολιτισμού, ύστερα από γνώμη του οικείου συμβουλίου. Από τα ανωτέρω παρέπεται ότι ο Υπουργός Πολιτισμού, προκειμένου να χορηγήσει την έγκριση (άδεια) εκτέλεσεως έργου σε οικισμό που αποτελεί ιστορικό τόπο, αξιολογεί τα χαρακτηριστικά του έργου και εκτιμά τις άμεσες και έμμεσες επιπτώσεις που θα έχει η εκτέλεση του στον οικισμό, δηλαδή στο αγαθό που εμπίπτει ήδη στο πεδίο προστασίας του ν. 3028/2002. Η αιτιολογία της χορηγούμενης εγκρίσεως (αδειάς) ελέγχεται, συνεπώς, ως προς τα ζητήματα αυτά, πρέπει δε, για να είναι πλήρης, να περιέχει οπωσδήποτε περιγραφή του προς εκτέλεση έργου και τεκμηριωμένη εκτίμηση των επιπτώσεων του έργου επί του ιστορικού τόπου (πρβλ. ΣΕ 2437/2008, 1580/2007 επτ., 3224/2006, 903/2005, 3454/2004 Ολομ.). Εξ άλλου, από το συνδυασμό των ίδιων διατάξεων προκύπτει ότι ο Υπουργός Πολιτισμού, ο οποίος είναι αρμόδιος να χορηγεί άδεια για την επιχείρηση έργου σε ιστορικό τόπο, δύναται και να απαγορεύει κάθε έργο ή δραστηριότητα που μπορεί να βλάψει, αμέσως ή εμμέσως, και δη τόσο από άποψη ασφαλείας όσο και από αισθητική άποψη, τον ιστορικό τόπο, με γνώμονα την εις το διηνεκές διατήρηση και προστασία του και πάντοτε ενόψει, αφενός, του χαρακτήρα των προστατευτέου

οικισμού και, αφετέρου, του συγκεκριμένου έργου που πρόκειται να επιχειρηθεί. Η έγκριση δηλαδή της οικείας υπηρεσίας του Υπουργείου Πολιτισμού, η οποία αποτελεί την προϋπόθεση εκδόσεως των τυχόν απαιτούμενων για την εκτέλεση οικοδομικών εργασιών και τη χρήση των κατασκευών λοιπών διοικητικών πράξεων, χορηγείται μόνον εάν, κατά την αιτιολογημένη κρίση της υπηρεσίας, το έργο ή η δραστηριότητα, είτε καθ'εαυτό είτε ενόψει των συνθηκών που υφίστανται στην περιοχή, δεν συνεπάγονται δυσμενείς επιπτώσεις στη διατήρηση, την προβολή και την εν γένει προστασία του ιστορικού τόπου. Οφείλει δε η Διοίκηση, κατά την εξέταση σχετικού αιτήματος, να ερευνά περαιτέρω εάν τυχόν δυσμενείς επιπτώσεις μπορούν να εξουδετερωθούν με την επιβολή όρων και περιορισμών και, σε καταφατική περίπτωση, να επιβάλλει τους αναγκαίους σε κάθε περίπτωση όρους κατά τη χορήγηση της εγκρίσεως (πρβλ. ΣΕ 2437/2008, 903/2005, 3406/2001 3895/2000, 3458/2000, 1787/2000, 1109/2000, 1437/1998, 4426/1997, 2725/1997, 2073/1997, 5617/1996, 5448/1996 κ.ά.).

10. Επειδή, εξ άλλου, με το άρθρο 1 του π.δ. 161/1984 (Α' 54) ορίσθηκε ότι υπάγονται εφεξής στο Υπουργείο Χωροταξίας, Οικισμού και Περιβάλλοντος [ήδη Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων] οι ακόλουθες αρμοδιότητες: α) ο χαρακτηρισμός ενός τόπου ως ιδιαίτερου φυσικού κάλλους κατά το άρθρο 1 παρ. 2 του ν. 1469/1950, β) η έγκριση για την ανέγερση οικοδομημάτων σε τόπους χαρακτηριζόμενους ως ιδιαίτερου φυσικού κάλλους, εξαιρουμένων των ιστορικών και αρχαιολογικών, και γ) η προστασία των τόπων που χαρακτηρίζονται ως ιστορικοί, καθώς και η έγκριση για την εκτέλεση έργου στους τόπους αυτούς. Ορίσθηκε, επίσης, στο ίδιο άρθρο ότι για την άσκηση των αρμοδιοτήτων που μεταφέρονται στο ΥΧΟΠ [ήδη ΥΠΕΧΩΔΕ], όπου απαιτείται απλή ή σύμφωνη γνώμη αρχαιολογικού συμβουλίου, η σχετική γνωμοδοτική αρμοδιότητα «μεταφέρεται στις Επιτροπές Ενασκήσεως Αρχιτεκτονικού Ελέγχου [ΕΕΑΕ] των οικείων πολεοδομικών υπηρεσιών» [ήδη Επιτροπές Πολεοδομικού και Αρχιτεκτονικού Ελέγχου (ΕΠΑΕ)].

11. Επειδή, όπως προκύπτει από τις ανωτέρω διατάξεις του ν. 1469/1950 και του π.δ. 161/1984, για την ανέγερση οικοδομημάτων ή για άλλες κατασκευές προς εκτέλεση των οποίων απαιτείται έκδοση οικοδομικής αδειάς, σε τόπους οι οποίοι έχουν χαρακτηρισθεί ως ιδιαίτερου φυσικού κάλλους, απαιτείται, πριν από την έκδοση της οικοδομικής αδειάς, έγκριση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, μετά από προηγούμενη γνωμοδότηση της οικείας ΕΠΑΕ. Για τη

χορήγηση δε της προβλεπόμενης δυνάμει των διατάξεων αυτών εγκρίσεως, η οποία δεν υποκαθιστά την τυχόν απαιτούμενη από τις διατάξεις περί προστασίας των ιστορικών τόπων έγκριση της οικείας υπηρεσίας του Υπουργείου Πολιτισμού, τα αρμόδια όργανα πρέπει να εξετάζουν, με ειδικώς αιτιολογημένη κρίση, εάν η συγκεκριμένη κατασκευή, καθώς και η δραστηριότητα για την οποία αυτή προορίζεται, ενόψει ιδίως της φύσεως και του μεγέθους τους, είτε καθ' εαυτές είτε λόγω των συνθηκών που υφίστανται στην περιοχή, εναρμονίζονται από κάθε άποψη προς το προστατευόμενο τοπίο. Για το σκοπό αυτό υποβάλλεται αιτιολογημένη έκθεση του μελετητή μηχανικού (βλ. άρθρο 327 παρ. 2 του Κ.ΒΠΝ), η οποία πρέπει να περιέχει τα απαραίτητα στοιχεία, όσον αφορά την αισθητική εμφάνιση της κατασκευής και την κατά τα ανωτέρω εναρμόνιση της με το τοπίο ιδιαίτερου φυσικού κάλλους, ώστε βάσει αυτών οι αρμόδιες αρχές να μπορούν να ελέγχουν κατά πόσον η υπό εκτέλεση κατασκευή πληροί τις ανωτέρω νόμιμες προϋποθέσεις προκειμένου να χορηγηθεί η σχετική άδεια του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων (βλ. ΣΕ 2437/2008, πρβλ. ΣΕ 2097/2001 επτ, 2511/2000, 1996/2000, 1055/1998, 5825/1996, 5231/1996, 2412/1990, 3033/1989).

12. Επειδή, περαιτέρω, οι παρατεθείσες ανωτέρω συνταγματικές διατάξεις, ιδίως δε η παρ. 2 του άρθρου 24, απευθύνουν επιταγές στη νομοθετική και την εκτελεστική εξουσία να ρυθμίζουν με κριτήρια ορθολογικού σχεδιασμού την πολεοδομική διαμόρφωση των οικιστικών εν γένει περιοχών. Κριτήρια για την πολεοδομική οργάνωση είναι η εξυπηρέτηση της λειτουργικότητας των οικισμών, ενόψει της φυσιογνωμίας, των αναγκών και των ιδιαιτεροτήτων τους, και η εξασφάλιση των καλύτερων δυνατών όρων διαβιώσεως των κατοίκων τους. Ουσιώδες δε στοιχείο του πολεοδομικού σχεδιασμού, συναρτώμενο με τη λειτουργικότητα των οικισμών και τη διαμόρφωση των όρων διαβιώσεως, είναι ο καθορισμός των κοινόχρηστων χώρων, οι οποίοι, αναλόγως του ειδικότερου προορισμού τους, εξυπηρετούν, κατά κύριο λόγο, την κυκλοφορία πεζών και οχημάτων και τις ανάγκες αναψυχής των κατοίκων. Ως εκ τούτου, η διαφύλαξη των κοινόχρηστων χώρων αποτελεί πρωταρχικό όρο για την κατά το άρθρο 24 παρ. 2 του Συντάγματος προστασία των πόλεων και των οικισμών, δεν επιτρέπεται δε η μείωση τους ή η αναίρεση της πολεοδομικής λειτουργίας τους. Κατά συνέπεια, διατάξεις με τις οποίες επιτρέπονται κατασκευές μέσα σε κοινόχρηστους χώρους ή επάνω από αυτούς, εφόσον έχουν ως αποτέλεσμα να εξουδετερώνεται ή να δυσχεραίνεται ουσιωδώς ο κύριος προορισμός των χώρων αυτών, ο οποίος συνίσταται στην

ελεύθερη χρήση και απόλαυσή τους, δεν είναι συμβατές προς την ανωτέρω συνταγματική επιταγή (βλ. ΣΕ 3445/2007).

13. Επειδή στο άρθρο 246 του Κώδικα Βασικής Πολεοδομικής Νομοθεσίας [ΚΒΠΝ], ο οποίος κυρώθηκε με το π.δ. της 14-27.7.1999 (Δ' 580), όπως η παρ. 2 του άρθρου αυτού, στοιχούσα προς το άρθρο 19 παρ. 1 του ν. 1577/1985 (Α' 210), τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε με το άρθρο 16 του ν. 2831/2000 (Α' 140), ορίζονται τα εξής: «1. Απαγορεύεται απολύτως η ανέγερση με οποιονδήποτε τρόπο οικοδομών, περιτοιχισμάτων ... και γενικά η εκτέλεση οιασδήποτε εργασιών δόμησης και οποιαδήποτε προσωρινή ή μόνιμη εγκατάσταση στα οικόπεδα που καταλαμβάνονται από κοινόχρηστους χώρους του εγκεκριμένου σχεδίου και γενικά πάνω ή κάτω από το έδαφος των χώρων αυτών. 2. Στους κοινόχρηστους χώρους του οικισμού επιτρέπονται κατασκευές α) για τη διαμόρφωση του εδάφους, όπως κλίμακες, τοίχοι, διάδρομοι, κεκλιμένα επίπεδα, β) για τον εξοπλισμό τους, όπως στέγαστρα, αποχωρητήρια, περίπτερα, κιόσκια, τέντες, εγκαταστάσεις παιδότοπων και άθλησης, πάγκοι, γ) για τον εξωραϊσμό τους, όπως συντριβάνια, κρήνες, φανοί, δενδροφυτείες, ανθοδόχες, εγκαταστάσεις στήριξης φυτών και γενικά κατασκευές για την εξυπηρέτηση του προορισμού των χώρων αυτών. Στους κοινόχρηστους χώρους επιτρέπεται επίσης η εγκατάσταση μνημείων και η τοποθέτηση έργων τέχνης, καθώς και μικρών περιπτέρων για σταθμαρχεία ... σε θέσεις που δεν παρεμποδίζουν την κίνηση πεζών και οχημάτων, ύστερα από γνώμη της ΕΠΑΕ, η οποία ελέγχει και την αισθητική ένταξή τους στο περιβάλλον. Όλες οι παραπάνω κατασκευές και εγκαταστάσεις πραγματοποιούνται από τον οικείο δήμο ή κοινότητα ή ύστερα από άδεια του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου, από άλλους δημόσιους ή ιδιωτικούς φορείς ή νομικά πρόσωπα ή ιδιώτες ... Επίσης στους κοινόχρηστους χώρους επιτρέπονται τα δίκτυα υποδομής και οι εγκαταστάσεις κοινής ωφέλειας ... 3. ... 4. Η ανέγερση προσωρινών λυόμενων κατασκευών για εκθέσεις, γιορτές και κάθε είδους εκδηλώσεις επιτρέπεται με άδεια του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου, στην οποία καθορίζεται και ο χρόνος παραμονής τους ... 5. Στους κοινόχρηστους χώρους, στην επιφάνεια τους, υπόγεια ή υπέργεια μπορεί να επιτρέπονται κατ' εξαίρεση: α) εγκαταστάσεις που εξυπηρετούν κοινές ανάγκες, όπως αγωγοί ηλεκτρικού ρεύματος ... των οποίων η τοποθέτηση είναι αναπόφευκτη για λόγους τεχνικούς ή λόγω του σκοπού αυτών, και β) η προσωρινή τοποθέτηση των φορητών σκευών των πλανόδιων μικρεμπόρων και των καθισμάτων και των τραπεζιών των υπαίθριων κέντρων αναψυχής ... Επίσης μπορεί να επιτρέπεται στους παραπάνω χώρους η προσωρινή

τοποθέτηση οικοδομικών υλικών, μηχανών, ικριωμάτων ... και η κατασκευή προεξοχών από τα κτήρια ... με τον τρόπο που καθορίζεται σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 2 του άρθρου 160. Οι επιτρεπόμενες γενικά από την παρούσα παράγραφο εγκαταστάσεις δεν πρέπει πάντως να επιφέρουν οποιοδήποτε κώλυμα στην κίνηση, τον ελεύθερο φωτισμό και αερισμό των κοινόχρηστων χώρων και των γύρω οικοδομών ούτε να αντίκεινται στην κοινή αισθητική. 6. ...». Περαιτέρω, στο άρθρο 252 του αυτού ΚΒΠΝ ορίζεται ότι «Οι εξώστες δεν επιτρέπεται να προεξέχουν από το οριακό επίπεδο της οικοδομικής γραμμής (κατακόρυφο ή κεκλιμένο) ... περισσότερο από ένα δέκατο του πλάτους του δρόμου ...» (παρ. 3), ότι εξώστες «που κατασκευάζονται πάνω από κοινόχρηστους χώρους ... πρέπει να βρίσκονται σε ύψος τουλάχιστον 3μ. από κάθε σημείο της στάθμης του πεζοδρομίου ...» (παρ. 4) και ότι εξώστες, καθώς και αρχιτεκτονικές προεξοχές και στοιχεία «που κατασκευάζονται πάνω από κοινόχρηστους χώρους σε ύψος μικρότερο από 5μ. πρέπει να βρίσκονται τουλάχιστον 0,50 μ. μέσα από το άκρο του κρασπέδου του πεζοδρομίου σε οριζόντια προβολή» (παρ. 5 και 7). Σύμφωνα δε με το άρθρο 360 του ΚΒΠΝ, «1. Κινητά προστεγάσματα κατασκευάζονται σύμφωνα με τις παρ. 3 και 5 του άρθρου 252. 2. ... 5. Σε κοινόχρηστους χώρους ... απαγορεύεται να κατασκευάζονται κατακόρυφα στηρίγματα κινητών προστεγασμάτων. Κατακόρυφα στηρίγματα κινητών προστεγασμάτων επιτρέπεται να κατασκευάζονται σε οποιαδήποτε άλλη θέση, ακόμα και σε τμήματα εξωστών που βρίσκονται πάνω από κοινόχρηστους χώρους, εφόσον τα στηρίγματα αυτά εδράζονται στους εξώστες και δεν εξέχουν από το περίγραμμα τους 6. ...».

14. Επειδή με τις ανωτέρω διατάξεις του ΚΒΠΝ, οι οποίες πρέπει να ερμηνευθούν ενόψει των αρχών που αναφέρονται στη σκέψη 12, τίθενται βασικοί κανόνες ως προς τις κατασκευές που επιτρέπονται σε κοινόχρηστους χώρους ή επάνω από αυτούς. Οι κατασκευές αυτές διακρίνονται σε προσωρινές και, συνεπώς, πάντοτε λυόμενες, και σε μόνιμες, στις οποίες περιλαμβάνονται τόσο οι σταθερές, όπως οι εξώστες, όσο και οι κινητές, όπως οι κατακόρυφης αναπτύξεως τέντες και τα οριζόντια αναπτύξεως κινητά προστεγάσματα. Ειδικότερα, ως προς τα τελευταία, επιτρέπεται η κατασκευή τους επάνω από κοινόχρηστους χώρους, σε συγκεκριμένο ύψος από ορισμένο σημείο αυτών και καθ' ορισμένη έκταση, σύμφωνα με τους κανόνες οι οποίοι ισχύουν και για τους εξώστες που δύνανται να κατασκευάζονται επάνω από κοινόχρηστους χώρους. Τα κατακόρυφα, όμως, στηρίγματά τους δεν επιτρέπεται να κατασκευάζονται στους κοινόχρηστους χώρους, αλλά μόνον σε μη κοινόχρηστους

χώρους, μεταξύ των οποίων και τμήματα των εξωστών, εφόσον δεν εξέχουν από το περίγραμμά τους. Οι διατάξεις αυτές του ΚΒΠΝ, με τις οποίες απαγορεύεται η κατασκευή σε κοινόχρηστους χώρους των κατακόρυφων στηριγμάτων των κινητών προστεγασμάτων, τα οποία, κατά τα ανωτέρω, αποτελούν μόνιμες κινητές κατασκευές οριζόντιας αναπτύξεως, προκειμένου να διασφαλίζεται η ελεύθερη και ανεμπόδιστη κυκλοφορία στον κοινόχρηστο χώρο, τον ευρισκόμενο κάτω από τα προστεγάσματα, είναι σύμφωνες προς την προαναφερθείσα διάταξη της παρ. 2 του άρθρου 24 του Συντάγματος. Αντίθετη ερμηνεία των ανωτέρω διατάξεων, η οποία θα παρείχε τη δυνατότητα μετατροπής του κοινόχρηστου χώρου σε κλειστό ή ημίκλειστο, με την κατασκευή εντός αυτού των κατακόρυφων στηριγμάτων των κινητών προστεγασμάτων, θα προσέκρουε στη συνταγματική αυτή διάταξη, καθόσον θα είχε ως αποτέλεσμα να παρεμποδίζεται η κυκλοφορία και, γενικότερα, η χρήση του χώρου από το κοινό και θα οδηγούσε σε αναίρεση της πολεοδομικής του λειτουργίας (βλ. ΣΕ 3445/2007).

15. Επειδή, περαιτέρω, στο άρθρο 18 του ν. 2971/2001 (Α' 285) ορίζονται τα εξής: «1. Σε κάθε παράκτια περιοχή, όπου κατά τις κείμενες διατάξεις συντρέχει λόγος δημιουργίας ή επέκτασης λιμένα, καθορίζεται έκταση ξηράς και θάλασσας, συνεχής ή διακεκομμένη, στην οποία ο αρμόδιος φορέας διοίκησης και εκμετάλλευσης λιμένα μπορεί να εκτελέσει, σύμφωνα με τις διατάξεις περί εκτελέσεως δημοσίων έργων, τις διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας περί λιμενικών ταμείων και στα πλαίσια ανάπτυξης του λιμενικού δυναμικού της χώρας, έργα που απαιτούνται για την εξυπηρέτηση της εμπορικής, επιβατικής, ναυτιλιακής, τουριστικής και αλιευτικής κίνησης και γενικότερα της εύρυθμης λειτουργίας του λιμένα. Η έκταση αυτή καλείται ζώνη λιμένα και διακρίνεται σε χερσαία και θαλάσσια. 2. Τα έργα της προηγούμενης παραγράφου εκτελούνται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της οικείας Περιφέρειας μετά από σύμφωνη γνώμη των Υπουργείων Εμπορικής Ναυτιλίας, Πολιτισμού και του Γ.Ε.Ν. ... 3. ...». Κατά την παρ. 1 του άρθρου 19 του ίδιου νόμου, «Η χερσαία ζώνη λιμένα αποτελείται από τον αιγιαλό και τους αναγκαιούντες συνεχόμενους παραλιακούς χώρους για την εκτέλεση των έργων που αναφέρονται στο προηγούμενο άρθρο ...», στο δε άρθρο 22 παρ. 1 αυτού ορίζεται ότι «Οι χώροι και όλα εν γένει τα κτήματα, που περιλαμβάνονται στη ζώνη λιμένα είναι κοινόχρηστα δημόσια κτήματα και ανήκουν στο Δημόσιο κατά κυριότητα, η χρήση όμως και η εκμετάλλευσή τους ανήκει στον οικείο φορέα διοίκησης και εκμετάλλευσης λιμένα ...». Τέλος, στο άρθρο 24 του ίδιου νόμου, όπως η παρ. 2 αυτού

αντικαταστάθηκε με την παρ. 1 του άρθρου 34 του ν. 3153/2003 (Α' 153), ορίζονται τα εξής: «1. Επιτρέπεται ο φορέας διοίκησης και εκμετάλλευσης λιμένα με απόφαση της διοίκησής του, που εγκρίνεται, μετά από σύμφωνη γνώμη του Γ.Ε.Ν. και του Υπουργείου Εμπορικής Ναυτιλίας, από το Γενικό Γραμματέα Περιφέρειας, να παραχωρεί, με αντάλλαγμα και για ορισμένο χρονικό διάστημα, τη χρήση χώρων που βρίσκονται μέσα στη ζώνη λιμένα ... Στην απόφαση παραχώρησης καθορίζεται το αντάλλαγμα για τη χρήση των ανωτέρω χώρων, καθώς και οι λοιποί όροι της παραχώρησης. 2. Για παραχωρήσεις απλής χρήσης των χώρων της χερσαίας ζώνης λιμένα χρονικής διάρκειας μικρότερης των τριών ετών, που δεν συνοδεύονται από οποιοδήποτε έργο μόνιμης ή προσωρινής φύσης, δεν απαιτούνται οι γνώμες του Υπουργείου Εμπορικής Ναυτιλίας και του Γ.Ε.Ν., αλλά μόνο απόφαση του αρμόδιου φορέα διοίκησης και εκμετάλλευσης λιμένα, η οποία εγκρίνεται από το Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας ... 3. ...». Τέλος, κατά το άρθρο 9 παρ. 3 του ν. 2987/2002 (Α' 27), «Στις περιοχές χερσαίας ζώνης οι οικοδομικές άδειες εκδίδονται από τις κατά τόπους Πολεοδομικές Υπηρεσίες ύστερα από έγκριση της Γενικής Γραμματείας Λιμένων και Λιμενικής Πολιτικής [ΓΓΛΛΠ] του ΥΕΝ».

16. Επειδή, όπως προκύπτει από τις ανωτέρω διατάξεις του ν. 2971/2001, οι περιλαμβανόμενοι στη χερσαία ζώνη λιμένος χώροι αποτελούν κοινόχρηστους χώρους, στους οποίους κατ' αρχήν επιτρέπεται μόνον η εκτέλεση έργων που είναι αναγκαία για την εξυπηρέτηση της εμπορικής, επιβατικής, ναυτιλιακής, τουριστικής και αλιευτικής κινήσεως και γενικότερα της εύρυθμης λειτουργίας του λιμένος. Τα έργα αυτά εκτελούνται από τον οικείο φορέα διοικήσεως του λιμένος, κατόπιν εγκρίσεως του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας, η οποία εκδίδεται μετά από σύμφωνη γνώμη των Υπουργείων Εμπορικής Ναυτιλίας [ΥΕΝ], Πολιτισμού και του Γενικού Επιτελείου Ναυτικού [ΓΕΝ], κατά τα οριζόμενα στο παρατεθέν άρθρο 18 του νόμου αυτού. Εξ άλλου, η παραχώρηση της χρήσεως χώρων ευρισκομένων εντός της χερσαίας ζώνης λιμένος επιτρέπεται, πάντοτε για ορισμένο χρονικό διάστημα, επίσης με απόφαση του φορέα διοικήσεως του λιμένος, κατόπιν εγκρίσεως του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας και μετά από σύμφωνη γνώμη του ΥΕΝ και του ΓΕΝ, κατά το άρθρο 24 του ιδίου νόμου, το οποίο ορίζει ότι δεν απαιτούνται οι ανωτέρω σύμφωνες γνώμες, μόνον εάν η παραχώρηση είναι διάρκειας μικρότερης των τριών ετών και δεν συνοδεύεται «από οποιοδήποτε έργο μόνιμης ή προσωρινής φύσης».

17. Επειδή, ενόψει όσων έγιναν δεκτά στις προηγούμενες σκέψεις, για την

εκτέλεση έργου σε περιοχή που έχει χαρακτηριστεί ως ιστορικός τόπος, αλλά και ως τοπίο ιδιαίτερου φυσικού κάλλους και υπάγεται, συνεπώς, σε διπλό καθεστώς προστασίας απαιτείται, αφενός, σχετική έγκριση του Υπουργού Πολιτισμού, ο οποίος αποφαινεται αιτιολογημένα, δυνάμει των διατάξεων του ν. 3028/2002, όπως ανωτέρω ερμηνεύθηκαν, κατά πόσον το προς εκτέλεση έργο και η δραστηριότητα για την οποία προορίζεται συνεπάγονται δυσμενείς επιπτώσεις στη διατήρηση, την προβολή και την εν γένει προστασία του ιστορικού τόπου, και αφετέρου, έγκριση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, ο οποίος επίσης αποφαινεται αιτιολογημένα, δυνάμει των προαναφερθεισών διατάξεων του ν. 1469/1950 και του π.δ/τος 161/1984, κατά πόσον το έργο εναρμονίζεται, από κάθε άποψη, προς το προστατευόμενο τοπίο. Η διαδικασία δε εκδόσεως της τυχόν κατά νόμον απαιτούμενης σχετικής οικοδομικής αδείας κινείται μετά την έκδοση των ανωτέρω αποφάσεων των ΥΠΠΟ και ΥΠΕΧΩΔΕ, και εντός των ορίων τους. Περαιτέρω, όταν το υπό εκτέλεση έργο ευρίσκεται, επιπλέον, εντός χερσαίας ζώνης λιμένος, πριν από την έκδοση της οικείας οικοδομικής αδείας απαιτείται και η προβλεπόμενη στο άρθρο 18 του ν. 2971 /2001 άδεια, η οποία ομοίως εκδίδεται εντός των ορίων των σχετικών αποφάσεων των Υπουργών Πολιτισμού και Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων. Τέλος, εφόσον πρόκειται για κατασκευές σε κοινόχρηστους χώροι, ισχύουν και οι απαγορεύσεις και περιορισμοί που προκύπτουν από τις παρατεθείσες διατάξεις του ΚΒΠΝ (βλ. ανωτέρω, σκέψεις 13 και 14).

18. Επειδή, με την 15794/19.12.1961-2.2.1962 απόφαση του Υπουργού Προεδρίας της Κυβέρνησης (Β' 35), χαρακτηρίσθηκε ως μνημείο, δυνάμει των προαναφερθεισών διατάξεων του άρθρου 52 του κ.ν. 5351/1932, μυκηναϊκός τάφος στην περιοχή της Πάργας, ενώ με την Α/Φ.28/11436/1058/24.4-8.5.1973 απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού και Επιστημών (Β' 526), εκδοθείσα δυνάμει των αυτών διατάξεων, χαρακτηρίσθηκαν ως «τόπος ιστορικός και ιδιαίτερου φυσικού κάλλους» νησίδες προ του λιμένος Πάργας, ολόκληρος ο λόφος του Αγίου Αθανασίου, καθώς και η χερσόνησος με τα ερείπια της Μονής Βλαχερνών, και με την Α/Φ.28/20726/1670/24.4-8.5.1973 απόφαση του ως άνω Υπουργού χαρακτηρίσθηκε, δυνάμει των ανωτέρω διατάξεων και του ν. 1469/1950, ως ιστορικό διατηρητέο μνημείο το Φρούριο της Πάργας. Ακολούθως, με την ΔΙΛΑΠ/Γ/1469/29921/27.5-24.6.1983 απόφαση της Υπουργού Πολιτισμού (Β' 359), εκδοθείσα δυνάμει των διατάξεων του προαναφερθέντος ν. 1469/1950 και του άρθρου 52 του κ.ν. 5351/1932, συμπληρώθηκαν οι ανωτέρω αποφάσεις και αφενός μεν

χαρακτηρίστηκε ως ιστορικός διατηρητέος τόπος ο οικισμός της Πάργας, με την αιτιολογία ότι «αποτελεί ένα πολύ ενδιαφέρον σύνολο νεοελληνικής παραδοσιακής αρχιτεκτονικής και αρχαιολογικών μνημείων», το οποίο «εντάσσεται αρμονικά στο αξιόλογο φυσικό τοπίο», αφετέρου δε χαρακτηρίστηκε ως τοπίο ιδιαίτερου φυσικού κάλλους, η περιοχή σε απόσταση ενός χιλιομέτρου ανατολικά και δυτικά του Φρουρίου και σε βάθος πεντακοσίων μέτρων από τις ακτές, οριζόμενη, σε τοπογραφικό διάγραμμα που συνοδεύει την υπουργική αυτή απόφαση, ανατολικά, βορειώς και δυτικά με τα στοιχεία Α, Β, Γ, Δ, Ε, Ζ, Η, Θ και νοτίως με τη θάλασσα. Όπως ειδικότερα αναφέρεται στην ανωτέρω απόφαση χαρακτηρισμού, τα προς την ξηρά όρια του τοπίου ιδιαίτερου φυσικού κάλλους «αρχίζουν από τη διασταύρωση της κοινοτικής οδού με την επαρχιακή οδό Πάργας-Λιθούσας και τελειώνουν στην ακτή κάτω από το Φρούριο, περικλείοντας και μια μικρή περιοχή του οικισμού μεταξύ πλατείας Τουρκοπάζαρου και Φρουρίου». Τέλος, με το π.δ. της 6.1.1975-10.1.1976 (Δ' 6) καθορίστηκαν ειδικοί όροι και περιορισμοί δομήσεως για τον υφιστάμενο προ του έτους 1923 οικισμό της Πάργας, ορίσθηκε δε, μεταξύ άλλων, ότι «η μελέτη παντός οικοδομικού έργου ... εν τη περιοχή του προ του έτους 1923 Οικισμού Πάργας, τελεί υπό την έγκρισιν της αμοδίας Επιτροπής Ενασκήσεως Αρχιτεκτονικού Ελέγχου» (άρθρο 4 παρ. 2).

19. Επειδή, από τα στοιχεία του φακέλου της υποθέσεως προκύπτουν τα ακόλουθα: Με το από 5.9.1951 πρακτικό της Επιτροπής του άρθρου 17 του α.ν. 2344/1940, το οποίο εγκρίθηκε με την 180325/25.1.1952 απόφαση του Υπουργού Δημοσίων Έργων, καθορίσθηκε η χερσαία ζώνη του Λιμένος Πάργας. Το Λιμενικό Ταμείο Πρέβεζας, το οποίο κατ' έτος αποφασίζει για τις παραχωρήσεις χώρων επί της χερσαίας ζώνης του ως άνω Λιμένος σε ιδιοκτήτες καταστημάτων υγειονομικού ενδιαφέροντος για την ανάπτυξη τραπεζοκαθισμάτων, παραχωρούσε, μέχρι και το έτος 2001, τη χρήση όχι του ευρισκόμενου μπροστά στην πρόσοψη κάθε καταστήματος χώρου, αλλά, λόγω της διαμορφώσεως της χερσαίας ζώνης, του απέναντι από τα καταστήματα χώρου, προς την πλευρά της θάλασσας, και μάλιστα όχι κατ' απόλυτη αντιστοιχία προς την πρόσοψη κάθε καταστήματος, με αποτέλεσμα την πραγματοποίηση αυθαίρετων ενεργειών και τη δημιουργία ερίδων μεταξύ των καταστηματαρχών. Με το 130/30.4.2001 έγγραφο της οικείας Λιμενικής Επιτροπής ενημερώθηκαν οι ενδιαφερόμενοι επαγγελματίες του Δήμου Πάργας ότι για την περίοδο 2002 «αναμένονται με μεγάλη πιθανότητα ριζικές αλλαγές στη διάταξη των παραχωρούμενων χώρων, εν όψει και της μελέτης ανάπλασης της παραλίας της

Πάργας με πρωτοβουλία του Δήμου Πάργας».

Με τη 12/2002 πράξη της Λιμενικής Επιτροπής αποφασίσθηκε, για την περίοδο μέχρι 31.12.2002, να διατεθούν προς παραχώρηση, για την τοποθέτηση τραπεζοκαθισμάτων, οι ευρισκόμενοι ακριβώς μπροστά στα καταστήματα χώροι (και όχι οι ευρισκόμενοι απέναντι, όπως συνέβαινε μέχρι και το προηγούμενο έτος 2001). Το Δημοτικό Συμβούλιο του Δήμου Πάργας με την υπ' αριθμ. 31/5.2.2003 πράξη του αποφάσισε να ολοκληρωθούν όλα τα στάδια του έργου «Μελέτη Ανάπλασης και Διαμόρφωσης της Παραλιακής Ζώνης Όρμου Πάργας».

Ενόψει και της προτεινόμενης στη μελέτη αυτή «ανάπλασης» εκδόθηκαν, ακολούθως, οι 9/2004, 12/2005 και 1/2006 πράξεις της Λιμενικής Επιτροπής, με τις οποίες παραχωρήθηκαν στα καταστήματα υγειονομικού ενδιαφέροντος χώροι της χερσαίας ζώνης λιμένος, ακριβώς μπροστά στην πρόσοψη τους. Προκειμένου δε να κατασκευασθούν σκίαστρα, για τη στέγαση των παραχωρουμένων στα καταστήματα χώρων της χερσαίας ζώνης, η κατά τόπον αρμόδια ΕΠΑΕ, με την από 9.6.2005 πράξη της, ενέκρινε, κατ'αρχήν σχετική «πρόταση» για τον τύπο των σκιάστρων και όρισε ότι «τα στηρίγματα θα είναι ξύλινα, χρώματος εκρού, τα [δε] τεντόπανα θα είναι επίσης χρώματος εκρού», ανέβαλε δε, κατά τα λοιπά, την έκδοση οριστικής αποφάσεως, ζητώντας να προσκομισθεί μελέτη για το σύνολο της παραλιακής ζώνης. Εν συνεχεία, με το 8221 Τ58/03/05/29.7.2005 έγγραφο της Γενικής Γραμματείας Λιμένων και Λιμενικής Πολιτικής του ΥΕΝ, αφού ελήφθη υπόψη η ανωτέρω πράξη της ΕΠΑΕ, γνωστοποιήθηκε στο Λιμενικό Ταμείο Πρέβεζας ότι το εν λόγω Υπουργείο «δεν έχει αντίρρηση για τις προτάσεις διορθωτικών παρεμβάσεων στα σκίαστρα προσωρινής επιστέγασης», υπό την προϋπόθεση ότι οι παρεμβάσεις αυτές θα εγκριθούν από την οικεία Λιμενική Επιτροπή «με γνώμονα την μη παρεμπόδιση των λιμενικών λειτουργιών ... και την ίση μεταχείριση», και ότι, περαιτέρω, θα ληφθούν τα αναγκαία μέτρα προς αποφυγή της ρυπάνσεως, καθώς και για λόγους ασφαλείας. Με την επακολουθήσασα από 23.3.2006 πράξη της ΕΠΑΕ εγρίθη «η μορφή των στεγαστρών σύμφωνα με την τεχνική έκθεση και τα συνημμένα σχέδια». Η πράξη αυτή συνοδεύεται από τα υπ' αριθμ. 2.0 και 2.1 σχέδια του πολιτικού υπομηχανικού Χ. Π., στα οποία αποτυπώνονται οι θέσεις των στεγαστρών μπροστά από τα επιμέρους καταστήματα και οι κατόψεις τους, υπό κλίμακα 1:200 (βλ. τα σχετικά σχέδια), καθώς και την από 10.3.2006 «Τεχνική περιγραφή» του ιδίου, στην οποία διαλαμβάνονται τα ακόλουθα: «Πρόκειται για την κατασκευή στεγαστρών ... σε χώρους που έχουν

[εκ]μισθωθεί από το Λιμενικό Ταμείο στους καταστηματοάρχες ... Οι χώροι για κάθε κατάστημα εμφανίζονται στο συνημμένο τοπογραφικό ... Τα στέγαστρα θα κατασκευασθούν σύμφωνα με τα συνημμένα σχέδια και είναι σύμφωνα με την έγκριση [της ΕΠΑΕ] ... αλλά και την εγκεκριμένη μελέτη ανάπλασης παραλίας Πάργας. Τα στέγαστρα δεν θα είναι μόνιμα αλλά θα τοποθετούνται για το χρονικό διάστημα που η λιμενική επιτροπή θα παραχωρεί το χώρο. Ο σκελετός των στεγαστρων θα είναι από ξύλο ... και θα σταθεροποιείται στο έδαφος με βίδες ώστε η απομάκρυνση του να είναι δυνατή και εύκολη. Η επικάλυψη θα είναι από τεντόπανο ..». Ακολούθησε η έκδοση της προσβαλλόμενης με την κρινόμενη αίτηση υπ' αριθμ. 608/10.4.2006 αποφάσεως του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας Ηπείρου, με τον τίτλο «Παραχώρηση απλής χρήσης τμήματος της Χερσαίας Ζώνης Πάργας στο Λιμενικό Ταμείο Πρέβεζας για την εκτέλεση έργου 'Σκίαστρα εντός Χερσαίας Ζώνης Λιμένα Πάργας" στο πλαίσιο της Ανάπλασης του Ορμου Πάργας». Η πράξη αυτή μνημονεύει στο προοίμιο της γενικώς «τις διατάξεις του ν. 2971/2001 (βλ. στοιχείο 1 του προοιμίου), καθώς και «τη σύμφωνη γνώμη των συναρμοδίων Υπουργείων και Υπηρεσιών όπως αυτές εκφράσθηκαν εγγράφως, ήτοι 1) ΓΕΝ, 2) ΥΕΝ, 3) ΕΦΟΡΕΙΑΣ ΕΝΑΛΙΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ, 4) 8ης ΕΦΟΡΕΙΑΣ ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ, 5) ΛΙΜΕΝΙΚΟΥ ΤΑΜΕΙΟΥ ΠΡΕΒΕΖΑΣ, 6) ΕΠΑΕ ΠΡΕΒΕΖΑΣ, 7) ΔΗΜΟΥ ΠΑΡΓΑΣ», ορίζει δε τα εξής: «Παραχωρούμε στο Λιμενικό Ταμείο το δικαίωμα απλής χρήσης τμήματος της Χερσαίας Ζώνης Λιμένα Πάργας ... για την εκτέλεση έργου 'Σκίαστρα εντός Χερσαίας Ζώνης ...», όπως εικονίζεται στα ... τοπογραφικά διαγράμματα ... που εγκρίθηκαν από την ΕΠΑΕ ... Η εν λόγω παραχώρηση γίνεται με σκοπό την εκτέλεση εργασιών που έχουν σχέση με την κατασκευή σκιάστρων ...» και υπό όρο, μεταξύ άλλων, «να τηρηθούν οι διατάξεις του ν. 3028/2002». Αφού ελήφθη δε υπόψη η ανωτέρω απόφαση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας, χορηγήθηκε στο Λιμενικό Ταμείο Πρέβεζας η επίσης προσβαλλόμενη υπ' αριθμ. 71/19.4.2006 οικοδομική άδεια του Τμήματος Πολεοδομίας και Πολεοδομικών Εφαρμογών της Νομαρχιακής Αυτοδιοικήσεως Πρέβεζας για την κατασκευή κινητών στεγαστρων μπροστά από τα καταστήματα στην παραλία Πάργας, που αναθεωρήθηκε κατόπιν και της από 13.7.2006 πράξεως της οικείας ΕΠΑΕ με την οποία εγκρίθηκε εκ νέου η μορφή των στεγαστρων.

20. Επειδή, η προαναφερθείσα υπ' αριθμ. 2996/2007 εν μέρει προδικαστική απόφαση του Δικαστηρίου διέταξε να αποσταλούν: α) από το Υπουργείο Εμπορικής Ναυτιλίας, ειδικότερα δε από τη Διεύθυνση ΟΛΕΑ - ΔΛΥ της Γενικής Γραμματείας Λιμένων και Λιμενικής Πολιτικής, η οποία είχε αποστείλει στο Συμβούλιο της

Επικρατείας το 8321.4Φ2/12/06/29.6.2006 έγγραφο των απόψεων της υπηρεσίας αυτής επί της αιτήσεως ακυρώσεως, β) από τις αρμόδιες υπηρεσίες της Περιφέρειας Ηπείρου, που είχαν αποστείλει το 1613/24.8.2006 έγγραφο απόψεων, και γ) από την αρμόδια πολεοδομική υπηρεσία της Νομαρχιακής Αυτοδιοικήσεως Πρέβεζας, όλα τα στοιχεία, τα οποία ελήφθησαν υπόψη για την έκδοση των δύο ως άνω προσβαλλόμενων πράξεων, ιδίως δε, οι γνωμοδοτήσεις που μνημονεύονται στο στοιχείο 11 του προοιμίου της 608/10.4.2006 αποφάσεως, η μελέτη και τα διαγράμματα που μνημονεύονται στην απόφαση αυτή, καθώς και τα στοιχεία που συνοδεύουν την οικοδομική άδεια και τη σχετική έγκριση της ΕΠΑΕ. Κατόπιν της προδικαστικής αυτής αποφάσεως περιήλθαν στο Δικαστήριο το Δ.Π.326/29.1.2008 έγγραφο της Διευθύνσεως Πολεοδομίας και Πολεοδομικών Εφαρμογών της ΝΑ Πρέβεζας, συνοδευόμενο από τις οικείες γνωμοδοτήσεις της ΕΠΑΕ και τα διαγράμματα που συνοδεύουν την προσβαλλόμενη οικοδομική άδεια, καθώς και το 8221.Τ58/03/08/17.1.2008 έγγραφο του ΥΕΝ, με το οποίο διαβιβάζεται εκ νέου το προαναφερθέν από 29.6.2006 έγγραφο των απόψεων επί της αιτήσεως ακυρώσεως, ενώ από την Περιφέρεια Ηπείρου, ο Γενικός Γραμματέας της οποίας έχει εκδόσει την προσβαλλόμενη 608/10.4.2006 απόφαση δεν απεστάλησαν στο Δικαστήριο νεότερα έγγραφα ή στοιχεία του φακέλου.

21. Επειδή, όπως προεκτέθηκε ο οικισμός της Πάργας έχει χαρακτηριστεί ως ιστορικός διατηρητέος τόπος (βλ. σκέψη 18). Κατά συνέπεια, πριν από την έκδοση των προσβαλλόμενων πράξεων, θα έπρεπε να χορηγηθεί σχετική έγκριση του Υπουργού Πολιτισμού, κατόπιν γνωμοδοτήσεως του οικείου αρχαιολογικού συμβουλίου, σύμφωνα με όσα έγιναν δεκτά ανωτέρω, στη σκέψη 9. Όπως, όμως, προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου, της εκδόσεως των προσβαλλόμενων δεν προηγήθηκε τέτοια έγκριση του Υπουργού Πολιτισμού, ενώ, εξ άλλου, δεν διαβιβάσθηκε στο Δικαστήριο το αορίστως, χωρίς μνεία του αριθμού πρωτοκόλλου και της ημερομηνίας του, μνημονευόμενο στο στοιχείο 11 του προοιμίου της προσβαλλομένης 608/10.4.2006 αποφάσεως «έγγραφο της 8ης Εφορείας Βυζαντινών Αρχαιοτήτων», καίτοι τούτο ζητήθηκε ειδικώς με την εκδοθείσα επί της υποθέσεως προδικαστική απόφαση. Την ελλείπουσα κατά τα ανωτέρω έγκριση του Υπουργού Πολιτισμού δεν αναπληρώνει το 276/17.6.2002 έγγραφο της 8ης Εφορείας Βυζαντινών Αρχαιοτήτων, το οποίο, πάντως, δεν αφορά την κατασκευή των στεγάστρων ούτε διαλαμβάνει κρίση για το έργο αυτό. Προεχόντως, συνεπώς, για τον λόγο αυτόν, ο οποίος προβάλλεται βασίμως, καθ'ερμηνεία του δικογράφου, είναι

ακυρωτές τόσο η 608/10.4.2006 απόφαση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας Ηπείρου, όσο και η 71/19.4.2006 οικοδομική άδεια του Τμήματος Πολεοδομίας και Πολεοδομικών Εφαρμογών της Νομαρχιακής Αυτοδιοικήσεως Πρέβεζας, ως ισχύει. Περαιτέρω, ενόψει του ότι, κατά τα διαλαμβανόμενα ανωτέρω, στην περιοχή της Πάργας που έχει χαρακτηρισθεί ως τοπίο ιδιαίτερου φυσικού κάλλους περιλαμβάνεται και τμήμα του οικισμού «μεταξύ πλατείας Τουρκοπάζαρου και Φρουρίου» (βλ. σκέψη 18), πριν από την έκδοση των προσβαλλόμενων πράξεων, έπρεπε να εξετασθεί ειδικώς εάν το επίδικο τμήμα της χερσαίας ζώνης λιμένος εμπίπτει στην περιοχή ιδιαίτερου φυσικού κάλλους και σε καταφατική περίπτωση, να προηγηθεί και άδεια του Υπουργού ΠΕΧΩΔΕ, κατόπιν σχετικής γνωμοδοτήσεως της οικείας ΕΠΛΕ, σύμφωνα με όσα έγιναν δεκτά στη σκέψη 11, τέτοια έρευνα δε δεν εχώρησε, εν προκειμένω. Τέλος, οι προαναφερθείσες γνωμοδοτήσεις της ΕΠΑΕ, εκδοθείσες ενόψει των ήδη παρατεθεισών διατάξεων του π.δ. της 6.11.1975-10.1.1976, σε συνδυασμό με τις διατάξεις του άρθρου 9 παρ. 3 του ν. 2987/2002, καθώς και η βάσει αυτών εκδοθείσα οικοδομική άδεια, είναι μη νόμιμες και για τον πρόσθετο λόγο ότι αντίκεινται στις ανωτέρω διατάξεις του ΚΒΠΝ σύμφωνα με τις οποίες σε κοινόχρηστους χώρους, όπως είναι ο επίδικος, που υπάγεται στο κατά το άρθρο 22 παρ. 1 του ν. 2971/2001 ειδικό καθεστώς της χερσαίας ζώνης λιμένων (βλ. σκέψη 15), επιπλέον δε επιτελεί λειτουργία κοινοχρήστου χώρου και στον πολεοδομικό ιστό του οικισμού, απαγορεύεται η κατασκευή κατακόρυφων στηριγμάτων για κινητά προστεγάσματα (βλ. σκέψη 14).

22. Επειδή, συνεπώς, η κρινόμενη αίτηση πρέπει να γίνει δεκτή, καθ' ο μέρος στρέφεται κατά της 608/10.4.2006 αποφάσεως, περί παραχωρήσεως στο Λιμενικό Ταμείο Πρέβεζας του δικαιώματος απλής χρήσεως τμήματος της χερσαίας ζώνης Λιμένος Πάργας για την τοποθέτηση σκιάστρων, και της 71/19.4.2006 οικοδομικής άδειας, για την κατασκευή κινητών στεγάστρων στην ως άνω χερσαία ζώνη, να ακυρωθούν δε οι πράξεις αυτές.

23. Επειδή, το Δικαστήριο, λαμβάνοντας υπόψη ότι με την 2996/2007 απόφαση απορρίφθηκε η κρινόμενη αίτηση ακυρώσεως καθ' ο μέρος στρέφεται κατά κατά της 31/2003 πράξεως του Δημοτικού Συμβουλίου του Δήμου Πάργας και κατά της 1/2006 πράξεως της Λιμενικής Επιτροπής Νομού Πρέβεζας, κρίνει ότι πρέπει να συμψηφισθεί η δικαστική δαπάνη μεταξύ των διαδίκων.

ΣτΕ 2473/2009

[Νόμιμη Υ.Α. για τον χαρακτηρισμό διαρτηρέου κτιρίου, τον καθορισμό χρήσης καταστήματος υγειονομικού ενδιαφέροντος και την επιβολή ειδικών όρων δόμησης]

Πρόεδρος: *Αγγ. Θεοφιλοπούλου*

Εισηγητής: *Αντ. Ντέμσιας*

Δικηγόροι: *Χ. Κοψαχείλης, Αθ. Αλεφάντη, Φ. Βασιλόγιαννης*

Στην αιτιολογική έκθεση, βάσει της οποίας εκδόθηκε η προσβαλλόμενη πράξη χαρακτηρισμού, περιγράφονται λεπτομερώς τα συγκεκριμένα πολεοδομικά, αισθητικά και, ιδίως, αρχιτεκτονικά στοιχεία, εξαιτίας των οποίων η Διοίκηση προέβη στο χαρακτηρισμό του κτιρίου ως διατηρητέου. Τα στοιχεία αυτά ανάγονται στα κριτήρια που ορίζονται στο νόμο για το χαρακτηρισμό και η ουσιαστική αξιολόγησή τους είναι ακυρωτικά ανέλεγκτη.

Η προσβαλλόμενη απόφαση, με την οποία καθορίζονται όροι δόμησης και εξασφαλίζεται η άσκηση νόμιμα προβλεπόμενης χρήσης σε διατηρητέο κτίριο, είναι νόμιμα αιτιολογημένη ενόψει και του κανονιστικού χαρακτήρα της.

Αιτιάσεις για παραβάσεις υγειονομικών, πολεοδομικών και άλλων διατάξεων καθώς και για έλλειψη σχετικής άδειας λειτουργίας, προβάλλονται αλυσιτελώς διότι και -αληθείς υποτιθέμενες- δεν καθιστούν πλημμελή την προσβαλλόμενη απόφαση χαρακτηρισμού του επίδικου κτίσματος ως διατηρητέου.

Βασικές σκέψεις

2. Επειδή, με την αίτηση αυτή ζητείται η ακύρωση της υπ' αριθμ. 23586/10.06.2003 (αποφάσεως της Υφυπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, με την οποία χαρακτηρίσθηκε ως διατηρητέο κτίριο στη θέση «Πάνορμος» του Δήμου Σκοπέλου, καθορίσθηκαν ειδικοί όροι και περιορισμοί δόμησης αυτού και επιβλήθηκε η χρήση αυτού ως καφενείου - εστιατορίου - ουζερί.

3. Επειδή, όπως προκύπτει από την υπ' αριθμ. 4/2005 ληξιαρχική πράξη θανάτου της Ληξιάρχου Σκοπέλου, ο αιτών απεβίωσε στις 23.1.2005, ήτοι μετά την άσκηση της υπό κρίση αιτήσεως (8.10.2003). Με το δεδομένο αυτό νομίμως συνεχίζει τη δίκη, σύμφωνα με το άρθρο 31 παρ. 1 του π.δ/τος 18/1989 (Α' 8), με δήλωση του πληρεξουσίου δικηγόρου του στο ακροατήριο, ο υιός του αποβιώσαντος, ο οποίος φέρεται ως κληρονόμος αυτού, Β. Σ.

4. Επειδή, η υπό κρίση αίτηση ασκείται μετ' εννόμου συμφέροντος από τον αποβιώσαντα αιτούντα, φερόμενο ως ιδιοκτήτη ομόρου προς το κηρυχθέν διατηρητέο ακινήτου, ο οποίος ισχυρίζεται ότι η προβλεπόμενη στην προσβαλλόμενη πράξη χρήση είναι ιδιαίτερα οχληρή και ρυπογόνα για το περιβάλλον και παραβιάζει την αξιοποίηση του ακινήτου του (βλ. ΣΕ 2983/2002).

5. Επειδή, με προφανές έννομο συμφέρον και εν γένει παραδεκτώς παρεμβαίνουν στην ανοιγείσα δίκη οι φερόμενοι ως κατ' ισομοιρίαν ιδιοκτήτες του επίδικου κτιρίου Λ. Σ. και Ν. Β.

6. Επειδή, όπως έχει κριθεί, ο καθορισμός χρήσεως για διατηρητέα κτήρια έχει

κανονιστικό χαρακτήρα και όταν ακόμη αναφέρεται σε ορισμένο κτίριο (βλ. ΣΕ 1984/2005, 1157/2002, 1786/2000, 1191/1996, 1097/1987 Ολ). Συνεπώς, η υπό κρίση αίτηση, η οποία κατατέθηκε στις 30.09.2003, ασκείται εμπροθέσμως τόσο κατά το μέρος που αφορά το τμήμα της προσβαλλόμενης απόφασης της Υφυπουργού ΠΕΧΩΔΕ, με το οποίο επιβλήθηκε η χρήση του συγκεκριμένου κτίσματος ως καφενείου-εστιατορίου-ουζερι, ενόψει του χρόνου δημοσίευσης αυτής στο ΦΕΚ (02.07.2003) και λαμβανομένης υπόψη της αναστολής των προθεσμιών κατά τη διάρκεια των δικαστικών διακοπών από 1η Ιουλίου έως και 15 Σεπτεμβρίου, όσο και κατά το μέρος που αφορά το τμήμα της προσβαλλόμενης απόφασης περί χαρακτηρισμού του επίμαχου κτιρίου ως διατηρητέου, το οποίο έχει ατομικό χαρακτήρα (βλ ΣΕ 2157/1992, 1097/1987 Ολ.), δεδομένου ότι δεν προκύπτει κοινοποίηση στον αιτούντα ή γνώση από αυτόν της προσβαλλόμενης απόφασης, σε χρόνο, από τον οποίο η κατάθεση της αίτησης να απέχει περισσότερο από εξήντα ημέρες (βλ. ΣΕ 2984/2005, 2157/1992).

7. Επειδή, στις παραγράφους 1 και 2 του άρθρου 4 του ΓΟΚ 1985 (ν. 1577/1985, Α' 210) [άρθρο 110 του ΚΒΠΝ (π.δ. της 14.07.1999, Δ' 580)], όπως το άρθρο αυτό αντικαταστάθηκε με το άρθρο 3 του ν. 2831/2000 (Α' 140) ορίζεται ότι: «1. Με προεδρικά διατάγματα, που εκδίδονται με πρόταση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων ή του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού, ύστερα από αιτιολογική έκθεση της κατά περίπτωση αρμόδιας υπηρεσίας του, γνώμη του αρμόδιου Συμβουλίου Χωροταξίας, Οικισμού και Περιβάλλοντος ή του κατά περίπτωση αρμόδιου Συμβουλίου του αρμόδιου Υπουργείου και του Α.Π. Α.Σ. εάν ζητηθεί από τον Υπουργό και γνώμη του οικείου δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου, με σκοπό τη διατήρηση και ανάδειξη της ιδιαίτερης ιστορικής, πολεοδομικής, αρχιτεκτονικής, λαογραφικής, κοινωνικής και αισθητικής φυσιογνωμίας τους, μπορεί να χαρακτηρίζονται: α) οικισμοί ή τμήματα πόλεων ή οικισμών ή αυτοτελή οικιστικά σύνολα εκτός αυτών, ως παραδοσιακά σύνολα, β) χώροι, τόποι, τοπία ή ζώνες ιδιαίτερου κάλλους και φυσικοί σχηματισμοί που συνοδεύουν ή περιβάλλουν ακίνητα και στοιχεία αρχιτεκτονικής κληρονομιάς ως χώροι, τόποι ή ζώνες προστασίας των παραδοσιακών συνόλων, όπως και αυτοτελείς φυσικοί σχηματισμοί ανθρωπογενούς χαρακτήρα, εντός ή εκτός οικισμών, ως περιοχές που έχουν ανάγκη από ιδιαίτερη προστασία, και να θεσπίζονται ειδικοί όροι και περιορισμοί δόμησης και να καθορίζονται χρήσεις, κατά παρέκκλιση από τις διατάξεις του νόμου αυτού και από κάθε άλλη γενική ή ειδική διάταξη, με την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 9

του π.δ. 437/1985 "Καθορισμός και ανακατανομή αρμοδιοτήτων των Υπουργείων" (ΦΕΚ 157 Α')... 2. α) Με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων ή του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού που εκδίδεται ύστερα από αιτιολογική έκθεση της αρμόδιας υπηρεσίας του Υπουργείου και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, μπορεί να χαρακτηρίζονται ως διατηρητέα, μεμονωμένα κτίρια ή Τμήματα κτιρίων ή συγκροτήματα κτιρίων, ως και στοιχεία του περιβάλλοντος χώρου αυτών, όπως επίσης και στοιχεία του φυσικού ή και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος χώρου, όπως αυλές, κήποι, θυρώματα και κρήνες, καθώς και μεμονωμένα στοιχεία πολεοδομικού (αστικού ή αγροτικού) εξοπλισμού ή δικτύων, όπως πλατείες, κρήνες, διαβατικά, λιθόστρωτα, γέφυρες που βρίσκονται εντός ή εκτός οικισμών, για το σκοπό που αναφέρεται στην προηγούμενη παράγραφο και να καθορίζονται ειδικοί όροι προστασίας και περιορισμοί δόμησης και χρήσης, κατά παρέκκλιση από τις διατάξεις του νόμου αυτού και από κάθε άλλη γενική ή ειδική διάταξη. Με όμοια απόφαση μπορεί να χαρακτηρίζεται ως διατηρητέα η χρήση ακινήτου με ή χωρίς κτίσματα εντός ή εκτός οικισμών. Η παραπάνω έκθεση αποστέλλεται στην αρμόδια πολεοδομική υπηρεσία και στον οικείο δήμο ή κοινότητα, ο οποίος εντός πέντε (5) ημερών από τη λήψη της υποχρεούται να την αναρτήσει στο δημοτικό ή κοινοτικό κατάστημα. Για την ανάρτηση αυτή δημοσιεύεται από το δήμο ή κοινότητα σχετική πρόσκληση προς τους ενδιαφερόμενους σε μία τοπική εφημερίδα, αν εκδίδεται ή σε μία εφημερίδα της πρωτεύουσας του νομού. Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να διατυπώσουν αντιρρήσεις προς την αρμόδια υπηρεσία του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργείου μέσα σε προθεσμία είκοσι (20) ημερών από την ημερομηνία δημοσίευσης της πρόσκλησης. Αν ο δήμος ή η κοινότητα δεν τηρήσει όσα αναφέρονται προηγουμένως, η περαιτέρω διαδικασία χαρακτηρισμού συνεχίζεται νόμιμα μετά την πάροδο ενός μήνα από την αποστολή της έκθεσης στο δήμο ή την κοινότητα. Η παραπάνω διαδικασία μπορεί να παραλείπεται εφόσον η έκθεση κοινοποιηθεί απευθείας στον ενδιαφερόμενο. Στην τελευταία αυτή περίπτωση ο ενδιαφερόμενος μπορεί να διατυπώσει τις αντιρρήσεις του μέσα σε ένα μήνα από την κοινοποίηση της έκθεσης, β) ...». Σημειωτέον ότι η κατά τις ανωτέρω διατάξεις αρμοδιότητα του Υπουργού ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. για τον χαρακτηρισμό κτιρίων ως διατηρητέων και τον καθορισμό όρων και περιορισμών δομήσεως αυτών, είχε νομίμως μεταβιβασθεί κατά τον κρίσιμο χρόνο στην εκδούσα την προσβαλλόμενη απόφαση Υφυπουργό με το άρθρο 2 παρ. 1 περ. γ της υπ' αριθμ. Υ6/31.10.2001 απόφασης του Πρωθυπουργού και της Υπουργού ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. (ΦΕΚ Β' 1484), συνεπώς εν προκειμένω η προσβαλλόμενη απόφαση εκδόθηκε αρμοδίως.

8. Επειδή, στην προκείμενη περίπτωση, από τα στοιχεία του φακέλου προκύπτουν τα εξής: Με αίτηση τους (από 07.06.2002) προς το ΥΠΤΕΧΩΔΕ οι ήδη παρεμβαίνοντες Λάμπρος Σταμάτης και Νίκη Βλαχάκη ζήτησαν να χαρακτηρισθεί ως διατηρητέο κτίριο ιδιοκτησίας τους, ευρισκόμενο στη θέση «Πάνορμος» Σκοπέλου και να χορηγηθεί άδεια χρήσης του ως Καφενείου - Εστιατορίου - Ουζερί, υποβάλλοντας συνημμένα σχετικό φάκελο (τοπογραφικά - φωτογραφίες κ.λπ.). Με το υπ' αριθμ. πρωτ. 9962/5641/01.07.2002 έγγραφο του Τμήματος Παραδοσιακών Οικισμών του ΥΠΕΧΩΔΕ (στο εξής αναφερόμενο ως Υπηρεσία) επεστράφη ο σχετικός φάκελος στους αιτούντες και τους γνωστοποιήθηκε ότι το επίμαχο κτίσμα -το οποίο, σύμφωνα με τα υποβληθέντα στοιχεία, ανεγέρθηκε το 1950 εντός γραμμής αιγιαλού και παραλίας, και για το οποίο συνεπώς έχουν εφαρμογή οι διατάξεις των άρθρων 7 παρ. 2 και 27 παρ. 2 του ν. 2971/2001- δεν πληροί τις προϋποθέσεις του άρθρου 3 του ν. 2831/2000 για το χαρακτηρισμό του ως διατηρητέου. Σημειωτέον δε ότι σε σχετικό ενημερωτικό σημείωμα (υπ' αριθμ. πρωτ. Ε.Δ. 10157/01.10.2002) της ως άνω Υπηρεσίας του ΥΠΕΧΩΔΕ προς την Υφυπουργό ΠΕΧΩΔΕ αναφέρεται ότι το επίμαχο κτίσμα για μεγάλο χρονικό διάστημα από την ανέγερση του στέγασε δραστηριότητες ακοθήκευσης ρετσινιού, σύμφωνα με την υπ' αριθμ. 1950/20.10.1989 ένορκη βεβαίωση του συμβολαιογράφου Βόλου Γ. Ζ., καθώς και ότι με τη σημερινή του εικόνα έχει αλλοιωθεί σημαντικά και δεν διαθέτει, κατά την άποψη της Υπηρεσίας στοιχεία που να συνηγορούν στον χαρακτηρισμό του ως διατηρητέου. Σημειώνεται δε περαιτέρω ότι η Υπηρεσία είναι ιδιαίτερα επιφυλακτική για την προώθηση του ζητούμενου χαρακτηρισμού του κτιρίου ως διατηρητέου, επειδή πρόκειται για μικρό ισόγειο κτίσμα, ιδιαίτερα αλλοιωμένο και λόγω του ότι βρίσκεται μέσα στη ζώνη αιγιαλού και παραλίας. Εν συνεχεία για το ζήτημα του χαρακτηρισμού του επίμαχου κτιρίου ως διατηρητέου συντάχθηκε από την Υπηρεσία η από 3 1.01.2003 αιτιολογική έκθεση, στην οποία αναφέρονται τα εξής: «Από την μελέτη των στοιχείων που προσκομίσθηκαν διαπιστώθηκε ότι: α) έχει εκδοθεί η υπ' αρ. 129/1994 οικοδομική άδεια από το Πολεοδομικό Γραφείο Σκοπέλου για επισκευή «Επισκευή Ισογείου Καταστήματος για λόγους χρήσης και υγιεινής», β) έχουν υποβληθεί αντίγραφα τοπογραφικών και αρχιτεκτονικών σχεδίων, όπου εμφανίζεται ισόγειος οικοδομή διαστάσεων (7,00 X 13,00μ) και εμβαδού 91.00 τμ επί οικοπέδου σε εκτός σχεδίου περιοχή εμβαδού 143,00 τμ., γ) έχει υποβληθεί τοπογραφικό διάγραμμα και αντίγραφο του ΦΕΚ 246Δ/98 «Καθορισμός των ορίων του αιγιαλού και δημιουργία ζώνης παραλίας στην θέση «Πάνορμος» Σκοπέλου Μαγνησίας, υπό το οποίο διαπιστώνεται ότι το συγκεκριμένο κτίριο ευρίσκεται εντός γραμμής αιγιαλού και παραλίας, δ) από

την 1950/20-10-1989 Ένορκη Βεβαίωση του Συμβολαιογράφου του Βόλου Ι. Ζ., όπου βεβαιώνεται ότι το παραπάνω κτίριο κατασκευάστηκε από τον Γ. Βλαχάκη, το έτος 1950, και χρησιμοποιείτο σαν αποθήκη ρετσινιού. Το κτίριο έχει διαστάσεις 7,00 x 13.00 μ. όπως αναφέρθηκε προσανατολισμένα με την μεγάλη πλευρά του προς την θάλασσα με απλή διάταξη ανοιγμάτων σύμφωνα με τα παραδοσιακά πρότυπα φέρει στο κέντρο μια πόρτα εισόδου και εκατέρωθεν δυο παράθυρα. Το κτίριο είναι λιθόκτιστο ανεπίχριστο και φέρει δίρριχτη στέγη από γαλλικά κεραμίδια. Σοβατοπλαίσια υπάρχουν γύρω από τα ανοίγματα Το κτίριο χρησιμοποιείται σήμερα ως καφενείο-εστιατόριο-ουζερί. ΓΝΩΜΗ ΤΗΣ Δ/ΝΣΗΣ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ: Το υπόψη κτίριο στον «Πάνορμο» Σκοπέλου είναι τυπικό δείγμα αγροτικής αποθήκης που με τη μετεξέλιξη των οικονομικών δραστηριοτήτων χρησιμοποιείται ως καφενείο-εστιατόριο-ουζερί την τουριστική περίοδο. Το ισόγειο κτίριο πρέπει να διατηρηθεί για λόγους ιστορικής μνήμης δεδομένου ότι χρησιμοποιείτο σαν αποθήκη ρετσινιού και ήταν άρρηκτα συνδεδεμένο με την τοπική αγροτική περιοχή, ενώ σήμερα με την απλή μορφή του και την θέση του αποτελεί «τοπόσημο» για την ευρύτερη περιοχή..... Ύστερα από τα παραπάνω η Δ/νσή μας προτείνει την έκδοση Υπουργικής Απόφασης βάσει των διατάξεων της παρ. 2 του άρθρου 3 του ν. 2831/00 (ΦΕΚ 140Α713.6.2000) περί ΓΟΚ με το εξής περιεχόμενο:». Η αιτιολογική αυτή έκθεση απεστάλη στο Δήμο Σκοπέλου με το υπ' αριθμ. πρωτ. ΗΠ 4979/31.01.2003 έγγραφο, προκειμένου να τηρηθούν οι προβλεπόμενες από τις σχετικές διατάξεις διατυπώσεις δημοσιότητας και αναρτήθηκε στο Δημοτικό Κατάστημα στις 17.2.2003 (βλ. σχετικό αποδεικτικό). Κατά της αιτιολογικής εκθέσεως ο ήδη αποβιώσας αιτών κατέθεσε αντιρρήσεις (υπ' αριθμ. πρωτ. 14614/09.04.2003), προβάλλοντας ότι το αίτημα των ιδιοκτητών του επίμαχου κτιρίου περί χαρακτηρισμού αυτού ως διατηρητέου, αποτελεί μεθόδευση προκειμένου να εξασφαλίσουν και πάλι την χρήση του ως ουζερί, δεδομένου ότι η άδεια λειτουργίας του ανακλήθηκε με απόφαση του Δήμου Σκοπέλου για σωρεία παραβάσεων και να καταστήσουν ανίσχυρα τα πρωτόκολλα διοικητικής αποβολής που έχουν εκδοθεί σε βάρος τους απο την Κτηματική Υπηρεσία Μαγνησίας για αυθαίρετη κατάληψη και χρήση δημόσιας έκτασης (αιγιαλού), με την κατασκευή εντός αυτού αυθαιρέτων κτισμάτων, των οποίων έχει διαταχθεί αρμοδίως η κατεδάφιση. Ενόψει των ως άνω αντιρρήσεων συντάχθηκαν παρατηρήσεις, στις οποίες η Διεύθυνση Νομοθετικού Έργου αναφέρει τα εξής: «Από τα στοιχεία του φακέλου προκύπτει ότι το συγκεκριμένο κτίριο εμπίπτει εντός της γραμμής αιγιαλού και παραλίας, που παλαιότερα χρησιμοποιείτο ως αγροτική αποθήκη ενώ σήμερα λειτουργεί, με άδεια που πιθανόν να έχει ανακληθεί από τον Δήμο Σκοπέλου ως

εστιατόριο-ουζερί-καφενείο. Έχουν εκδοθεί δύο πρωτόκολλα διοικητικής αποβολής (5/90, 1 και 2/1999). Στην αιτιολογική έκθεση δεν αναφέρονται εκείνα τα ιδιαίτερα αρχιτεκτονικά διακοσμητικά κ.λπ. στοιχεία, τα οποία θα δικαιολογούσαν επαρκώς την πρόταση χαρακτηρισμού του εν λόγω κτιρίου ως διατηρητέου πλην μερικών αορίστων αναφορών που στην ουσία αποτελούν απλή περιγραφή. Οι ακτές αποτελούν ευπαθή οικοσυστήματα, τα οποία προστατεύονται από τις διατάξεις του άρθρου 24 του Συντάγματος. Η ζώνη αιγιαλού ως εκ της φύσεως της αποτελεί πράγμα κοινόχρηστο και είναι κατά νόμο υποχρεωτικώς αδόμητος. Στην εισήγηση δεν τεκμηριώνεται ότι αποτελεί εξαιρετικό αρχιτεκτονικό δείγμα ώστε να διατηρηθεί εις βάρος του αιγιαλού. Εξ άλλου, από τις φωτογραφίες προκύπτει ότι έχει υποστεί πολλές αλλοιώσεις από το αρχικό κτίριο (φωτ. 5)». Ωστόσο, η Διευθύντρια του Τμήματος Παραδοσιακών Οικισμών του ΥΠΕΧΩΔΕ, απαντώντας στις ανωτέρω παρατηρήσεις, διατυπώνει τη γνώμη ότι «το κτίριο είναι σημαντικό και χρήζει διατήρησης διότι λειτουργεί ως «τοπόσημο» στην παραλιακή αυτή περιοχή, όπως αναλυτικά αναφέρεται στην από 31.01.2003 αιτιολογική έκθεση της Υπηρεσίας μας». Ακολούθως εκδόθηκε η ήδη προσβαλλόμενη υπ' αριθμ. 23586/10.06.2003 απόφαση της Υφυπουργού ΠΕΧΩΔΕ (ΦΕΚ Δ' 683), με την οποία λαμβάνοντας υπόψη την ήδη προαναφερθείσα από 31.01.2003 αιτιολογική έκθεση και θεωρώντας ότι παρήλθε η οριζόμενη από τις διατάξεις του άρθρου 4 παρ. 2 του ν. 1577/1985 (ΓΟΚ), όπως αυτό αντικαταστάθηκε με το άρθρο 3 του ν. 2831/2000, χωρίς να περιέλθουν στην Υπηρεσία τυχόν αντιρρήσεις ενδιαφερομένων, αποφασίσθηκαν τα εξής: « 1. Χαρακτηρίζεται ως διατηρητέο στο σύνολο του το κτίριο που βρίσκεται στη θέση «Πάνορμος» του δήμου Σκοπέλου (ν. Μαγνησίας), φερόμενο ως ιδιοκτησία του Λ. Σ. και Ν. Β., όπως αυτό φαίνεται με μαύρη διαγράμμιση στο σχετικό πρωτότυπο τοπογραφικό διάγραμμα.... 2. Διατηρητέο χαρακτηρίζεται το αρχικό κτίριο, καθώς και οι εναρμονιζόμενες με αυτό μεταγενέστερες προσθήκες, όχι όμως και τα κάθε είδους καθ' ύψος ή κατ' επέκταση υπάρχοντα προσκτίσματα που αλλοιώνουν το αρχικό κτίριο. Ο καθορισμός των προσκτισμάτων που αλλοιώνουν το αρχικό κτίριο, πραγματοποιείται από την Επιτροπή Πολεοδομικού και Αρχιτεκτονικού Ελέγχου (ΕΠΑΕ). 3. Απαγορεύεται η αφαίρεση, αλλοίωση ή καταστροφή τόσο των επί μέρους αρχιτεκτονικών ή καλλιτεχνικών και διακοσμητικών στοιχείων του χαρακτηριζόμενου ως διατηρητέου κτιρίου, όσο και του κτιρίου συνολικά,... 4. Επιτρέπεται η επισκευή, ο εκσυγχρονισμός των εγκαταστάσεων, 5. Δεν επιτρέπεται η τοποθέτηση φωτεινών ή μη επιγραφών... 6. Επιβάλλεται η χρήση καφενείου-εστιατορίου-ουζερί. 7... 8...».

9. Επειδή, ο αιτών ισχυρίζεται ότι η προσβαλλόμενη πράξη είναι ακυρωτέα ως εκδοθείσα κατά παράβαση των εφαρμοστέων διατάξεων του άρθρου 4 παρ. 1 και 2 του ν. 1577/1985, όπως αυτό αντικαταστάθηκε από το άρθρο 3 του ν. 2831/2000, άλλως ως πλημμελώς αιτιολογημένη, διότι ούτε η προσβαλλόμενη αναφέρει αλλά ούτε και από τη σχετική αιτιολογική έκθεση προκύπτουν τα ιδιαίτερα μορφολογικά, αισθητικά, λαογραφικά κ.λπ. στοιχεία σχετικά με το επίδικο κτίριο, τα οποία επέβαλαν το χαρακτηρισμό αυτού ως διατηρητέου. Ο λόγος αυτός είναι απορριπτέος ως αβάσιμος, διότι στη σχετική αιτιολογική έκθεση περιγράφονται λεπτομερώς, κατά τα εκτεθέντα, τα συγκεκριμένα πολεοδομικά, αισθητικά και, ιδίως, αρχιτεκτονικά στοιχεία, βάσει των οποίων η Διοίκηση προέβη στο χαρακτηρισμό ως διατηρητέου του επίμαχου κτιρίου και τα οποία ανάγονται στα κατά νόμο οριζόμενα κριτήρια για το χαρακτηρισμό, η ουσιαστική δε αξιολόγηση των στοιχείων και χαρακτηριστικών αυτών είναι ακυρωτικώς ανέλεγκτη (βλ. ΣτΕ 1819/2005, 2798/2002, 2861/2001 κ.ά.).

10. Επειδή, περαιτέρω, ο αιτών ισχυρίζεται ότι η προσβαλλόμενη απόφαση είναι ακυρωτέα διότι με αυτήν, κατά παράβαση των προαναφερθεισών διατάξεων του άρθρου 4 του ν. 1577/1985 καθώς και του άρθρου 24 παρ. 1 και 6 του Συντάγματος, «επιβλήθηκε» η χρήση του επίδικου κτίσματος ως καφενείου-εστιατορίου-ουζερι, χωρίς να αναφέρονται, τόσο στην απόφαση αυτή όσο και στη σχετική αιτιολογική έκθεση, στοιχεία αξιολόγησης των επιπτώσεων από τη χρήση αυτή στη φυσιογνωμία του κτιρίου, στο χαρακτήρα του ως διατηρητέου και στον περιβάλλοντα χώρο, αλλά και χωρίς να ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι το επίδικο κτίσμα είναι κατεδαφιστέο ως ανεγερθέν σε παρανόμως καταληφθείσα έκταση του αιγιαλού και της παραλίας, ενώ η σχετική άδεια λειτουργίας του ως ουζερι έχει ανακληθεί. Τα παραπάνω προβαλλόμενα πρέπει να απορριφθούν αφενός ως αβάσιμα γιατί, η προσβαλλόμενη απόφαση, με την οποία, δια του καθορισμού όρων δομήσεως, εξασφαλίστηκε η άσκηση νομίμως προβλεφθείσης χρήσεως σε διατηρητέο κτίριο, είναι νομίμως και επαρκώς αιτιολογημένη, ενόψει και του κανονιστικού χαρακτήρα αυτής (βλ. ΣτΕ 43/2005). αφετέρου, τα σχετικά με παραβάσεις υγειονομικών, πολεοδομικών κ.λπ. διατάξεων και ελλείψεως σχετικής άδειας λειτουργίας, προεχόντως ως αλυσιτελώς προβαλλόμενα, διότι, όπως βασίμως προβάλλεται από τους παρεμβαίνοντες με το δικόγραφο της παρεμβάσεως, οι αιτιάσεις αυτές και αληθείς υποτιθέμενες δεν καθιστούν πλημμελή την προσβαλλόμενη απόφαση περί χαρακτηρισμού του επίδικου κτίσματος ως διατηρητέου, για την οποία αρκεί η συνδρομή των προβλεπομένων στις προαναφερθείσες διατάξεις του άρθρου 4 παρ. 2 του ν.

1577/1985 προϋποθέσεων.

11. Επειδή, εφόσον δεν προβάλλεται άλλος λόγος ακυρώσεως, πρέπει να απορριφθεί η κρινόμενη αίτηση και να γίνει δεκτή η παρέμβαση.

ΣΤΕ 2472/2009

[Παράνομη άδεια οικοδομής για ανέγερση πολιτιστικού κέντρου χωρίς να προηγηθεί έγκριση περιβαλλοντικών όρων]

Πρόεδρος: *Κ. Μενουδάκος*

Εισηγητής: *Αντ. Ντέμσιας*

Δικηγόροι: *Μ. Τρεμμόπουλος, Χρ. Μπακέλλας, Β. Κουρούμαλης, Χ. Χρυσανθάκης*

Η προσβαλλόμενη οικοδομική άδεια, η οποία αφορά την ανέγερση πολιτιστικού κέντρου εμβαδού 2.644,19 τ.μ., δηλαδή έργο που υπόκειται σε περιβαλλοντική αξιολόγηση και αδειοδότηση, εκδόθηκε, χωρίς να έχει προηγηθεί σχετική έγκριση περιβαλλοντικών όρων. Η πλημμέλεια αυτή δεν αίρεται με την εκ των υστέρων έκδοση πράξης έγκρισης περιβαλλοντικών όρων διότι η νομιμότητα των διοικητικών πράξεων κρίνεται με βάση το υφιστάμενο κατά την έκδοσή τους νομικό και πραγματικό καθεστώς. Επομένως, η παραπάνω οικοδομική άδεια είναι παράνομη και

ακυρωτέα.

Βασικές σκέψεις

2. Επειδή, με την αίτηση αυτή ζητείται η ακύρωση: α) της υπ' αριθμ. 51/14-10-2004 αποφάσεως της Δευτεροβάθμιας Επιτροπής Επιλύσεως Δασικών Αμφισβητήσεων της περιφέρειας του Εφετείου Θεσσαλονίκης, κατά το μέρος που με αυτή τροποποιήθηκε η υπ' αριθμ. 6/21-5-02 απόφαση της Πρωτοβάθμιας Επιτροπής Επιλύσεως Δασικών Αμφισβητήσεων, κατόπιν αποδοχής προσφυγής του Αριστοτέλη Δελλίδη, τότε ιδιοκτήτη εκτάσεως εμβαδού 17.237,25 τ.μ στη θέση «Σκάπα-Γερά» του Δημοτικού Διαμερίσματος Πυλαίας του ομώνυμου Δήμου, και τμήμα εμβαδού 8.289,81 τ.μ, της ανωτέρω εκτάσεως, χαρακτηρίστηκε ως «τεχνητή φυτεία επί μη δασικής εκτάσεως, υπαγόμενη στις διατάξεις του άρθρου 11 του ν. 3208/2003», β) του υπ' αριθμ. 4162/12-7-2006 εγγράφου του Προϊσταμένου του Δασαρχείου Θεσσαλονίκης, που εκδόθηκε σε απάντηση σχετικής αιτήσεως της Χ. Γ.-Κ., νυν ιδιοκτήτριας της επίμαχης εκτάσεως, με το οποίο η Διοίκηση πληροφόρησε την τελευταία ότι «δεν έχουμε αντίρρηση για την όποια χρήση της έκτασης» και γ) της υπ' αριθμ. 972/6-7-2007 οικοδομικής αδείας της Διευθύνσεως Πολεοδομίας της Νομαρχιακής Αυτοδιοικήσεως Θεσσαλονίκης, με την οποία επετράπη στους Γ. Κ. και Χ. Γ.-Κ. η ανέγερση «Πολιτιστικού Κέντρου Πολλαπλών Χρήσεων με περίφραξη».

3. Επειδή, το αιτούν σωματείο ασκεί την κρινόμενη αίτηση με έννομο συμφέρον, ισχυριζόμενο ότι η εκτέλεση των προσβαλλόμενων πράξεων συνεπάγεται βλάβη του περιβάλλοντος, η προστασία του οποίου ανήκει στους καταστατικούς σκοπούς του (ΣτΕ 3479/97). Το έννομο δε συμφέρον του, δεν αναιρείται ως προς την της υπό στοιχ. α' πράξη, από το γεγονός ότι δεν μετέσχε στην ενδικοφανή διαδικασία που κατέληξε στην έκδοση της ως άνω πράξεως, δεδομένου ότι, εν πάση περιπτώσει, θίγεται ενόψει του καταστατικού σκοπού του, από τον χαρακτηρισμό του ως άνω επιδικίου τμήματος ως μη δασικής εκτάσεως κατά τροποποίηση της σχετικής αποφάσεως της οικείας πρωτοβάθμιας επιτροπής κατόπιν προσφυγής του δικαιοπαρόχου των αιτούντων. Εξάλλου, ναι μεν κατά τη συζήτηση στο ακροατήριο δεν παραστάθηκε το αιτούν

σωματείο, όμως υπάρχει στο φάκελο της υπόθεσης το υπ' αριθμ. 761/23.5.2008 πληρεξούσιο του συμβολαιογράφου Θεσσαλονίκης Δημητρίου Κουτσίκου, με το οποίο ο Α. Γ., ενεργών ως πρόεδρος του διοικητικού συμβουλίου και νόμιμος εκπρόσωπος του αιτούντος σωματείου διόρισε ως ειδικό πληρεξούσιο, αντιπρόσωπο και αντίκλητο, τον υπογράφοντα την υπό κρίση αίτηση δικηγόρο Χρήστο Μπακέλλα για να εκπροσωπήσει το σωματείο κατά την εκδίκαση της κρινόμενης αιτήσεως και ενέκρινε όλες τις ενέργειες, τις οποίες είχε προτείνει ο πληρεξούσιος αυτός δικηγόρος στο πλαίσιο της παραπάνω εντολής. Κατά δε την παρ. 1 του άρθρου 27 του π.δ. 18/1989 (Α' 8), όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 4 παρ. 2 του ν. 2479/1997 (Α' 67), σύμφωνα με την οποία ο νόμιμος εκπρόσωπος του νομικού προσώπου ιδιωτικού δικαίου τεκμαίρεται ότι ενεργεί με την άδεια του άλλου οργάνου, το ειδικό αυτό συμβολαιογραφικό πληρεξούσιο αρκεί για τη νομιμοποίηση του υπογράφοντος το δικόγραφο δικηγόρου.

6. Επειδή, από τις προσβαλλόμενες πράξεις, η υπό στοιχ. γ' οικοδομική άδεια υπάγεται, κατά το άρθρο 1 παρ. Ι περ. θ' του ν. 702/1977 (Α' 268), όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 1 παρ. 1 του ν. 2944/2001 (Α' 222), στην αρμοδιότητα του τριμελούς διοικητικού εφετείου. Για λόγους, όμως, οικονομίας της δίκης και συνάφειας της πράξεως αυτής με την υπό στοιχ. α' προσβαλλόμενη, με την οποία αποχαρακτηρίστηκε τμήμα της επίμαχης εκτάσεως εμβαδού 8.289,81 τ.μ από δασικό και ως εκ τούτου κατέστη δυνατή η έκδοση της ανωτέρω αδείας, συντρέχει νόμιμος λόγος να κρατηθεί η υπόθεση και ως προς την πράξη αυτή και να δικασθεί στο σύνολό της από το Συμβούλιο της Επικρατείας (πρβλ. ΣτΕ 2133, 2135/03).

7. Επειδή, η υπό στοιχ. β' προσβαλλόμενη πράξη του Δασαρχείου Θεσσαλονίκης, στην οποία, σε απάντηση προς σχετική αίτηση της ιδιοκτήτριας της επίμαχης εκτάσεως, αναφέρεται ότι κατά της 51/2004 αποφάσεως της οικείας δευτεροβάθμιας επιτροπής επιλύσεως δασικών αμφισβητήσεων, δηλαδή κατά της πρώτης από τις ήδη προσβαλλόμενες πράξεις, δεν έχει ασκηθεί αίτηση ακυρώσεως και ότι η επίμαχη έκταση «ως μη δασική για την οποία δεν συντρέχουν λόγοι κήρυξης της ως αναδασωτέας κατά την διαδικασία του άρθρου 38 του ν. 998/79 δεν προστατεύεται από τις διατάξεις της Δασικής Νομοθεσίας και ως εκ τούτου δεν έχουμε αντίρρηση για την όποια χρήση της έκτασης», αποτελεί πληροφοριακό έγγραφο στερούμενο εκτελεστότητας (πρβλ ΣτΕ 1743/02) και επομένως, προσβάλλεται απαραδέκτως.

8. Επειδή, στο άρθρο 14 του Ν. 998/1979 (Α' 289) ορίζονται τα εξής : "1. Εάν

δεν έχει καταρτισθή εισέτι δασολόγιον, ο χαρακτηρισμός περιοχής τινός ή τμήματος της επιφανείας της γης ως δάσους ή δασικής εκτάσεως και ο καθορισμός των ορίων τούτων διά την εφαρμογήν των διατάξεων του παρόντος νόμου, ως και ο προσδιορισμός της κατηγορίας εις ην ανήκει δάσος ή δασική έκτασις κατά τας εν άρθρ. 4 διακρίσεις, ενεργείται κατ' αίτησιν οιουδήποτε έχοντος έννομον συμφέρον ή και αυτεπαγγέλτως διά πράξεως του κατά τόπον αρμοδίου δασάρχου. 2. Η κατά την προηγουμένην παράγραφον πράξις ... δέον να είναι προσηκόντως ητιολογημένη ... Η πράξις αυτή κοινοποιείται εις τον υποβαλόντα την σχετικήν αίτησιν ιδιώτην ή νομικόν πρόσωπον ή δημοσίαν υπηρεσίαν, αποστέλλεται εις τον οικείον δήμον ή κοινότητα και εκτίθεται επί ένα μήνα μερίμνη του δημάρχου ή προέδρου της κοινότητος εις το δημοτικόν ή κοινοτικόν κατάστημα. Ανακοίνωσις περί της συντάξεως της ως άνω πράξεως και της αποστολής αυτής εις τον οικείον δήμον ή κοινότητα, μετά περιλήψεως του περιεχομένου της δημοσιεύεται εις δύο τουλάχιστον τοπικάς εφημερίδας ή εις μίαν τοπικήν και μίαν εφημερίδα των Αθηνών ή της Θεσσαλονίκης. 3. Κατά της πράξεως του δασάρχου περί ης αι προηγούμεναι παράγραφοι, επιτρέπονται αντιρρήσεις του νομάρχου, ως και παντός έχοντος έννομον συμφέρον φυσικού ή νομικού προσώπου, εντός δύο μηνών από της κατά τα ανωτέρω προς αυτό κοινοποιήσεως, ή, εφ' όσον δεν συντρέχει περίπτωσις κοινοποιήσεως, από της τελευταίας των κατά την προηγουμένην παράγραφον δημοσιεύσεων, ενώπιον της κατά το αρθρ. 10 παρ. 3 επιτροπής του νομού, εις όν ευρίσκεται η υπό αμφισβήτησιν έκτασις ή το μεγαλύτερον τμήμα αυτής. Η επιτροπή, ως και η δευτεροβάθμιος τοιαύτη, λαμβάνουσα υπ' όψιν τον σχετικόν φάκελον και τας προτάσεις του ενδιαφερομένου ως άνω ιδιώτου, νομικού προσώπου ή δημοσίας υπηρεσίας, δυναμένη δε και να διενεργήση αυτοψίαν προς μόρφωσιν ασφαλεστέρας γνώμης περί της υφισταμένης εν τη περιοχή καταστάσεως, αποφαινεται ητιολογημένως εντός τριμήνου προθεσμίας από της υποβολής των αντιρρήσεων. 4. ...". Εξάλλου, η παράγραφος 5 του άρθρου 10 του ν. 998/1979 ορίζει ότι «δι' αποφάσεων του Υπουργού Γεωργίας δημοσιευομένων εις την Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, δύναται να ρυθμίζεται παν θέμα αναφερόμενον εις την λειτουργίαν των κατά το παρόν άρθρον ... επιτροπών [Επιτροπών Επιλύσεως Δασικών Αμφισβητήσεων], ως και την ενώπιον αυτών διαδικασίαν». Περαιτέρω, στο άρθρο 78 παρ. 1 του αυτού νόμου, υπό τον γενικό τίτλο «Εξουσιοδοτήσεις», ορίζονται τα εξής: «Δι' αποφάσεων του Υπουργού Γεωργίας δημοσιευομένων εις την Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, ρυθμίζονται πάσαι αι λεπτομέρειαι εφαρμογής του παρόντος νόμου» Κατ' επίκληση των ανωτέρω εξουσιοδοτικών διατάξεων εξεδόθη η 78806/4479/27.05.1993 απόφαση του

Υφυπουργού Γεωργίας «Δημοσίευση αποφάσεων των Ε.Ε.Δ.Α» (Β' 396), η οποία στην παράγραφο 4 ορίζει ότι «η προθεσμία για την άσκηση αίτησης ακύρωσης κατά των αποφάσεων των Βαθμιών ΕΕΔΑ, εκ μέρους του Νομάρχη ή εχόντων έννομο συμφέρον ιδιωτών αρχίζει από την τελευταία δημοσίευση των αποφάσεων αυτών κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 14 του Ν. 998/79».

9. Επειδή, κατά την έννοια των ανωτέρω διατάξεων του ν. 998/1979, παρέχεται στον Υπουργό Γεωργίας εξουσιοδότηση για την ρύθμιση, αφ' ενός διαδικαστικών θεμάτων που αφορούν την διοικητική διαδικασία επιλύσεως δασικών αμφισβητήσεων ενώπιον των οικείων επιτροπών, καθώς και θεμάτων αναγομένων στη λειτουργία των επιτροπών αυτών (άρθρο 10 παρ. 5) και αφ' ετέρου λεπτομερειακών εν σχέσει προς τις διατάξεις του νόμου τούτου θεμάτων, των οποίων η ρύθμιση είναι αναγκαία για την εφαρμογή των διατάξεων αυτού εν γένει (άρθρο 78 παρ. 1) [βλ. ΣΕ 4012/2004, 1895/2001]. Μεταξύ των θεμάτων αυτών δεν περιλαμβάνονται τα αφορώντα στην άσκηση ενδίκων βοηθημάτων κατά των εκδιδομένων στο πλαίσιο της ανωτέρω διοικητικής διαδικασίας πράξεων, όπως είναι ο καθορισμός σχετικών δικαστικών προθεσμιών. Συνεπώς, οι προπαρατεθείσες διατάξεις της παραγράφου 4 της ως άνω υπουργικής απόφασης, οι οποίες αναφέρονται στην έναρξη της προθεσμίας ασκήσεως αιτήσεως ακυρώσεως, είναι ανίσχυρες, ως εκτός εξουσιοδοτήσεως, μόνη δε η δημοσίευση των - ατομικού περιεχομένου - πράξεων των Δευτεροβαθμίων Επιτροπών, η οποία έχει προβλεφθεί για λόγους μείζονος δημοσιότητας αυτής, δεν δύναται να κινήσει την προθεσμία, για την άσκηση αιτήσεως ακυρώσεως ενδιαφερομένων για την ακύρωση αυτών (ΣτΕ 3875/2008).

10. Επειδή, στην προκείμενη περίπτωση, η προσβαλλόμενη απόφαση της Δευτεροβάθμιας Επιτροπής Επιλύσεως Δασικών Αμφισβητήσεων της περιφέρειας του Εφετείου Θεσσαλονίκης (51/14-10-2004) τοιχοκολλήθηκε στις 3-12-2004 και για ένα μήνα στον πίνακα ανακοινώσεων του δημοτικού καταστήματος του Δήμου Πυλαίας Θεσσαλονίκης (βλ. στο φάκελο σχετικό αποδεικτικό τοιχοκόλλησης), ανακοίνωση δε του Δασαρχείου Θεσσαλονίκης σχετικά με την παραπάνω έκδοση της απόφασης και το περιεχόμενο της δημοσιεύθηκε στην εφημερίδα Μακεδονία στις 4-12-2004 και στην εφημερίδα Αγγελιοφόρος στις 6-12-2004 (βλ. στο φάκελο φωτοαντίγραφα των σελίδων των εφημερίδων). Η κρινόμενη αίτηση κατά της απόφασης αυτής κατατέθηκε στις 26-10-2007, δηλαδή δύο έτη και 10 μήνες και είκοσι ημέρες περίπου από την τελευταία δημοσίευση της απόφασης αυτής. Και ναι μεν, σύμφωνα με όσα έγιναν

παραπάνω δεκτά, μόνη η δημοσίευση της απόφασης αυτής δεν κίνησε την προθεσμία ασκήσεως της αιτήσεως ακυρώσεως, όμως ενόψει: α) του μεγάλου ως άνω χρονικού διαστήματος από τη δημοσίευση έως την άσκηση της αιτήσεως ακυρώσεως, β) του τεκμαιρομένου ευλόγου ενδιαφέροντος του αιτούντος σωματείου για θέματα και διοικητικές πράξεις που άπτονται των κυρίων καταστατικών σκοπών του, στους οποίους περιλαμβάνεται η προστασία της άγριας ζωής, των φυσικών οικοσυστημάτων, της αισθητικής του τοπίου και των οικολογικών κύκλων, ώστε να προβαίνει στις αναγκαίες ενέργειες για την επιδίωξη των σκοπών αυτών (πρβλ. ΣΤΕ 835/2009), γ) του γεγονότος ότι το Γ. Ε. της Ε. άσκησε ήδη στις 24.1.2005 την υπ' αριθμ. 623/24-1-2005 αίτηση ακυρώσεως ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας κατά της προσβαλλόμενης απόφασης της Δευτεροβάθμιας Επιτροπής Επίλυσης Δασικών Αμφισβητήσεων, από την οποία στη συνέχεια παραιτήθηκε (βλ. στο φάκελο το υπ' αριθμ. πρωτ. 2379/9-5-2008 έγγραφο του Δασαρχείου Θεσσαλονίκης), και της πιθανολογούμενης από το γεγονός αυτό έγκαιρης περιελεύσεως της προσβαλλόμενης απόφασης σε γνώση των φυσικών και νομικών προσώπων που ανήκουν στον κύκλο των κατά τεκμήριο ενδιαφερομένων με την προστασία του περιβάλλοντος, τεκμαίρεται, κατά την κρίση του Δικαστηρίου, πλήρης γνώση των προσβαλλόμενων πράξεων από το αιτούν σωματείο, σε χρόνο που να καθιστά εκπρόθεσμη την κρινόμενη αίτηση. Υπό τα δεδομένα αυτά, πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτη κατά το μέρος που στρέφεται κατά της πρώτης προσβαλλόμενης πράξης, κατ' άρθρο 46 παρ. 1 του π.δ/τος 18/1989 (Α' 8) και να γίνει δεκτή η ασκηθείσα παρέμβαση κατά το μέρος αυτό.

11. Επειδή, ο ν. 1650/1986 «Για την προστασία του περιβάλλοντος» (Α' 160) ορίζει στο άρθρο 3, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 1 του ν. 3010/2002 (Α' 91) ότι «1. Με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων. ... τα δημόσια ή ιδιωτικά έργα και οι δραστηριότητες κατατάσσονται σε τρεις κατηγορίες, και κάθε κατηγορία μπορεί να κατατάσσεται σε υποκατηγορίες, καθώς και σε ομάδες κοινές για όλες τις κατηγορίες... ανάλογα με τις επιπτώσεις τους στο περιβάλλον, ... 2. Η πρώτη (Α) κατηγορία περιλαμβάνει τα έργα και τις δραστηριότητες που λόγω της φύσης, του μεγέθους ή της έκτασής τους είναι πιθανό να προκαλέσουν σοβαρούς κινδύνους για το περιβάλλον. Στα έργα και τις δραστηριότητες της κατηγορίας αυτής επιβάλλονται κατά περίπτωση, ... εκτός από τους γενικούς όρους και τις προδιαγραφές, ειδικοί όροι και περιορισμοί για την προστασία του περιβάλλοντος. Η δεύτερη (Β) κατηγορία περιλαμβάνει έργα και

δραστηριότητες τα οποία, χωρίς να προκαλούν σοβαρές επιπτώσεις, πρέπει να υποβάλλονται για την προστασία του περιβάλλοντος σε γενικές προδιαγραφές, όρους και περιορισμούς που προβλέπονται από κανονιστικές διατάξεις... 3. ...». Ο ίδιος νόμος, στο άρθρο 4, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 2 του ν. 3010/2001, ορίζει ότι «1. α. Για την πραγματοποίηση νέων έργων ή δραστηριοτήτων ή τη μετεγκατάσταση υφισταμένων, τα οποία έχουν καταταγεί στις κατηγορίες που προβλέπονται στο προηγούμενο άρθρο, απαιτείται η έγκριση όρων για την προστασία του περιβάλλοντος...β...γ. Η απόφαση έγκρισης περιβαλλοντικών όρων αποτελεί προϋπόθεση για την έκδοση των διοικητικών πράξεων που απαιτούνται κατά περίπτωση, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις για την πραγματοποίηση του έργου ή της δραστηριότητας, δ... 2....3. Για τα έργα και τις δραστηριότητες της δεύτερης (B) κατηγορίας, απαιτείται η υποβολή είτε περιβαλλοντικής έκθεσης... είτε προκαταρκτική περιβαλλοντική εκτίμηση, ... Η έγκριση των περιβαλλοντικών όρων για τα έργα και τις δραστηριότητες της κατηγορίας αυτής γίνεται με απόφαση του Νομάρχη... .10. α. Με κοινή απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων και Εσωτερικών Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης καθορίζονται: αα) τα έργα και οι δραστηριότητες της δεύτερης (B) κατηγορίας για τα οποία απαιτείται προκαταρκτική εκτίμηση και αξιολόγηση, ββ)...γγ) οι αρμόδιες υπηρεσίες και η διαδικασία έγκρισης περιβαλλοντικών όρων, ο τύπος των απαιτούμενων μελετών και στοιχείων, η προθεσμία υποβολής τους και έκφρασης γνώμης των αρμοδίων αρχών, και κάθε άλλο σχετικό θέμα. β...». Κατ' εξουσιοδότηση, μεταξύ άλλων, των παρατεθεισων διαταξεων του άρθρου 3 του ως άνω ν. 1650/86 και σε συμμόρφωση με τις διατάξεις του άρθρου 1 της οδηγίας 96/61, του Συμβουλίου της 24-9-1996 των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και της οδηγίας 97/11/EK του Συμβουλίου της 3-3-1997, εκδόθηκε η 15393/2332/5-8-2002 κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, (B'1022), σύμφωνα με την οποία τα κέντρα πολιτισμού (πολιτιστικά κέντρα, μουσεία κ.λ.π) ανήκουν στην 6η ομάδα (τουριστικές εγκαταστάσεις-εργασίες πολεοδομίας και, εφόσον έχουν συνολικό εμβαδόν από 1.000 έως 3.000 τ.μ., κατατάσσονται στην 4η υποκατηγορία της Β' κατηγορίας (A/A 15) και υπόκεινται ως εκ τούτου στη διαδικασία περιβαλλοντικής αδειοδότησης, της οποίας η τήρηση δεν είναι υποχρεωτική, κατά τα οριζόμενα στην κοινή αυτή υπουργική απόφαση, μονον αν προκειται για έργο προβλεπόμενο σε πολεοδομικό σχεδιασμό που στηρίζεται στη μελέτη περιβάλλοντος.

12. Επειδή, κατά την έννοια των ως άνω διατάξεων, προκειμένου περί έργων που κατατάσσονται σε μια από τις κατά τις διατάξεις αυτές κατηγορίες απαιτείται η προηγούμενη, δηλαδή προ της ενάρξεως πραγματοποιήσεως του έργου, έγκριση περιβαλλοντικών όρων. Ως έναρξη πραγματοποιήσεως του έργου θεωρείται, κατά την έννοια του άρθρου 4 παρ. 1 του ν. 1650/86, όχι μόνον η υλική ενέργεια εκτελέσεως του έργου αλλά, καταρχήν, και η έκδοση οποιασδήποτε διοικητικής πράξεως, που αποτελεί προϋπόθεση ενάρξεως της κατασκευής του έργου, όπως η οικοδομική άδεια (Σ.τ.Ε. 37/1993, Ολ. Σ.τ.Ε. 1038/1993). Συνεπώς η παράλειψη εκδόσεως αποφάσεως περί εγκρίσεως περιβαλλοντικών όρων προ της έκδοσης της οικοδομικής άδειας ανεγέρσεως της οικοδομής αφορώσης έργο εκ των ανώτερω αναφερομένων, καθιστά ακυρωτέα την οικοδομική αυτή άδεια. Η ακυρότητα δε αυτή δεν καλύπτεται από την μεταγενέστερη έκδοση της πράξεως εγκρίσεως των περιβαλλοντικών όρων κατασκευής και στην περίπτωση αυτή εξακολουθεί να υφίσταται η παραβίαση των περί προστασίας του περιβάλλοντος κοινοτικών και εθνικών διατάξεων, με τις οποίες επιβάλλεται η εκ των προτέρων εκτίμηση των επιπτώσεων κάθε έργου στο περιβάλλον, ώστε η σχετική κρίση των αρμοδίων οργάνων να διαμορφώνεται χωρίς να έχει δημιουργηθεί οποιαδήποτε νομική ή πραγματική κατάσταση που θα ήταν ενδεχόμενο να επηρεάσει την κρίση αυτή (πρβλ ΣτΕ Ολ. 526/2003).

13. Επειδή, στην προκείμενη περίπτωση, από τα στοιχεία του φακέλου προκύπτουν τα εξής: Με την υπ' αριθμ. 1485/16-3-2001 πράξη του Δασάρχη Θεσσαλονίκης χαρακτηρίσθηκε έκταση συνολικού εμβαδού 17.237,25 τ.μ., στη θέση «Σκάπα-Γερή» του Δημοτικού Διαμερίσματος Πυλαίας του ομώνυμου Δήμου ως εξής: α) τμήμα αυτής εμβαδού 11.410,15 τ.μ. ως «μη δασική έκταση», β) τμήμα αυτής εμβαδού 4.768 τ.μ. ως «δάσος (που δημιουργήθηκε τεχνητά)», το οποίο, παραλλήλως, προτάθηκε με την ίδια απόφαση να χαρακτηριστεί «προστατευτικό δάσος» σύμφωνα με το άρθρο 69 του ν. δ. 86/1969 διότι είναι πρηνές με κλίσεις 40% έως 50%, και γ) τμήμα αυτής εμβαδού 1.039 τ.μ. ως «δασική έκταση» διότι «αποτελεί τμήμα ρέματος και καλύπτεται από δασική βλάστηση αειφύλλων πλατύφυλλων σε ποσοστό μεγαλύτερο του 15%, το έδαφος της είναι μέσου βάθους, με κλίση περίπου 10%». Αντιρρήσεις της Διευθύνσεως Δασών Θεσσαλονίκης κατά της προπαρατεθείσης πράξεως έγιναν εν μέρει δεκτές με την υπ' αριθμ. 6/21-5-2002 απόφαση της Πρωτοβάθμιας Επιτροπής Επίλυσης Δασικών Αμφισβητήσεων Νομού Θεσσαλονίκης, με την οποία χαρακτηρίστηκε τμήμα 8.289,81 τ.μ. της ανωτέρω εκτάσεως «ως δάσος» και το υπόλοιπο τμήμα εμβαδού 8.927, 86 τ.μ, ως μη δασική έκταση. Ακολουθώντας, με την υπ'

αριθμ. 51/14-10-2004 απόφαση της Δευτεροβάθμιας Επιτροπής Επίλυσης Δασικών Αμφισβητήσεων της περιφέρειας του Εφετείου Θεσσαλονίκης (πρώτη προσβαλλόμενη) απορρίφθηκε προσφυγή της Διευθύνσεως Δασών Θεσσαλονίκης κατά της αποφάσεως της πρωτοβάθμιας επιτροπής, ενώ έγινε δεκτή σχετική προσφυγή του Α. Δελλίδη, τότε ιδιοκτήτη της επίμαχης εκτάσεως, και χαρακτηρίστηκε το ανωτέρω τμήμα εμβαδού 8.289.81 τ.μ. ως «τεχνητή φυτεία επί μη δασικής εκτάσεως υπαγόμενη στις διατάξεις του άρθρου 11 του ν. 3208/2003». Εν συνεχεία, το Δασαρχείο Θεσσαλονίκης με την 4162/12-7-06 (δεύτερη προσβαλλόμενη), εκδοθείσα εις απάντηση σχετικής αιτήσεως των παρεμβαινόντων (Χαρίκλειας και Γερασίμου Κρασσά), γνωστοποίησε στους τελευταίους ότι: «1. ... κατά της 51/2004 απόφασης ...δεν έχει ασκηθεί αίτηση ακυρώσεως στο ΣτΕ. 2. Η εν λόγω έκταση ως μη δασική, για την οποία δεν συντρέχουν λόγοι κήρυξής της ως αναδασωτέας κατά την διαδικασία του άρθρου 38 του ν 998/79, δεν προστατεύεται από τις διατάξεις της Δασικής Νομοθεσίας και ως εκ τούτου δεν έχουμε αντίρρηση για την όποια χρήση της έκτασης... ». Σε σχέση δε με την ανάγκη καθορισμού οριογραμμής ρέματος ενόψει της έκδοσης οικοδομικής άδειας για την ανέγερση κτιρίου στην παραπάνω έκταση με το 07/12241 από 27-11-2006 έγγραφο της Διευθύνσεως Τεχνικών Υπηρεσιών της Νομαρχιακής Αυτοδιοικήσεως Θεσσαλονίκης γνωστοποιήθηκε στον παρεμβαίνοντα Γ. Κ. ότι «...το κτίσμα που θα κατασκευαστεί...βρίσκεται σε απόσταση μεγαλύτερη των 20 μ. από τα όρια του ρέματος που συνορεύει με το αγροτεμάχιο ιδιοκτησίας ...Κρασσά ..και συνεπώς δεν είναι απαραίτητος ο καθορισμός της οριογραμμής του ρέματος σύμφωνα με τον κτιριοδομικό κανονισμό. ...». Ακολούθως, επετράπη στους παρεμβαίνοντες, ιδιοκτήτες της επίμαχης εκτάσεως, να ανεγείρουν «Πολιτιστικό Κέντρο Πολλαπλών Χρήσεων με περίφραξη» στην έκταση αυτή με την από 6.7.2007 οικοδομική άδεια (τρίτη προσβαλλόμενη), σύμφωνα με την οποία το κτίριο του πολιτιστικού κέντρου θα έχει εμβαδόν 2.644,19 τ.μ. Ωστόσο, στις 14-11-07 με σήμα της Διευθύνσεως Πολεοδομίας της Νομαρχιακής Αυτοδιοικήσεως Θεσσαλονίκης προς το Αστυνομικό Τμήμα Πυλαίας διατάχθηκε η «διακοπή κάθε οικοδομικής εργασίας» στην επίμαχη έκταση με την αιτιολογία ότι η οικοδομική άδεια «χορηγήθηκε χωρίς την έγκριση περιβαλλοντικών όρων που απαιτείται σύμφωνα με τις διατάξεις του ν 1650/86 ...» και ορίστηκε ότι «Η συνέχιση των εργασιών θα επιτραπεί μόνον ύστερα από νεότερο σήμα μας έστω και αν σας δείξει αναθεωρημένη ή νέα οικοδομική άδεια». Τέλος, με την υπ' αριθμ. 30/7545/19-11-2007 απόφαση του Νομάρχη Θεσσαλονίκης εγκρίθηκαν οι περιβαλλοντικοί όροι για την δραστηριότητα «Πολιτιστικό κέντρο», με την επωνυμία «ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΠΟΛΛΑΠΛΩΝ ΧΡΗΣΕΩΝ Γ. & Χ. Κ.» στη θέση «Σ. Γ.»

του Δήμου Πυλαίας Ν. Θεσσαλονίκης.

14. Επειδή, ενόψει της έγκρισης περιβαλλοντικών όρων με την παραπάνω νομαρχιακή απόφαση, η προσβαλλόμενη οικοδομική άδεια αναθεωρήθηκε με την υπ' αριθμ. 69432/17-12-2007 πράξη της Διεύθυνσης Πολεοδομίας της Νομαρχιακής Αυτοδιοικήσεως Θεσσαλονίκης. Η πράξη αυτή δεν αντικαθιστά την οικοδομική άδεια ούτε συνεπάγεται λήξη της ισχύος της αδείας, διότι με την αναθεώρηση δεν τροποποιήθηκε ουσιωδώς κατά το περιεχόμενό της η οικοδομική αυτή άδεια, εφόσον δεν προβλέπεται μεταβολή της θέσης της επίμαχης οικοδομής, ούτε άλλες ουσιώδεις μεταβολές του τρόπου δομήσεως του ακινήτου των παρεμβαινόντων, αφορώσες στον αριθμό και την ολική επιφάνεια των ανεγειρομένων ορόφων, το ύψος του κτιρίου, τον ολικό όγκο αυτού, την κάλυψη του οικοπέδου, τον πραγματοποιούμενο συντελεστή δομήσεως ή άλλο βασικό στοιχείο της οικοδομής. Συνεπώς, η έκδοση της παραπάνω πράξης αναθεώρησης δεν συνεπάγεται κατάργηση της δίκης κατά το μέρος που αφορά την προσβαλλόμενη οικοδομική άδεια. Εξάλλου, το γεγονός ότι εκ των υστέρων εγκρίθηκαν περιβαλλοντικοί όροι για το επίμαχο πολιτιστικό κέτρο δεν στερεί το αιτούν σωματείο του εννόμου συμφέροντος να προβάλλει ως λόγο ακυρώσεως πλημμέλεια της οικοδομικής αδείας λόγω της έκδοσης της χωρίς να έχει προηγηθεί η έγκριση αυτή που απαιτείται κατά τις διατάξεις της περιβαλλοντικής νομοθεσίας. Είναι ως εκ τούτου αβάσιμοι οι περί του αντιθέτου ισχυρισμοί των παρεμβαινόντων.

15. Επειδή, σύμφωνα με όσα αναφέρονται στις σκέψεις 11 και 12, η προσβαλλόμενη οικοδομική άδεια, η οποία αφορά την ανέγερση πολιτιστικού κέντρου εμβαδού 2.644,19 τ.μ., δηλαδή έργο υπαγόμενο στη Β' κατηγορία, 4η υποκατηγορία, μη νομίμως εκδόθηκε χωρίς να έχει προηγηθεί έγκριση περιβαλλοντικών όρων για το έργο αυτό. Κατά συνέπεια, και δεδομένου ότι, κατά τα εκτιθέμενα στην προηγούμενη σκέψη, η πλημμέλεια αυτή δεν αίρεται με την εκ των υστέρων έκδοση πράξης έγκρισης περιβαλλοντικών όρων διότι η νομιμότητα των διοικητικών πράξεων κρίνεται με βάση το υφιστάμενο κατά την έκδοση τους νομικό και πραγματικό καθεστώς, η παραπάνω οικοδομική άδεια καθίσταται ακυρωτέα, κατά τον βασίμως προβαλλόμενο σχετικό λόγο ακυρώσεως.

16. Επειδή, σύμφωνα με τα παραπάνω, πρέπει να γίνει εν μέρει δεκτή η κρινόμενη αίτηση, κατά τα ειδικότερα οριζόμενα στο διατακτικό.

ΣΤΕ 2486/2009

[Αναδάσωση τμήματος κληροτεμαχίου που εκχερσώθηκε παράνομα]

Πρόεδρος: *Αγγ. Θεοφιλοπούλου*

Εισηγητής: *Ολ. Παπαδοπούλου*

Δικηγόροι: *Κ. Ξηρομερίτης, Ελ. Λευθεριώτου*

Το γεγονός ότι η Διοίκηση, κατά το απώτερο παρελθόν, αντιλαμβανόταν αναδασωθείσα έκταση ως κατάλληλη για εποικιστικούς ή αποκαταστατικούς σκοπούς και την είχε παραχωρήσει ως κληροτεμάχιο το έτος 1967, δεν ανατρέπει το αιτιολογικό έρεισμα της πράξης αναδάσωσης που εκδόθηκε κατ' εφαρμογή μεταγενέστερης νομοθεσίας αναδάσωσης και, ιδίως, του άρθρου 117 παρ. 3 του Συντάγματος του 1975.

Η εξαίρεση κληροτεμαχίων από τους περιορισμούς της δασικής νομοθεσίας προϋποθέτει ότι πρόκειται για εκτάσεις κατάλληλες για γεωργική εκμετάλλευση, ότι προέχει για την εθνική οικονομία η αγροτική εκμετάλλευσή τους και ότι η συνδρομή των εν λόγω προϋποθέσεων βεβαιώνεται με ορισμένη διοικητική διαδικασία.

Όπως προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου και δεν αμφισβητείται από τις αιτούσες, η επίδικη εκχέρωση εχώρησε χωρίς την τήρηση της διαδικασίας αυτής.

Συνεπώς, δεν ήταν εφαρμοστέες οι διατάξεις του ν. 1734/1987 ανεξάρτητα από τη συνταγματικότητά τους.

Βασικές σκέψεις

3. Επειδή, το άρθρο 117 παρ. 3 του Συντάγματος ορίζει ότι «Δημόσια ή ιδιωτικά δάση και δασικές εκτάσεις που καταστράφηκαν ή καταστρέφονται από πυρκαγιά ή που με άλλο τρόπο αποψιλώθηκαν ή αποψιλώνονται δεν αποβάλλουν για το λόγο αυτό το χαρακτήρα που είχαν πριν καταστραφούν, κηρύσσονται υποχρεωτικά αναδασωτές και αποκλείεται να διατεθούν για άλλο προορισμό». Περαιτέρω, κατά το άρθρο 38 παρ. 1 του ν. 998/1989 (Α' 289), «Κηρύσσονται υποχρεωτικώς ως αναδασωτέα τα δάση και οι δασικοί εκτάσεις, ανεξαρτήτως της ειδικότερας κατηγορίας αυτών ή της θέσεως εις ην ευρίσκονται, εφ' όσον ταύτα καταστρέφονται ή αποψιλούνται συνεπεία πυρκαϊάς ή παρανόμου υλοτομίας αυτών ...». ενώ, κατά το άρθρο 41 παρ. 1 του ίδιου νόμου, «Η κήρυξις εκτάσεων ως αναδασωτέων ενεργείται δι' αποφάσεως του οικείου νομάρχου [και, ήδη, του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας, ν. 2503/1997 (Α' 107)], καθοριζούσης σαφώς τα όρια της εκτάσεως η οποία κηρύσσεται αναδασωτέα και συνοδευομένης υποχρεωτικώς υπό σχεδιαγράμματος, το οποίον δημοσιεύεται εν φωτοσμικρύνσει μετά της αποφάσεως εις την Εφημερίδα της Κυβερνήσεως». Τέλος, σύμφωνα με το ίδιο άρθρο 41 παρ. 3 του ν. 998/1979. «Ειδικώς προκειμένου περί κηρύξεως εκτάσεων ως αναδασωτέων ένεκα μερικής ή ολικής καταστροφής δάσους ή δασικής εκτάσεως εκ πυρκαϊάς ή άλλης αιτίας εκ των εν άρθρο 38 παρ. 1 αναφερομένων, η κατά την παραγράφον 1 του παρόντος άρθρου απόφασις [...] εκδίδεται μετά εισήγησιν της αρμοδίας δασικής υπηρεσίας. υποχρεωτικώς εντός τριών μηνών [ήδη, δύο μηνών κατ' άρθρο 12 παρ. 2 του ν. 2040/1992. (Α' 70)] από της καταστολής της πυρκαϊάς ή της διαπιστώσεως της εξ άλλης αιτίας καταστροφής ...». Κατά την έννοια των διατάξεων αυτών, κάθε αποψιλούμενη δασική έκταση, δημόσια ή ιδιωτική, κηρύσσεται υποχρεωτικώς αναδασωτέα με μόνη την αντικειμενική διαπίστωση της συνδρομής των προϋποθέσεων που προβλέπει η ως άνω συνταγματική διάταξη. Η απόφαση περί αναδασώσεως πρέπει, όμως, να αιτιολογείται πλήρως ως προς το χαρακτηρισμό της εκτάσεως ως δάσους ή δασικής εκτάσεως, η

δε αιτιολογία, μπορεί να συμπληρώνεται και από το λοιπό στοιχεία του φακέλου (ΣΕ 2682/2007, 3741/2005, 666/2004 κ.ά.). Περαιτέρω, από τις ανωτέρω διατάξεις συνάγεται ότι, από την απόφαση για την κήρυξη εκτάσεως ως αναδασωτέας, το διάγραμμα που τη συνοδεύει και τα λοιπά στοιχεία του φακέλου, πρέπει να προκύπτουν σαφώς τα όρια και το εμβαδόν της αναδασωτέας εκτάσεως, καθόσον από τον προσδιορισμό αυτό κρίνεται εάν η μορφή και η πυκνότητα της φυομένης στην έκταση βλαστήσεως προσέδιδαν σ' αυτήν, πριν από την παράνομη εκχέρωση ή την εξ άλλου λόγου καταστροφή της, τον χαρακτήρα δάσους ή δασικής εκτάσεως, ο οποίος, κατά τα προεκτεθέντα, αποτελεί αναγκαία προϋπόθεση για την κήρυξη της αναδασώσεως (βλ. ΣΕ 1540/2005 κ.ά.).

4. Επειδή, εξ άλλου, από το συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 10 παρ. 3, 11 παρ. 1, 12 παρ. 1, 2, 4, 5 και 7, 13 παρ. 1 και 3. 14 και 41 του ν. 998/1979, καθώς και των παρ. 1 και 2 του άρθρου 2 του π.δ. 1141/1980 (Α' 288), προκύπτει ότι η διαδικασία προσωρινής επιλύσεως αμφισβητήσεων για το χαρακτήρα, εκτάσεως ως δάσους (ή δασικής εκτάσεως) ή μη, η οποία ενεργείται από τον οικείο Δασάρχη, και η διαδικασία κηρύξεως εκτάσεως ως αναδασωτέας, η οποία ενεργείται από τον οικείο Γενικό Γραμματέα Περιφέρειας, είναι διαδικασίες, κατ' αρχήν διακεκριμένες μεταξύ τους. Ειδικότερα, η κήρυξη εκτάσεως ως αναδασωτέας επιβάλλεται, κατά το Σύνταγμα και το νόμο, υποχρεωτικώς, με σκοπό να ανακτήσει η συγκεκριμένη έκταση τον χαρακτήρα της ως δάσους ή δασικής εκτάσεως τον οποίο απώλεσε για έναν από τους λόγους που μνημονεύονται στο άρθρο 117 παρ. 3 του Συντάγματος. Πρόκειται, δηλαδή, για διαδικασία αποκαταστάσεως ή ανακτήσεως φυσικού κεφαλαίου που καταστράφηκε, ήτοι του δασικού οικοσυστήματος, η οποία διακρίνεται σαφώς από τη διαδικασία έγκυρης διαπιστώσεως ότι ορισμένη έκταση αποτελεί ή όχι δασικό οικοσύστημα. Στην τελευταία αυτή περίπτωση, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 14 του ν. 998/1979, το αρμόδιο όργανο προβαίνει, και μάλιστα προσωρινά, μέχρι να καταρτισθεί δασολόγιο, στην διαπίστωση εάν μία έκταση αποτελεί ή όχι, κατά τον χρόνο ασκήσεως της αρμοδιότητάς του, δασικό οικοσύστημα, προκειμένου να παρασχεθεί η κατά το Σύνταγμα οφειλόμενη στην έκταση αυτή προστασία. Επομένως, εάν ο Δασάρχης, ασκώντας την κατά το άρθρο 14 του ν. 998/1979 αρμοδιότητά του, διαπιστώσει ότι μία έκταση, η οποία είχε κατά το παρελθόν δασικό χαρακτήρα, τον έχει απωλέσει για κάποιον από τους λόγους που αναφέρονται στο άρθρο 117 παρ. 3 του Συντάγματος και στο άρθρο 38 του ν. 998/1979, οφείλει να απόσχει του χαρακτηρισμού και να παραπέμψει την υπόθεση στο αρμόδιο για την κήρυξη αυτής οκ

αναδασωτέας όργανο, δηλαδή στον Γενικό Γραμματέα της οικείας Περιφέρειας σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ. 3 του άρθρου 41 του ν. 998/1979. Αντιστρόφως, εάν έχει προηγηθεί η κήρυξη εκτάσεως ως αναδασωτέας, δηλαδή ως καταστραφέντοις δασικού οικοσυστήματος το οποίο χρήζει αποκαταστάσεως, δεν υπάρχει πλέον έδαφος χαρακτηρισμού της εκτάσεως ως δασικής ή μη. Τα όργανα του άρθρου 14 του ν. 998/1979, δεσμευόμενα από την μη ελεγχόμενη παρεμπιπτόντως πράξη αναδασώσεως, οφείλουν είτε να απόσχουν από την έκδοση πράξεως χαρακτηρισμού, είτε να περιορισθούν απλώς στη διαπίστωση ότι η συγκεκριμένη έκταση έχει κηρυχθεί αναδασωτέα και, εκ του λόγου αυτού, αποτελεί δασική έκταση. Εάν, εξ άλλου, έχει περατωθεί η κατά τα άρθρα 14 επ. του ν. 998/1979 διαδικασία και έχει καταλήξει στην διαπίστωση ότι η συγκεκριμένη έκταση δεν έχει τον χαρακτήρα δάσους ή δασικής εκτάσεως τότε κατ' αρχήν δεν υπάρχει δυνατότητα κηρύξεως της εκτάσεως αυτής ως αναδασωτέας, κατά το άρθρο 38 του ν. 998/1979, εκτός εάν είτε υπάρξουν νεότερα στοιχεία, δηλαδή πραγματικά δεδομένα τα οποία δεν είχαν τεθεί υπόψη της Διοικήσεως όταν προέβαινε στον κατά το άρθρο 14 του ν. 998/1979 ως άνω χαρακτηρισμό, είτε η έκταση αυτή αποκτήσει δασική μορφή επιγενομένως, δηλαδή μετά από τον χαρακτηρισμό της ως μη δασικής (βλ. ΣΕ 3448/2007 επτ, πρβλ. 838/2002 επτ).

5. Επειδή, ες άλλου, σύμφωνα με το άρθρο 15 παρ. 3 του ν. 1734/1987 (Α' 189), όπως η παράγραφος αυτή ίσχυε κατά τον κρίσιμο εν προκειμένω χρόνο της εκδόσεως της προσβαλλομένης πράξεως, δηλαδή, πριν αντικατασταθεί με το άρθρο 1 παρ. 6 του ν. 3147/2003 (Α' 135), κληροτεμάχια, τα οποία, κατά την έναρξη ισχύος του νόμου αυτού, καλύπτονται σε ποσοστό τουλάχιστον 15% από τα δασοπονικά είδη που αναφέρονται στην παράγραφο 1 (που μνημονεύεται στο κείμενο της διάταξης ως παράγραφος 5, από προφανές γραφικό σφάλμα) του ίδιου άρθρου 15, δηλαδή από δάσος δρυός (εκτός πρίνου και αριάς), πεύκης, ελάτης, οξυάς, πλατάνου, σκλήθρου και καστανιάς, «παραμένουν ως δάση και τα διαχειρίζονται οι δικαιούχοι τους σύμφωνα με τις διατάξεις της δασικής νομοθεσίας», περαιτέρω δε, «αν δεν συντρέχει η πιο πάνω προϋπόθεση, τα κληροτεμάχια αυτά δεν υπάγονται στις διατάξεις της δασικής νομοθεσίας», εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις του άρθρου 13 (που αναφέρεται στο κείμενο της διάταξης, από προφανές γραφικό σφάλμα, ως άρθρο 15) παράγραφος 2Α εδάφιο α «και δεν επιτρέπεται η αλλαγή χρήσης τους». Τέλος, κατά το εδάφιο α της παραγράφου 2Α του άρθρου 13 του ίδιου νόμου, στο οποίο, κατά την ορθή έννοιά της, παραπέμπει η προαναφερόμενη διάταξη του άρθρου 15 παρ. 3,

παραχωρούνται σύμφωνα με τις διατάξεις της δασικής νομοθεσίας όσες εκτάσεις κρίνονται, ύστερα από κοινή έκθεση των διευθύνσεων δασών και γεωργίας της οικείας νομαρχίας και σύμφωνη γνώμη των διευθύνσεων αυτών, κατάλληλες για γεωργική εκμετάλλευση από άποψη μορφολογική και εδαφολογική, εφόσον προέχει για την εθνική οικονομία η αγροτική εκμετάλλευσή τους. Ανεξάρτητα από τη συμβατότητα των ως άνω διατάξεως με τις προστατευτικές των δασών και δασικών εκτάσεων συνταγματικές διατάξεις, η προβλεπόμενη από αυτές εξαίρεση κληροτεμαχίου από τους περιορισμούς της δασικής νομοθεσίας έχει ως προϋπόθεση ότι πρόκειται για έκταση κατάλληλη για γεωργική εκμετάλλευση, ότι προέχει για την εθνική οικονομία η αγροτική εκμετάλλευσή της και ότι τα ανωτέρω βεβαιώνονται με ορισμένη διοικητική διαδικασία. Η εξαίρεση μάλιστα αυτή τελεί υπό τον όρο ότι το κληροτεμάχιο θα χρησιμοποιείται αποκλειστικώς για τον παραπάνω σκοπό και δεν θα μεταβληθεί περαιτέρω η χρήση του (βλ. ΣΕ 2682/2007, 1308/2005).

6. Επειδή, εν προκειμένω, από τα στοιχεία του φακέλου προκύπτουν τα εξής: Ενόψει τροποποιήσεως του Γενικού Πολεοδομικού Σχεδίου του Δήμου Πανοράματος Νομού Θεσσαλονίκης και κατόπιν σχετικού αιτήματος του οικείου Οργανισμού Ρυθμιστικού Σχεδίου και Προστασίας Περιβάλλοντος, οι δασολόγοι του Δασαρχείου Θεσσαλονίκης Μ. Λ. και Ε. Α., διενήργησαν αυτοψία στις 16.10.2000, 18.10.2000, 1.11.2000, 2.11.2000, 12.12.2000, 22.1.2001 και 31.1.2001, στις περιοχές τις οποίες αφορούσε η σχεδιαζόμενη τροποποίηση, συνέταξαν δε την από 26.3.2001 εισήγησή τους, σύμφωνα με την οποία το υπ' αριθμ. 1113 κληροτεμάχιο Αγροκτήματος Πανοράματος, προερχόμενο από διανομή έτους 1967 και εμφανόμενο στο υπ' αριθμ. 4 διάγραμμα που συνοδεύει την ως άνω εισήγηση, καλύπτεται με δασική βλάστηση, σε ποσοστό μεγαλύτερο του 15%, και ως εκ τούτου πρέπει να χαρακτηρισθεί ως δασική έκταση της παρ. 2 του άρθρου 3 του ν. 998/1979. Δυνάμει της εισηγήσεως αυτής και κατ' εφαρμογή του άρθρου 14 του ν. 998/1979, εκδόθηκε η 1767/23.4.2001 πράξη χαρακτηρισμού του Δασάρχη Θεσσαλονίκης, με την οποία το προαναφερθέν κληροτεμάχιο, εμβαδού 3.102,00 τ.μ. χαρακτηρίσθηκε ως δασική έκταση της παρ. 2 του άρθρου 3 του ν. 998/1979, με την αιτιολογία ότι καλύπτεται με δασική βλάστηση, σε ποσοστό μεγαλύτερο του 15%. Κατά της πράξεως χαρακτηρισμού οι αιτούσες άσκησαν στις 6.7.2001 αντιρρήσεις ενώπιον της Πρωτοβάθμιας Επιτροπής Επιλύσεως Δασικών Αμφισβητήσεων. Ενόψει της εκδικάσεως των αντιρρήσεων από την ως άνω Επιτροπή, συνετάγη η από 15.10.2001 έκθεση φωτοερμηνείας αεροφωτογραφιών των ανωτέρω

δασολόγων Μ. Λ. και Ε. Α., κατά την οποία το επίδικο κληροτεμάχιο σε ΑΦ ετών λήψεως 1979, 1988 και 1995 καλύπτεται με δασική βλάστηση σε ποσοστό 25% περίπου, κατά το χρόνο δε συντάξεως της εκθέσεως καλύπτεται επίσης με δασική βλάστηση σε ποσοστό μεγαλύτερο από 15%. Η Πρωτοβάθμια Επιτροπή, με την 77/2002 απόφασή της, η οποία δημοσιεύθηκε στις 30.8.2002, δέχθηκε, κατά πλειοψηφία, τις αντιρρήσεις, με την αιτιολογία ότι, όπως προέκυψε από τα στοιχεία του φακέλου, την προσκομισθείσα από τις αιτούσες τεχνική έκθεση του ιδιώτη δασολόγου Κ. Τ. και την εν γένει αποδεικτική διαδικασία, η επίδικη έκταση «ουδέποτε έφερε δασική βλάστηση σε ποσοστό που να [της] προσδίδει δασικό χαρακτήρα», ενώ ένα μέλος της Επιτροπής μειοψήφησε, αναφερόμενο δε σε καταθέσεις μαρτύρων και στην προαναφερθείσα έκθεση φωτοερμηνείας των δασολόγων του Δασαρχείου, υποστήριξε ότι η έκταση ανέκαθεν καλύπτονταν από δασική βλάστηση, σε ποσοστό τουλάχιστον 25%. Εν τω μεταξύ, πριν από την έκδοση της αποφάσεως αυτής της Πρωτοβάθμιας Επιτροπής, συγκεκριμένα δε στις 26.4.2002, διαπιστώθηκε από υπαλλήλους του Δασαρχείου Θεσσαλονίκης ότι στο επίδικο κληροτεμάχιο έγινε πρόσφατη παράνομη εκχέρωση, χωρίς καμμία προηγούμενη άδεια, ειδικότερα δε χωρίς την προβλεπόμενη στο άρθρο 13 του ν. 1734/1987 έγκριση των αρμοδίων κατά νόμον υπηρεσιών. Λαμβάνοντας υπόψη τις διαπιστώσεις αυτές, το Δασαρχείο Θεσσαλονίκης, με την 3137/3.6.2002 εισήγησή του, ζήτησε από την Διεύθυνση Δασών να προβεί στην κήρυξη της επίδικης εκτάσεως, εμβαδού 3.102,00 τ.μ. ως αναδασωτέας, καθόσον, όπως αναφέρεται στη σχετική εισήγηση, η έκταση εκαλύπτετο πριν από την εκχέρωση με δασική βλάστηση πρίνου, η δε εκχέρωσή της «πραγματοποιήθηκε ενόψει της συζήτησης των αντιρρήσεων από την Πρωτοβάθμια Επιτροπή, με σκοπό την αλλαγή της δασικής μορφής». Ακολούθως εκδόθηκε η προσβαλλόμενη απόφαση, με την οποία κηρύχθηκε αναδασωτέα η έκταση αυτή, αποτελούσα το υπ' αριθμ. 1113 κληροτεμάχιο και συνορεύουσα ανατολικά με αγροτικό δρόμο, δυτικά με ρέμα, βορείως με δασική έκταση του 1112 κληροτεμαχίου και νοτίως με δασική έκταση του 1114 κληροτεμαχίου, με σκοπό την αναδημιουργία της καταστραφείσης δασικής βλαστήσεως. Από την απόφαση αυτή και το διάγραμμα που την συνοδεύει προκύπτουν, σαφώς, τόσο η θέση όσο και τα όρια της επίδικης εκτάσεως. Εξ άλλου, ο Γενικός Γραμματέας της οικείας Περιφέρειας, με την 7718/9.9.2002 πράξη του άσκησε προσφυγή κατά της ως άνω 77/2002 αποφάσεως της Πρωτοβάθμιας Επιτροπής, επί της οποίας δεν είχε εκδοθεί απόφαση, κατά το χρόνο συζητήσεως της κρινόμενης αιτήσεως ακυρώσεως, όπως βεβαιώνει

σχετικώς η Διοίκηση (βλ. το 34/11.6.2007 έγγραφο της Δευτεροβάθμιας Επιτροπής Επιλύσεως Δασικών Αμφισβητήσεων Νομού Θεσσαλονίκης). Στην προσφυγή αυτή αναφέρεται ότι η επίδικη έκταση καλύπτονταν ανέκαθεν από αυτοφυή δασική βλάστηση αειφύλλων-πλατυφύλλων, σε ποσοστό 25%.

7. Επειδή, ο λόγος ακυρώσεως, ότι η προσβαλλόμενη πράξη εκδόθηκε κατά παράβαση της παρ. 2 του άρθρου 20 του Συντάγματος και του άρθρου 6 του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας, είναι απορριπτέος, προεχόντως ως απαραδέκτως προβαλλόμενος το πρώτον με το υπόμνημα, αλλά και ως αβάσιμος, διότι, κατά πάγια νομολογία, το μέτρο της αναδασώσεως επιβάλλεται, δυνάμει της διατάξεως του άρθρου 117 παρ. 3 του Συντάγματος, βάσει κριτηρίων τα οποία είναι αντικειμενικά, εφόσον ανάγονται στον χαρακτήρα της εκτάσεως και στο πραγματικό γεγονός της καταστροφής της δασικής βλαστήσεως, ανεξάρτητως της υπαιτιότητας συγκεκριμένων προσώπων, και, συνεπώς, δεν απαιτείται η κλήση των ενδιαφερομένων προς ακρόαση για την επιβολή του μέτρου αυτού.

8. Επειδή, προβάλλεται, καθ' ερμηνεία του δικογράφου, ότι, εφόσον για το επίδικο κληροτεμάχιο είχε εκδοθεί πράξη χαρακτηρισμού, δεν ήταν κατά νόμον δυνατή η κήρυξη της εκτάσεως ως αναδασωτέας. Από τα γενόμενα δεκτά ανωτέρω, στη σκέψη 4, προκύπτει ότι εάν μία έκταση έχει χαρακτηριστεί ως δασική και, πριν ανατραπεί ο χαρακτηρισμός αυτός, χωρήσει παράνομη εκχέρσωσή της, ο αρμόδιος Γενικός Γραμματέας Περιφέρειας υποχρεούται να την κηρύξει αναδασωτέα, η σχετική δε κρίση του ως προς τον δασικό ή μη χαρακτήρα της εκτάσεως προ της εκχερσώσεως ελέγχεται ακυρωτικώς, ως προς την αιτιολογία της, από το Δικαστήριο. Εν προκειμένω, όπως προεκτέθηκε, έλαβε χώρα παράνομη εκχέρσωση εκτάσεως η οποία είχε προηγουμένως χαρακτηριστεί ως δασική από το Δασάρχη, η εκχέρσωση μάλιστα διαπιστώθηκε στις 26.4.2002, δηλαδή πριν εκδοθεί η ανωτέρω απόφαση της οικείας Πρωτοβάθμιας Επιτροπής, που δημοσιεύθηκε μεταγενεστέρως, στις 30.8.2002. Συνεπώς, ενόψει των ορισμών του Συντάγματος και του ν. 998/1979, η κήρυξη της εκτάσεως αυτής ως αναδασωτέας ήταν όχι απλώς επιτρεπτή, αλλά υποχρεωτική για τη Διοίκηση. Επόμενως, ο ανωτέρω λόγος ακυρώσεως, καθώς και ο σχετικός λόγος, ότι η έκδοση της προσβαλλομένης πράξεως, εκκρεμούσης της ενδικοφανούς, διαδικασίας του άρθρου 14 του ν. 998/1979, αντίκειται στην αρχή της χρηστής Διοικήσεως, είναι απορριπτέοι, ως αβάσιμοι.

9. Επειδή, προβάλλεται, περαιτέρω, ότι η προσβαλλόμενη πράξη είναι ακυρωτέα, διότι η επίδικη έκταση αποτελεί τμήμα κληροτεμαχίου και, ως εκ τούτου, δεν υπάγεται στις διατάξεις της δασικής νομοθεσίας, αλλά εμπίπτει στην κατηγορία των εκτάσεων του άρθρου 13 παρ. 2 Α εδάφιο α του ν. 1734/1987. Μόνον το γεγονός ότι η Διοίκηση, κατά το απώτερο παρελθόν, αντιλαμβανόταν την έκταση αυτή ως κατάλληλη για εποικιστικούς ή αποκαταστατικούς σκοπούς και είχε παραχωρήσει το επίδικο κληροτεμάχιο το έτος 1967, δεν ανατρέπει το αιτιολογικό έρεισμα της προσβαλλομένης πράξεως, η οποία εκδόθηκε κατ' εφαρμογή μεταγενέστερης νομοθεσίας και, ιδίως, του άρθρου 117 παρ. 3 του Συντάγματος του 1975 (βλ. ΣΕ 2682/2007, 3079/2006). Εξ άλλου, όπως προεκτέθηκε, η προβλεπόμενη από το ν. 1734/1987, όπως ίσχυε στον κρίσιμο χρόνο, εξαίρεση κληροτεμαχίων από τους περιορισμούς της δασικής νομοθεσίας, δυνάμει των διατάξεων του νόμου αυτού, έχει, πάντως, ως προϋπόθεση ότι πρόκειται για εκτάσεις κατάλληλες για γεωργική εκμετάλλευση, ότι προέχει για την εθνική οικονομία η αγροτική εκμετάλλευση τους και ότι η συνδρομή όλων των ανωτέρω προϋποθέσεων βεβαιώνεται με ορισμένη διοικητική διαδικασία, ειδικώς διαγραφόμενη στο νόμο. Εν προκειμένω, όμως, όπως προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου και δεν αμφισβητείται από τις αιτούσες, η επίδικη εκχώρηση εχώρησε χωρίς την τήρηση της διαδικασίας αυτής και, επομένως, προεχόντως για τον λόγο αυτό και ανεξαρτήτως της συνταγματικότητάς τους δεν ήταν εφαρμοστέες οι διατάξεις του ν. 1734/1987 (βλ. ΣΕ 1308/2005). Κατά συνέπεια, ο περί του αντιθέτου προβαλλόμενος λόγος ακυρώσεως είναι απορριπτέος, ως αβάσιμος.

10. Επειδή, υπό τα ανωτέρω δεδομένα, η προσβαλλόμενη απόφαση, με την οποία κηρύχθηκε αναδασωτέα έκταση καλυπτόμενη, στο σύνολό της, με δασική βλάστηση πρίνου, σε ποσοστό περίπου 25%, κατά τις ΑΦ ετών λήψεως 1979, 1988 και 1995 και, σε ποσοστό μεγαλύτερο του 15%, κατά την διενεργηθείσα το έτος 2001 αυτοψία (βλ. την προαναφερθείσα από 15.10.2001 έκθεση), χαρακτηρισθείσα δε ως δασική από τον αρμόδιο Δασάρχη και εκχερσωθείσα παρανόμως μεταγενεστέρως, ήτοι μετά τον ως άνω χαρακτηρισμό, ευρίσκει έρεισμα στα παρατιθέμενα στην προηγούμενη σκέψη στοιχεία του φακέλου και αιτιολογείται νομίμως, τόσο ως προς το δασικό χαρακτήρα της επίδικης εκτάσεως, όσο και ως προς τη συνδρομή των λοιπών προϋποθέσεων για την κήρυξη της αναδασώσεως. Ειδικότερα, προκύπτουν το είδος και το ποσοστό της καταστραφείσης δασικής βλαστήσεως, καθώς και ο χρόνος της εκχερσώσεώς της, είναι δε απορριπτέοι, ως αβάσιμοι, οι περί του αντιθέτου προβαλλόμενοι ισχυρισμοί.

Περαιτέρω, την αιτιολογία της προσβαλλομένης δεν κλονίζει η προαναφερθείσα 77/2002 απόφαση της Πρωτοβάθμιας Επιτροπής, ληφθείσα, όπως προεκτέθηκε, κατά πλειοψηφία και προσβληθείσα υπο τη Διοίκηση ενώπιον της Δευτεροβάθμιας Επιτροπής, η οποία δεν αντικρούει ειδικώς τις διαπιστώσεις της υπηρεσιακής εκθέσεως, που στηρίζονται σε φωτοερμηνεία ΑΦ των ετών 1979, 1988 και 1995 και αυτοψία του έτους 2001, αλλά αναφέρει ότι, ως προκύπτει από «το σύνολο των ισχυρισμών των ενδιαφερομένων μερών και την εν γένει αποδεικτική διαδικασία ... το κληροτεμάχιο ουδέποτε έφερε δασική βλάστηση σε ποσοστό που να [της] προσδίδει δασικό χαρακτήρα». Τέλος, δεν κλονίζεται η αιτιολογία της προσβαλλομένης πράξεως από το γεγονός ότι στην πράξη αυτή η επίδικη έκταση φέρεται να καλύπτεται από δασική βλάστηση πρίνου σε ποσοστό 40% ενώ σε άλλα στοιχεία του φακέλου, ειδικότερα, δε στην ως άνω φωτοερμηνεία αεροφωτογραφιών, το ποσοστό της δασικής βλαστήσεως υπολογίζεται σε 25% κατά τις ΑΦ των ετών 1979, 1988 και 1995, σε μεγαλύτερο δε από 15% κατά την διενεργηθείσα το έτος 2001 αυτοψία, εφόσον, πάντως, και τα μικρότερα αυτά ποσοστά δασοκαλύψεως, τα οποία αναποδείκτως αμφισβητούνται από τις αιτούσες, αρκούν για να προσδώσουν στην έκταση δασικό χαρακτήρα.

11. Επειδή, συνεπώς, η κρινόμενη αίτηση πρέπει να απορριφθεί.

Νόμος και Φύση

Αστική μη κερδοσκοπική εταιρεία για το περιβάλλον και την αειφόρο ανάπτυξη
<https://nomosphysics.org.gr>
